BERNARDO GUIMARAES

CĂUTĂTORUL DE DIAMANTE

I

Ferma

Regiunile în care se află oraşele Araxa, Patrocinio şi Bagagem[1] din provincia[2] Minas, cuprind cele mai încântătoare peisaje din câte se pot imagina, şi cine a străbătut o dată aceste fertile şi pitoreşti întinderi nu le uită nicicând.

Este cu neputinţă să-ţi formezi o părere despre aspectul general al acestor locuri. La fiecare culme nou apărută te surprinde o privelişte inedită, o altă panoramă desfăşurându-se sub ochii călătorului. Pământul se ondulează graţios în coline cu pante domoale, despărţite

[1] Oraşe miniere din Statul Minas Gerais, situate în Triunghiul Minier.

[2] Pe vremea Imperiului brazilian, vechile diviziuni administrative se numeau provincii şi erau conduse de un preşedinte.

una de cealaltă prin mici râuri cristaline tivite cu ierburi, ale căror coame cenuşii se desprind cu claritate în mijlocul strălucitoarei câmpii de un verde nuanţat. Dealurile se domolesc şi vastele întinderi obosesc privirea şi îl neliniştesc pe drumeţul care le străbate. Colinele se arcuiesc ca nişte brazde gigantice separate de palmierii ce se înşiruie ca luptătorii de-a lungul pământurilor virgine. Orizontul e mărginit de linia crestelor muntoase care, departe de a fi împânzite de aspre stânci ascuţite, sunt întinse şi plăcute imaşe acoperite cu păşuni proaspete. O linie întunecată conturează tabloul: e pădurea adâncă şi imensă, care se pierde în inima deşerturilor fără sfârşit. Din toate aceste povârnişuri şi văi, la umbra nemărginitei grădini sălbatice, năvălesc şi murmură continuu, cu o uimitoare abundenţă, cele mai limpezi şi mai răcoroase ape. Umilul pârâu, pe care aici îl traversezi dintr-un salt, se transformă în marele şi tumultuosul râu care poate fi văzut la câteva leghe mai departe.

Totul este frumos şi grandios, plăcut şi înălţător pe aceste locuri învăluite de solitudine.

Nenumărate turme de vite şi herghelii, mugind şi nechezând acolo unde vegetaţia e viguroasă şi perenă, şi cârduri de emu şi nandu, hoinărind prin savană, înveselesc

singurătatea acelor regiuni binecuvântate.

Din loc în loc, la trei-patru leghe distanţă, se zăresc peste îngrăditură, printre pâlcurile de portocali, cocotieri şi bananieri, casa albă a ţăranului înstărit pe care drumeţul obosit o descoperă întotdeauna cu nespusă bucurie; el ştie că îl aşteaptă cea mai sinceră şi mai loială ospitalitate.

Cu toate că acolo n-au pătruns încă avantajele civilizaţiei, calităţile morale şi intelectuale ale populaţiei sunt şi au fost întotdeauna demne de laudă. Locuitorii acestor regiuni sunt cunoscuţi prin frumuseţea obiceiurilor şi prin amabilitatea purtărilor. Bărbaţii sunt robuşti, activi şi isteţi, fetele sunt chipeşe, bine făcute şi tandre.

Toate calităţile mai sus amintite sunt datorate, poate, în mare parte climei blânde, inegalabilei fertilităţi a solului, frumuseţii şi grandorii peisajelor.

Intre Bagagem şi orăşelul Patrocinio, în mijlocul crestelor, despărţite de un mic chei situat într-o vale încântătoare care se pierde la poalele unui deal, se afla ferma Maiorului. În provinciile din centrul ţării nu exista fermier, cât de cât bogat, care să nu aibă un post înalt în garda naţională. De aceea, pentru a nu da numele personajului nostru, îl vom desemna întotdeauna prin cel al gradului său.

Casa Maiorului era joasă, dar spaţioasă, cu vedere spre munţi. Avea o verandă mare neacoperită, iar în spate era închisă cu mirţi, portocali, cocotieri şi alţi pomi fructiferi, care o umbreau într-o pitorească dezordine.

În faţă se afla o curte vastă, iar într-un colţ se înălţa un smochin bătrân şi sălbatic, dintre aceia care îşi întind giganticele ramuri pe o distanţă de câţiva metri în jur şi care e folosit ca umbrar şi saivan pentru vite, căruţe şi alte lucruri necesare muncii timpului.

În fundul întinsei livezi de pomi fructiferi cultivaţi de-a valma, curgea pârâiaşul ce cobora din înălţimile învecinate, mereu proaspăt şi cristalin, la umbra unor deşi şi viguroşi arbuşti. Celălalt mal era tivit cu ierburi şi mărăcinişuri încâlcite.

La un moment dat, pârâiaşul, parcă obosit de atâta alergat şi scăldat printre pietre, se întindea lenevos şi adormea într-un lac mare şi limpede, ale cărui maluri erau acoperite de un minunat covor de iarbă măruntă şi catifelată. Acolo se afla fântâna, lacul unde sclavele casei obişnuiau să spele rufele. Tot acolo, fata Maiorului, frumoasa şi interesanta Lucia, obişnuia să-şi aducă în orele de odihnă coşuleţul ei cu lucru şi, împreună cu Julia, surioara ei de nouă ani, lucra fredonând vreun cântecel

sau conversând cu sclavele, aşezată pe iarbă, la umbra unui pâlc de copaci.

— Joana, tu nu vrei să mergi la târg la serbările de 7 septembrie?

— Domnişoara se duce?

— Eu trebuie să merg neapărat. E paradă şi tata, fiind Maior, nu poate să lipsească, dar nici să ne lase singure aici.

— Păi şi-atunci! Cum o să se ducă domnişoara fără negresa ei? Cine o să-i spele şi o să-i apreteze rochiile, cine o s-o pieptăne, cine o să facă celelalte treburi? Domnişoara se teme c-o să rămân aici? N-o să pierd eu serbarea; doar dacă mă leagă. De-acum sunt bătrână şi trebuie să profit de viaţă.

— O să mergi, Joana, nu-ţi face griji, nu pot să stau fără tine... Se zice că va fi o serbare foarte interesantă. Vom rămâne acolo vreo opt zile. Se organizează şi *cavalhadas*[3], Joana.

— *Cavalhadas!* Ce bine! Sunt înnebunită după ele! Nu există întrecere mai frumoasă! De câtă vreme n-a mai fost aşa ceva pe-aici! Dar nu mai sunt ca înainte! Pe vremea mea, eh, domnişoară! Dacă ai fi văzut ce *cavalhadas* se

---

[3] Distracţie populară, specific braziliană, care imită, într-o anumită măsură, turnirul.

organizau aici sau la Araxa! Erau o splendoare! În ziua de azi nu mai dă nimeni doi bani pe ele. Unde sunt faimoşii călăreţi de altă dată? Au murit cu toţii. Acum, întrecerile astea se fac la voia întâmplării.

— Te înşeli, Joana. Astea vor fi foarte reuşite. Băiatul acela, care a trecut pe aici deunăzi, îţi aminteşti? Băiatul acela înalt, cu păr negru şi ondulat...

— Aha! Acuma ştiu... Domnu Elias, băiatu, ăla din Uberaba[4]...

— Chiar el, Joana. Va participa şi el şi i-a cerut tatii calul şarg.

— Oh! Ăla da! mai rar aşa călăreţ! E un flăcău dezgheţat şi arătos.

— Joana, nu crezi că e un băiat frumos? Mie mi-a plăcut foarte mult.

— E bine făcut şi pare un om cumsecade. Păcat că e atât de sărac.

— Cine ţi-a spus că e sărac? Îl cunoşti?

— Nu, dar se vede, domnişoară. Fără niciun servitor, fără niciun om care să-l însoţească... Doar el şi câinele lui, cu o puşcă şi cu o traistă... Păi oamenii bogaţi aşa umblă?

— Ei, asta nu înseamnă nimic. Sunt mulţi bogătaşi care

[4] Oraş în Statul Minas Gerais. Mare centru de creştere a vitelor.

umblă aşa de plăcere.

— Să nu crezi asta, domnişoară. Se vedea că e sărac lipit pământului. Cine ştie dacă nu e împrumutat şi calul pe care călăreşte!

— Nu exagera, Joana! replică fata cu un surâs care nu-i ascundea supărarea. Nu ne interesează dacă e sărac sau bogat; mă îndoiesc totuşi că la aceste întreceri va apărea vreun călăreţ mai zvelt şi mai chipeş decât el.

— Ah, domnişoară! Mi se pare că... Nu vreau să spun mai mult... Nu, doamne fereşte!

— Ce ţi se pare, Joana? Vorbeşte!

— Domnişoară, n-o să te superi pe negresa ta?

— Nu, poţi vorbi fără teamă.

— Mi se pare că te-a pus pe gânduri...

— Pe gânduri! Nu înţeleg.

— Păi dacă nu înţelegi, cu atât mai bine. Eu o să tac chitic!

Lucia purta această conversaţie cu o creolă mai bătrână, dar harnică, energică şi guralivă, care era o sclavă bună şi credincioasă, foarte respectată de stăpânul ei şi mai ales de Lucia, pe care o alăptase în copilărie. Ultimele cuvinte pe care i le adresase fetei fuseseră rostite cu o anumită intenţie, în timp ce o fixa cu o privire maliţioasă. Fata a

înţeles, a roşit şi a surâs uşor, încercând să schimbe vorba.

— Joana, eu am mult de cusut de azi înainte: tu şi cu Paula va trebui să mă ajutaţi dacă vreţi să mergeţi la serbare.

La aceste cuvinte, cele patru sau cinci fete care se aflau acolo, îndeletnicindu-se cu spălatul rufelor, începură să sporovăiască în acelaşi timp ca o mulţime de papagali.

— Sunt şi eu pe aici, domnişoară! Paula nu poate să apreteze mai bine decât mine; pe mine trebuie să mă ia domnişoara, nu-i aşa?

— Şi pe mine, domnişoară, că de mult n-am mai fost la oraş.

— Taci odată, că deunăzi tu ai fost la slujbă, iar eu am rămas acasă! E rândul meu să merg acum, domnişoară!

— Şi cu mine cum rămâne? Voi toate aţi fost la oraş anul acesta, iar eu, sărmana de mine, nu m-am dus nici măcar să ascult o misă.

Lucia era năucită de cererile zgomotoase şi sâcâitoare ale fetelor, ce semănau cu un stol de vrăbii.

— După cum văd, n-o să mai rămână nimeni acasă! O să meargă cine s-o putea. Vom vedea mai târziu. Deocamdată, vedeţi-vă de treabă şi nu mă supăraţi!

Aceste cuvinte, cărora Lucia a căutat să le imprime un

ton sever, n-au produs decât un efect trecător, căci pălăvrăgeala şi sâcâielile continuară la fel şi nu s-ar fi terminat dacă soarele, care se ascundea după coline, nu le-ar fi anunţat că venise vremea să se retragă în casă.

Negresele se străduiră să rânduiască rufele în coşurile pe care şi le aşezară pe cap; Lucia îşi puse pe braţ coşuleţul cu lucru, o luă de mână pe surioara ei şi tot grupul acela vesel şi gălăgios dispăru printre portocali.

La scurtă vreme se auzi clopoţelul casei chemând familia şi sclavii pentru Ave Maria şi, în murmurul acestei rugăciuni, în ultimul cântat al cocoşilor şi în trilurile păsării sabia care trimitea serii un rămas bun, pacea şi binecuvântarea cerului coborâră pe aripile cenuşii ale amurgului peste acele liniştite meleaguri.

Lucia împlinise optsprezece ani, părul ei strălucitor era de culoarea lemnului de jacaranda şi avea ochii căprui închis. Această combinaţie care nu se întâlneşte prea des dă fizionomiei o graţie şi o suavitate de nedescris. Avea tenul creol, iar trăsăturile, chiar dacă nu se remarcau printr-o regularitate perfectă, erau totuşi delicate şi armonioase. Statura ei înaltă şi elegantă îi înfrumuseţa trupul bine legat.

Retrasă în singurătatea fermei părinteşti de când

terminase şcoala, Lucia crescuse ca un arbust în deşert, dezvoltându-şi în deplină libertate darurile sale naturale, şi păstrând, pe lângă farmecele pubertăţii, toată simplitatea şi inocenţa copilăriei.

Lucia nu avea o talie atât de subţire încât s-o poţi cuprinde cu mâinile, dar era lină şi mlădioasă. Mâinile şi picioarele ei nu se distingeau prin acea delicateţe deosebită din care scriitorii romantici fac unul dintre principalele merite ale eroinelor lor, dar erau proporţionate şi bine făcute.

Lucia nu era una dintre acele tinere zvelte şi suple, o silfidă sau o baiaderă, ca acele femei care sunt în centrul atenţiei în saloanele mondene, ci mai degrabă ar fi putut trece drept una dintre însoţitoarele Dianei, cu forme sprintene, dar viguroase, cu trăsături simple, dar graţioase.

Era dotată, de asemenea, cu o anumită eleganţă naturală şi cu o delicateţe spirituală neaşteptate la o tânără ţărancă.

Aceste însuşiri le datora în parte cerului, care o favorizase atât de mult, şi în parte mamei sale, femeie sensibilă şi de spirit, care se străduise să-i dea o educaţie aleasă, pe care Lucia căutase să o transmită micii sale

surori, încă din leagăn.

În ceea ce îl priveşte pe Maior, om cam îngust la minte, rece şi pragmatic, dar cu un suflet bun, el considera că cea mai valoroasă zestre pe care o poate da fetelor sale erau banii.

Drăgălaşa fermieră mergea foarte rar în târgul Patrocinio, viaţa sa desfăşurându-se în acea singurătate monotonă ca murmurul uniform al unui izvor. Avea sufletul curat şi vesel ca o dimineaţă de april, liniştit şi senin ca o noapte cu lună. Muncea din zori şi până seara şi era fericită.

Pe lângă surioara ei, căreia îi dăruia cea mai mare parte a afecţiunii şi căreia îi era profesoară şi mamă în lipsa celei adevărate, pe care o pierduseră de mult, mai avea în îngrijire o frumoasă şi blândă văcuţă de la care, în fiecare zi, cu propriile mâini mulgea albul şi spumosul lapte; mai erau şi porumbeii, mica grădină şi frumoasa capelă pe care o împodobea cu flori proaspete şi înmiresmate, şi unde, în fiecare seară, alături de surioara ei, se ruga pentru sufletul mamei sale.

Lucia se bucura de fiecare dată când avea prilejul să meargă la târg la serbări, sau, pur şi simplu, să asculte slujba. Era o plăcută întrerupere a vieţii ei monotone,

simţindu-se bine în societate, în compania fostelor sale colege de şcoală. Dar, după câteva zile, începea să i se facă dor de văcuţă, de porumbei, de flori şi de capelă.

Când aveau loc splendide şi pitoreşti serbări, cum de mulţi ani nu se mai organizaseră prin acele locuri cu ocazia aniversării independenţei, mai exista încă un prilej de a face o scurtă călătorie. E uşor de imaginat bucuria cu care Lucia şi Julia se pregăteau de drum şi nerăbdarea cu care aşteptau ziua plecării.

Pentru Lucia mai era un motiv puternic de emoţie. Nu-i mai ieşea din minte flăcăul zvelt care se adăpostise în casa ei şi care avea să participe la *cavalhadas.* Când se gândea la el, Lucia simţea în inimă o nelinişte ciudată, cum nu mai simţise niciodată până atunci.

II

Cavalhadas

Târgul Patrocinio e situat într-unul din cele mai frumoase şi mai plăcute ţinuturi ale regiunii. Ocupă coama

şi panta unei coline dulci; se sprijină pe o parte de poalele unui munte şi se bucură pe celelalte părţi de cea mai încântătoare privelişte.

În ajunul serbării la care ne-am referit (trebuie să fi trecut de atunci mai mult de douăzeci de ani), veselul şi arătosul târg era aranjat festiv şi împodobit ca fata de la ţară care se găteşte bine dispusă şi dornică de a merge la serbare în târgul vecin. Fermele şi casele pe o rază de zece leghe în jur rămăseseră pustii. Locuinţele micului târg deveniseră insuficiente pentru a găzdui atâta lume; barăci improvizate şi învelite cu iarbă, colibe şi care cu boi, şoproane cu acoperişuri de piele, grupate fără nicio noimă pe câmpiile vecine, adăposteau o mulţime de familii de ţărani care, în soarele mereu strălucitor al acelor meleaguri, unde nu se cunosc ceaţa şi ploile torenţiale, îşi etalau hainele în culori vii şi pestriţe, mătăniile lor mari şi lanţurile de aur agăţate de gât, cu relicve grele şi cu medalioane, revărsându-se pe piepturi cu o incredibilă abundenţă. Băieţi călare pe cai frumoşi sau pe catâri viguroşi, împodobiţi cu frâie argintate, dând pinteni pe străzi, căutau să uimească lumea, dezvăluind excelentele calităţi ale animalelor lor şi făcându-se remarcaţi prin îndemânarea şi eleganţa cu care le călăreau. Violele,

viorile şi ghitarele răsunau prin toate colţurile târgului care fusese renumit întotdeauna pentru muzică şi mai ales pentru serenade.

Arena în care trebuiau să se desfăşoare întrecerile se afla în mijlocul pieţei Matriz. Pe o esplanadă situată în partea cea mai ridicată a colinei unde era aşezat târgul, era o suprafaţă circulară de aproximativ o sută douăzeci de paşi în diametru, în jurul căreia localnicii construiseră, la voia întâmplării, fără vreo simetrie, băncile de tablă zincată împodobite cu multe cuverturi de damasc, de mătase şi de bumbac strălucitor colorate.

Într-o după-amiază, cu două zile înainte de serbare, îşi făcea intrarea în târg, pe un drum de ţară, o familie care, printre multe altele ce veneau aici, a stârnit în mod deosebit curiozitatea oamenilor care hoinăreau pe străzi şi se arătau pe la porţi şi ferestre. Era un bărbat în vârstă, având lângă el o fată tânără şi elegantă ce călărea cu neasemuită graţie un frumos cal alb de rasă, o fetiţă de nouă sau zece ani şi câţiva servitori şi sclave călare.

— Cine e fata aceea atât de frumoasă? întrebau toţi.

— E Lucia! N-o cunoaşteţi pe Lucia? Pe zi ce trece se face tot mai frumoasă.

— E Lucia! Iat-o pe Lucia! murmurau tineri, bătrâni şi

copii care alergau la ferestre să vadă acea frumuseţe peregrină, a cărei faimă se răspândise de mult prin toată regiunea.

— E frumoasă ca soarele! exclamau cu simpatie bătrânii. E leită maică-sa pe care am cunoscut-o bine pe vremuri, dar parcă mai frumoasă...

— E într-adevăr frumoasă! spuneau fetele, dar sărmana, trăind mereu la ţară, are un aer atât de stingher...

— Verişoară, dacă n-ai fi atât de frumoasă aşi zice că asta e invidie. Uite, cu ce graţie şi naturaleţe stăpâneşte calul... Ai vrea să se uite mereu în toate părţile?

Când o fată e frumoasă şi graţioasă, călăreşte un cal superb şi ştie bine să-l călărească, farmecele sale câştigă în valoare. Datorită mişcării, obrajii i se îmbujorează mai mult, ochii-i devin mai strălucitori şi ţinuta se distinge prin maiestuozitate şi eleganţă. Lucia, care întrunea cu prisosinţă toate aceste condiţii, era fascinantă. Intrarea ei în târg deveni un adevărat spectacol.

— Ce fată încântătoare! Şi ce bine îşi stăpâneşte superbul ei căluţ! spunea un grup de tineri, care se opriseră într-un colţ pentru a o vedea. Eu prefer acest spectacol oricărei c*avalhadas* din lume.

— Ai dreptate. Dintre toate lucrurile minunate care

există pe pământ, cel mai plăcut e să vezi o fată frumoasă călărind un cal de rasă.

— Oh! Dacă şi femeile ar participa la c*avalhadas* şi dacă am prinde vreo trei amazoane ca aceasta!... Ce zici, Elias?

— Imposibil! răspunse Elias. Nu mai există alta pe lume ca ea. Dar în acest caz, eu aş vrea să particip la *cavalhadas* toată viaţa!

— Ah, Dumnezeule! Primul inel pe care îl obţin şi pe care trebuie să-l smulg cu forţa, îl voi oferi acelei neasemuite frumuseţi.

— Fugi de-aici! Eu alerg înaintea ta şi voi fi primul care va avea onoarea să-i ofere inelul... Ce noroc! Visez deja la surâsul graţios cu care ea o să-mi mulţumească.

— Îţi faci iluzii! Pun pariu că la prima alergare voi toţi o să greşiţi, iar eu, care voi alerga printre ultimii, voi fi primul care îi va duce ineluşul delicatei domnişoare. Ceea ce voi încă nu ştiţi e că tatăl ei, cu care mă înţeleg foarte bine, o să mă invite să iau masa la el acasă. Aveţi grijă să nu muriţi de invidie.

După cum se vede, grupul era format din participanţi la *cavalhadas,* iar Elias se afla printre ei. Lucia îl zărise şi se salutaseră din priviri. Elias, auzind cuvintele tovarăşilor săi, se necăji în adâncul sufletului şi simţi primele emoţii

ale dragostei. Când trecuse pe la ferma Maiorului, simţise o atracţie irezistibilă pentru Lucia dar, gândindu-se la faptul că era un băiat sărac şi fără o poziţie socială strălucită, n-a îndrăznit să-şi alimenteze prea mult acel sentiment, care spera ca în curând să dispară. Totuşi, când o văzu intrând în târg radiind de frumuseţe şi înconjurată de o aureolă fermecătoare, devenind obiectul admiraţiei atâtor oameni bogaţi şi flăcăi chipeşi care păreau decişi să obţină de la ea o privire sau un surâs, Elias simţi cum i se topeşte inima şi înţelese că niciodată nu va putea vedea de bunăvoie acea frumuseţe în stăpânirea altuia.

Noii sosiţi fuseseră găzduiţi într-una dintre cele mai bune case din piaţă. După ce le dădu răgaz să se odihnească, Elias fu printre primii care îi vizită, nu numai ca să-şi îndeplinească o datorie, dar şi ca să-şi satisfacă cea mai arzătoare dorinţă a inimii. Primirea a fost cordială şi afectuoasă. Nu mai trebuie spus că Lucia, văzându-l pe tânăr, se îmbujoră, tulburată.

În salonul Maiorului se afla deja un tânăr elegant, îmbrăcat cu o anumită ostentaţie de prost gust, totuşi, după ultima modă. Deasupra vestei îi strălucea un lanţ gros de ceas, împodobit cu o mulţime, de brelocuri, un monoclu cu respectivul său lănţişor, iar pe pieptul cămăşii

un nemaipomenit ac cu diamant. Vesta avea nasturi din metal strălucitor. Reprezenta tipul desăvârşit de la Curte, afectat, pomădat şi parfumat cu mosc. Era un negustor din Rio de Janeiro, de curând stabilit acolo. La început fusese vânzător ambulant, dar de un an îşi deschisese în Patrocinio un magazin şi, după cum spunea, avusese noroc şi era pe cale să se îmbogăţească. O plăcea mult pe Lucia şi-l măgulea pe Maior, care nu-l privea cu ochi răi, pentru că vedea în el un bogătaş în devenire şi, prin urmare, un ginere perfect.

Elias observă cu disperare că peste tot nu întâlnea decât rivali. Această împrejurare, departe de a-l face să renunţe, dimpotrivă, îl stimula şi-i aprindea mai tare focul pasiunii.

Tânărul negustor conversa jovial şi ironic. Pentru a-şi demonstra educaţia fină şi aleasă credea el, batjocorea tot ceea ce provenea de la ţară şi, cu acel prilej, pentru a arăta cât este de inteligent, începu cu *cavalhadas.*

— La Curte nimeni n-ar merge la *cavalhadas* decât pentru a râde. E o distracţie depăşită. Ce rol ridicol joacă aceşti prostănaci care galopează împodobiţi cu pălării tari, panglici, insigne şi tinichele, ca nişte personaje de bâlci! Şi „Ambasada”[5], Doamne sfinte! Nu există ceva mai stupid!

[5] La *cavalhadas* „Ambasada" amintea de acţiunile solilor creştini care încercau să-i convingă pe arabii musulmani să treacă la creştinism.

Şi mă mir că nişte oameni serioşi îndrăznesc să se scălâmbăie în public, pe un cal care dansează, repetând cât îi ţine gura nişte tâmpenii pe care nu le înţelege nimeni! E un spectacol pentru proşti sau pentru copii.

— Nu mai vorbiţi aşa, domnule Azevedo, spuse Maiorul. Dumneavoastră sunteţi foarte greu de mulţumit. Poporul nostru iubeşte *cavalhadas,* e nebun după ele. Nu putem avea circ sau teatre ca în marile oraşe, aşa că ne uităm la ce avem!

— Asta-i bună! Să se organizeze banchete, baluri, coride cu tauri, nu ne lipsesc mijloacele de a distra poporul, dar să ne lăsăm de prostia asta penibilă.

— Dar poate acestea or să vă placă. Călăreţii sunt deosebiţi; avem cai superbi şi foarte bine antrenaţi.

— Nici gând! Când e vorba despre aşa ceva cu cât caii şi călăreţii sunt mai desăvârşiţi cu atât e mai penibil totul! Cu cât mai perfect merge treaba, cu atât spectacolul devine mai ridicol. Mai bine s-ar fi organizat un carnaval, decât această comică sărbătoare, această insipidă distracţie care e un lucru grotesc de trist.

— Este pentru dumneavoastră, care sunteţi obişnuit cu strălucitoarele şi variatele spectacole de la Curte, dar

---

Când propunerea nu era acceptată, îi ameninţa cu războiul.

pentru noi, sărmani fermieri, nimic nu e mai distractiv decât să vedem un călăreţ mândru călărind un cal bun şi bine antrenat, scoţând un inel şi, îndreptându-se spre tribună, să-l ofere unei frumoase doamne...

— Da, şi apoi, c-o mutră de măgar, să facă turul arenei cu un mănunchi de panglici în vârful lăncii, în sunetul muzicii şi al scânteierii artificiilor şi să se aşeze iar, foarte ţanţoş, la locul său. Nu există ceva mai stupid! Sunt lucruri pe care trebuie să le lăsăm artiştilor de circ că le fac mult mai bine. Căci din asta îşi câştigă existenţa.

Elias, ascultând nerăbdător cuvintele negustorului, care-l umileau şi-l răneau în amorul său propriu, consideră că nu trebuia să lase fără răspuns zeflemelele acelui farsor, pe care, fără să ştie de ce, nu-l putuse suferi de la bun început, şi hotărî să-l facă să se simtă ruşinat, zdrobindu-l... Elias, pe lângă studiile liceale, prin dragostea sa pentru lectură căpătase multe cunoştinţe şi era, într-adevăr, superior adversarului său.

— Mă scuzaţi, replică Elias politicos, cred că n-aveţi dreptate, domnule, căci eu consider *cavalhadas* o distracţie foarte nobilă, plăcută şi folositoare.

— Adevărat ? Nu doriţi să-mi faceţi favoarea să-mi spuneţi de ce?...

— De ce? Din mai multe motive. Dumneavoastră ştiţi bine că aceste *cavalhadas* nu sunt decât o copie, un simulacru al vechilor duele şi turniruri. Dar acele divertismente barbare, în care se vărsa sânge şi în care, de multe ori, participanţii îşi pierdeau viaţa, nu pot fi compatibile cu progresul şi obiceiurile civilizaţiei actuale şi, luaţi aminte, că şi-n timpurile sângeroase ale evului mediu, au fost admise la popoarele creştine. *Cavalhadas* au rămas ca o imitaţie a luptelor cavalereşti, care, necostând sângele sau viaţa nimănui, oferă un strălucitor şi nobil spectacol pentru ochii poporului. Echitaţia e o artă folositoare, chiar necesară, nimeni nu poate contesta asta. *Cavalhadas* produc stimulente şi emulaţii între tineri pentru a se antrena în această folositoare şi nobilă artă, dându-le ocazia să-şi manifeste eleganţa şi îndemânarea în stăpânirea unui cal robust şi focos, în ochii mulţimii, şi, de asemenea, în faţa unei iubite care, din tribună, îl însufleţeşte cu o privire sau un surâs. Spunând aceste ultime cuvinte, Eli as îi aruncă o Privire rapidă, pe furiş, Luciei.

— Trist mijloc de a fi pe plac frumoaselor femei, jucând rolul de paiaţă! exclamă cu un hohot de râs tânărul negustor.

— E mai nobil şi mai cavaleresc, i-o întoarse Elias, decât curtea făcută pe la baluri şi prin biserici, care e atât de obişnuită în zilele noastre. *Cavalhadas* se aseamănă cu turnirul de altă dată în care învingătorul avea întotdeauna o doamnă care-i stăpânea gândurile, pentru care îşi rupea lancea pe sângerosul câmp de luptă.

— Oh, domnule! S-a dus vremea lui Don Quijote şi a Dulcineei, spuse negustorul.

— Într-adevăr, azi trăim în vremea lichelelor şi a paiaţelor parfumate; mă îndoiesc că am avansat din acest punct de vedere. Obiceiul de a participa la *cavalhadas* ar mai avea un scop şi anume să le inspire fermierilor noştri gustul pentru creşterea animalelor bune şi frumoase şi să-i facă mai scrupuloşi în alegerea şi selectarea raselor cabaline, lucruri de maximă importanţă care, în ţara noastră, se tratează cu nepăsare. Cavaleria este una dintre armele cele mai puternice, mai ales în războaiele din America, unde ea este de neînlocuit, iar fără cai buni şi Călăreţi pricepuţi nu putem avea o cavalerie adevărată. Când arta va fi inutilă, când cariera militară va fi o profesie mizeră şi dispreţuită, atunci cursele de cai vor fi un spectacol doar pentru proşti şi copii.

— Să nu credeţi că alergările care se ţin din an în Paşti

ne dau călăreţi şi cai buni. Vai de noi, dacă n-am avea alte mijloace de a-i obţine decât şcolile de echitaţie, cursele de cai...

— Dar poate fi vorba la noi despre aşa ceva? Şcolile de echitaţie ar fi utile, fără îndoială, dar alergările şi toate spectacolele ecvestre ar deveni o completare a lor pentru că ar stimula tinerii să se exerseze în această artă, oferindu-le ocazia să-şi demonstreze în public agilitatea şi eleganţa. Nimeni n-ar frecventa şcolile de muzică, sau de orice altă artă, dacă n-ar avea prilejul să-şi prezinte în public, în ocazii festive, ca la biserică sau la teatru, talentul şi măiestria. Noi, totuşi, care călărim din copilărie, ne putem lipsi de aceste şcoli şi chiar fără ele ştim nu numai să stăpânim, dar şi să domesticim şi să dresăm cele mai nărăvaşe animale, iar când se iveşte prilejul, să ne prezentăm în public. În curând veţi putea judeca dacă suntem sau nu buni călăreţi.

— Ah! După cum văd, sunteţi unul dintre participanţii la întrecere. În acest caz, vă cer mii de scuze pentru ceea ce am spus, dar, ca să fiu sincer, nu vă invidiez gustul.

— Eh!... Dumneavoastră credeţi că e ridicolă *cavalhadas,* dar, vă întreb eu, ce e mai ridicol: o întrecere pe cai sau un bal? Cine se expune mai mult batjocurii

publice: cel care conduce şi stăpâneşte un bidiviu de rasă în mijlocul arenei, ţinând o lance sau zăngănind o spadă, sau cel care îşi târăşte picioarele lângă o damă într-un salon, făcând reverenţe şi piruete? Ce e mai util şi mai nobil, dansul sau echitaţia? Ce e mai folositor ţării, un bun dansator sau un bun călăreţ?

Negustorul se simţi puţin dezorientat după discursul înflăcărat, întru apărarea tradiţionalei întreceri, al tânărului, care era întrerupt mereu de aplauzele şi replicile animate ale Maiorului. Lucia, care nu şi-l închipuia pe Elias atât de instruit şi de bun orator, îl asculta cu o satisfacţie ascunsă şi îl aproba când cu un gest, când cu un surâs.

— Fie cum doreşti, dragă domnule, spuse negustorul. Nu ştiam că eşti călăreţ şi încă unul atât de entuziast; acum, că ştiu, nu mai am curajul să te contrazic. Fiecare să rămână la părerea lui deoarece nu merită să ne certăm pentru aşa ceva.

Şi, întorcându-se spre Maior, schimbă brusc vorba.

Între timp, Elias a avut ocazia să-i adreseze timid Luciei câteva cuvinte fără importanţă, numai pentru plăcerea de a vorbi cu ea şi de a-i auzi vocea. La sfârşit, îndrăzni să-i ceară permisiunea de a-i oferi primul inel pe care îl va smulge la alergările din prima zi.

În dimineaţa zilei de şapte septembrie avu loc slujba religioasă cântată, Te Deum-ul, şi, ca de obicei, parada.

Peste tot erau militari: în mijlocul acelui ocean de uniforme, bărbaţii îmbrăcaţi civil formau o minoritate imperceptibilă. Familiile care doreau să meargă la biserică erau conduse de copii şi sclave, căci părinţii şi fraţii mai mari, după obicei, participau la paradă.

Asistând la sărbătorile din târgurile de provincie, ai zice că nu există alt popor cu mai mulţi militari ca al nostru. Cu toate acestea, nu e alt popor mai profund pacifist, mai puţin înclinat să îmbrăţişeze cariera armelor decât cel brazilian.

Legea cere bărbaţilor să poarte uniformă militară în anumite zile ale anului; iată în ce constă militarismul şi misiunea unică a gărzii naţionale.

După-amiază, au avut loc întrecerile.

La orele trei, tribunele, acoperite de cuverturi în culori strălucitoare, erau pline de lume. Mulţimea asudată şi neliniştită aştepta cu nerăbdare începerea spectacolului.

În sfârşit, bubuitura focurilor de artificii şi dangătul clopotelor dădură semnalul sosirii călăreţilor.: Peste o clipă, aceştia, împărţiţi în două grupe de câte zece, intrară în arenă la galop, din două părţi, călărind frumoşi cai de

rasă, cu harnaşamente bogat împodobite şi cu panglici şi paftale aurite, cu panaşe şi zurgălăi zgomotoşi, legănându-şi lancea garnisită cu funde multicolore. Nu purtau măşti, nici nu erau îmbrăcaţi în costume specifice, cum se obişnuia prin alte părţi, dar, după obiceiul ţărănesc şi după moda vremii purtau uniformă militară, fiecare după placul său, după fantezie şi posibilităţi. Unul din grupuri purta costum albastru, iar celălalt roşu aprins, reprezentând primii pe creştini, ceilalţi pe mauri.

După ce defilară prin faţa publicului, participanţii se aşezară în şir, unul în faţa celuilalt, pe marginile arenei. Fiecare călăreţ avea pajul său de lance care ţinea cu dreapta un cal de căpăstru.

E de prisos să descriem toată desfăşurarea cursei, căci presupun că majoritatea cititorilor a asistat la această distracţie, chiar dacă în zilele noastre ea a căzut în completă desuetudine şi uitare.

Elias era al doilea din şirul maurilor şi chiar la prima, alergare avea să fie victima unei nefericite întâmplări. Calul său, din cale afară de nărăvaş şi neobişnuit cu zgomotul muzicii şi al focului de artificii, se zăpăci şi călăreţului îi fu aproape imposibil să-l facă să meargă pe linia marcată. Alerga, sau mai bine-zis mergea în zigzag ca

un mânz sălbatic. Exasperat, Elias îl pedepsi cu asprime. Calul îi scăpă din mână şi se lovi cu pieptul de pământ. Elias sări din şa, calul se ridică imediat, dar o rozetă de la pinten se agăţă de căpăstru şi călăreţul căzu. Fu târât prin arenă vreo douăzeci de metri, timp în care se află în mare pericol.

— Doamne Dumnezeule, fie-ţi milă! se auzi de pretutindeni strigătul alarmat care răsună în tribune.

Dar Elias se ridică de jos, gata să încalece din nou; tovarăşii săi, însă, nu erau de acord, el insistă, totuşi, până când un servitor, venind în mare grabă din tribuna Maiorului, îi ceru din partea acestuia şi a fiicei sale Lucia să nu mai alerge pe acel cal.

— Domnişoara s-a speriat atât de tare, încât i-a venit rău şi era aproape să leşine, spuse servitorul.

Aflând că Luciei îi venise rău, primul gând al lui Elias a fost să-şi omoare pe loc calul cu lancea şi să alerge în braţele ei, dar în acelaşi timp nu putea să nu binecuvânteze în adâncul sufletului acel incident, care îi dezvăluia astfel interesul crescând pe care i-l inspira tinerei şi graţioasei fermiere.

Negustorul din Rio de Janeiro, care nu-l părăsea nicio clipă pe Maior, se afla lângă el, în tribună.

— Oh, domnişoară! exclamă el oarecum înciudat, văzând spaima şi neliniştea Luciei. Nu merită osteneala să-i purtaţi atât de grijă sărmanului băiat. Lăsaţi-l, e în competiţie şi, dacă aici nu se rup lănci, nici armuri în onoarea iubitelor, cel puţin să se rupă coastele în cădere. Acesta e rezultatul entuziasmului călăreţilor.

Lucia abia îi răspunse cu o privire dispreţuitoare.

Elias mută harnaşamentul pe un alt cal şi întrecerea continuă. El fusese întotdeauna cel mai distins şi mai abil călăreţ.

Veni ora începerii probei cu capete.

Era vorba despre patru capete de carton care se puneau pe patru stâlpi, formând astfel un pătrat, şi un al cincilea cap ce se aşeza în mijlocul arenei. Călăreţii, înconjurând arena în galop, trebuiau să înşire capetele pe lance; cel mai dificil de luat era cel din mijlocul arenei, puţini concurenţi terminând întrecerea cu succes.

Când întinse lancea, Elias avea pe ea toate cele patru capete. Apoi, în loc să scoată capetele de pe lance ca şi ceilalţi, îşi desfăcu câţiva nasturi de la uniformă, scoase din sân un pumnal şi, agăţându-se de harnaşament cu priceperea şi agilitatea unui gaucho, intrând aproape sub cal, apăru cu cel de-al cincilea cap de carton în vârful

pumnalului. Aplauzele şi artificiile izbucniră în entuziasmul general.

— Ah, Doamne! exclamă Lucia speriată şi-şi acoperi ochii cu batista, văzându-l pe tânăr în poziţia aceea riscantă.

— Nu te speria, scumpă domniţă! zise tânărul din Rio. Băiatul e în elementul său, e un artist desăvârşit. La circul ecvestru al lui Bartolomeu ar face avere, nu glumă...

În sfârşit, veni şi momentul întrecerii la inele care, dintre toate probele, era cea mai dificilă.

Tinerii, din ambele grupuri se aşezară pe un singur rând. În faţa lor se afla agăţat de o sfoară întinsă între doi stâlpi un inel de metal cu un diametru de vreo zece centimetri. Concurenţii, plecând din rând la galop, trebuiau să-l ia în vârful lăncii.

Când îi veni rândul, Elias încălecă din nou pe nărăvaşul roib; se dădu startul şi fu prea târziu pentru a-l mai opri cineva. Deşi calul porni într-un galop rapid şi dezordonat, când Elias trecu printre stâlpi, inelul dispăru de pe sfoară. Cum se obişnuieşte, doi tineri veniră şi-l escortară, iar el, în sunetul muzicii, uralelor şi artificiilor, se îndreptă spre loja Luciei. Aceasta, cu un surâs dulce pe buze şi cu mâna tremurând de emoţie, îi puse în vârful lăncii, după obiceiul

locului, o legătură de panglici lungi ce fluturau, iar el se întoarse din nou în arenă însoţit de muzică şi de exploziile de artificii. Era eroul serbării.

Urmă apoi „Ambasada”. Un parlamentar, pe un frumos cal de rasă, bine dresat, ieşi în mijlocul arenei, mergând în zigzag, dansând şi sărind şi, printr-un discurs bombastic, în stilul lui Carol cel Mare, îl avertiză în numele regelui creştinilor pe conducătorul păgânilor să se predea fără luptă. Dar maurul, neîncrezător, nu fu convins şi, cu aroganţă, jură pe Mahomed că nu se va preda şi va dezlănţui furia creştinului învingător. Atunci începu o alergare dezordonată. Tinerii creştini se repeziră asupra maurilor care, neputând să se apere, fugiră în arenă care încotro, călcând totul în picioare, urmăriţi îndeaproape de duşmanii lor. În cele din urmă, maurii, văzându-se înconjuraţi, descălecară în grabă, dând drumul cailor, şi alergară să găsească refugiu şi protecţie în tribună, şi astfel, păgânii, adăpostiţi fiecare la picioarele unei frumoase femei creştine, de la care doreau să primească botezul, se salvară de furia urmăritorilor.

Elias, care era îmbrăcat maur, se duse numaidecât lângă Maior şi fu protejat de Lucia. Aceasta, emoţionată închipuindu-şi în mintea ei de copil că totul se petrecea în

realitate, se grăbi surâzând să-i ofere mâna tânărului, cum se obişnuia în asemenea ocazii, şi-l invită la cină în casa naşei sale.

Aşa trecu veselă prima zi de sărbătoare, Celelalte două care urmară trecură la fel de animate. Toţi concurenţii erau bucuroşi că nu mai avusese loc niciun incident, iar onorurile întrecerilor îi reveniră lui Elias.

III

La fermă

Odată terminate sărbătorile, se spulberă şi veselia. Venindu-mi în minte acest adagiu popular, aştern acum durerea pricinuită de încheierea serbărilor.

După ce petrecerea se termină, totul căzu în tristeţe şi monotonie; nu voi spune în obişnuinţă deoarece zilele care urmară au fost mai mult apăsătoare. Ele contrastau cu entuziasmul sărbătoresc din care nu mai rămăsese decât nostalgia.

Din cavalerul distins şi neînfricat ce fusese, Elias

redeveni un simplu peon, întorcându-se la condiţia sa de băiat sărac şi fără o poziţie socială strălucită.

Maiorul a trebuit să mai rămână în orăşel câteva zile. În acest timp, Elias nu lăsă să treacă o zi fără să-l viziteze, dar şi mai des venea rivalul său, a cărui agasantă asiduitate scandalizase deja pe toată lumea. Lucia îl întâmpina arareori şi atunci numai când era chemată de tatăl său. Cu Elias se purta însă altfel: venea întotdeauna să-l salute cu un aer modest, dar cu obrajii înflăcăraţi, ceea ce însemna foarte mult. Această purtare umplea de ciudă şi rănea dureros inima negustorului.

— Tot de la ţară rămâne! îşi spunea în sinea lui pentru a-şi ascunde mâhnirea. Aşa sunt provincialele astea: se pare că le e teamă de bărbaţii dintr-o clasă socială superioară şi cu o educaţie aleasă şi îi bagă în seamă numai pe cei de teapa lor. Când le intră în casă vreo persoană bine îmbrăcată şi mai distinsă, abia îndrăznesc să vină până în spatele uşilor... Dar fata asta... credeam că e puţin mai isteaţă!... Da de unde! E ca şi-celelalte, sau mai rău. Se înţelege bine cu cavalerul ei rătăcitor şi tăntălău. Cine se aseamănă se adună! Mă uimeşte că prostănacul de Maior nu pricepe anumite lucruri şi nu vede că acel nătâng îi face curte fiică-sii. Să dea Dumnezeu să

nu iasă nicio încurcătură: ce m-aş mai distra să se întâmple vreo dandana!

Deşi vorbea astfel, negustorul nostru nu-şi arătă nemulţumirea şi nici nu părăsi regiunea. Ştia că băiatul nu era de prin partea locului şi că trebuia să plece cât de curând. Şi chiar dacă n-ar fi fost aşa, era pe deplin convins că Maiorul, om bogat, nu va concepe niciodată să-şi mărite fata cu un sărăntoc, care n-avea nici după ce bea apă, numai pentru că ştia să alerge la curse. Aşa gândea şi aştepta vremuri mai bune.

Elias, care venise din Uberaba anume pentru a participa la întreceri şi care merita pe drept numele de bun cavaler al acelor ţinuturi sălbatice, fusese recomandat Maiorului de persoane influente din acea localitate şi, deci, prezenţa sa în casa acestuia avea o justificare credibilă, iar Maiorului, nici nu-i trecea prin minte că tânărul ar fi avut îndrăzneala să-şi ridice ochii spre fiica sa. Prost şi orb, gândea că iubirea ţine cont de greutăţi, că măsoară distanţa dintre clase şi că cei doi tineri nu şi-ar fi putut inspira o dragoste curată şi înflăcărată!

Dar, vai lor! Se apropia clipa despărţirii şi acest lucru îi umplea de mâhnire. Iubeau şi se ştiau iubiţi, dar niciodată, nici măcar printr-un cuvânt, nu-şi mărturisiseră unul altuia

acest sentiment. Acum trebuiau să se despartă fără să-şi ia rămas bun, fără o strângere de mână sau o promisiune care să-i mângâie în acea lungă şi cine ştie dacă nu definitivă despărţire.

Elias căuta un prilej pentru a discuta cu Lucia şi a o asigura de iubirea lui veşnică, când Maiorul îl scoase din această încurcătură, umplându-l de bucurie. El îl aprecia cum se cuvine pe tânărul din Uberaba şi, fiindu-i recomandat de persoane pe care nu le putea refuza, îl invită la ferma sa, unde avea la ce să-l folosească, până când se ivea o slujbă mai bună.

Închipuiţi-vă plăcerea şi mândria cu care plecă Elias, străbătând târgul alături de iubita sa, călare pe calul său roib care se făcuse remarcat la întreceri.

Instalat la ferma Maiorului, Elias a fost tratat acolo cu o bunătate afectuoasă, ca un membru al familiei. Era copistul, sau mai degrabă secretarul particular al Maiorului. Contabilitatea fermei fiind aproape inexistentă, tatăl Luciei, care în calitatea sa de Maior al Statului Major şi datorită funcţiei ce o deţinea în poliţie, avea multe treburi de făcut, nu se dădea în lături să se folosească de scrisul frumos şi de cunoştinţele lui Elias.

Tânărul era şi foarte bun muzician; cânta la diferite

instrumente, avea o voce plăcută şi, în fiecare seară, distra familia cântând melodii populare la modă şi canţonete, acompaniindu-se la o ghitară, singurul instrument muzical care se găsea în casă.

Deci, pe lângă un priceput călăreţ, era şi remarcabil trubadur. Toate acestea, adăugate unei educaţii alese şi unei conversaţii agreabile, făceau din el o companie plăcută şi dorită. Când se întâmpla să lipsească pentru câteva zile din cauza vreunor comisioane, absenţa i se făcea simţită în mijlocul micii şi respectabilei familii.

Lucia şi sora ei arătau multă bunăvoinţă în învăţarea muzicii. Având în casă un profesor atât de bun, tatăl n-a putut refuza dorinţa fiicelor lui şi-l însărcină pe Elias ca în orele libere să le dea câteva lecţii.

În fiecare seară, aşadar, când avea puţin timp liber, îl puteai vedea pe Elias, pe veranda spaţioasă, aşezat pe o veche bancă de cedru, între cele două fete, sub ochii Maiorului, bineînţeles, îndeletnicindu-se să le înveţe scurte fraze muzicale şi solfegii. De acolo, aveau o perspectivă minunată: vederea se pierdea pe vaste şi minunate câmpii şi în îndepărtate orizonturi scăldate în lumina unui soare arzător. Prin ciripitul mierlelor, sticleţilor şi cintezoilor din jurul casei şi prin trilurile cadenţate ale păsării sabia, care

cânta în depărtare, se auzeau încercările timide ale celor două tinere voci. Era mai mult decât suficient pentru a încânta şi exalta imaginaţia sensibilă a tânărului, care în aceste ore plăcute uita de sine, de sărăcia şi viitorul lui, pentru a se dedica celei mai încântătoare, mai pure şi ideale dintre iubiri. La rândul lor, cele două eleve, dar mai ales Lucia, se bucurau de orele acelea, socotindu-le cele mai frumoase din viaţa lor. Elias citise deja romanul *Julia* de Jean-Jacques Rousseau şi, trăind plăcutele sale emoţii, se cutremura uneori amintindu-şi de soarta celor doi îndrăgostiţi din povestea nemuritorului filosof din Geneva.

Apropierea sufletească dintre cei doi tineri, care păreau făcuţi unul pentru celălalt, sfârşi prin a-i cuprinde într-o pasiune profundă, dintre acelea care nu se sting decât odată cu viaţa. În mijlocul naturii singuratice, pasiunile se înrădăcinează mai mult decât în mijlocul vacarmului şi al distracţiilor citadine. Sufletul solitar e ca un izvor în deşert, protejat de vânturi, care în oglinda-i limpede şi nemişcată păstrează fidel imaginea copacilor umbroşi.

Lucia şi Elias se iubeau, însă niciun cuvânt de dragoste nu le scăpase încă de pe buze; privirile şi surâsurile spuneau totul. Ei îşi cunoşteau bine sentimentele şi aceasta le era de ajuns pentru a fi fericiţi. Ca două lebede,

ei se lăsau duşi nepăsători de torentul placid şi voluptuos al emoţiilor prezente, fără a-şi aminti că ar putea fi târâţi şi sfârtecaţi de furioase cascade sau înghiţiţi de tenebroase vârtejuri.

Elias aştepta cu nerăbdare un prilej în care să fie singur cu Lucia şi să-i mărturisească dragostea lui. Dar acest prilej nu apărea de la sine. În fiecare zi lua hotărârea fermă să ceară pe furiş fetei o întâlnire; stabilise deja locul şi ora, dar, când se ivea ocazia să-i vorbească, o timiditate de neînvins îl paraliza, refuzând să profaneze puritatea îngerească a fiinţei dragi.

Într-o zi, în sfârşit, căpătă curaj şi îşi învinse emoţia:

— Ah! Dacă aş putea să-ţi vorbesc o dată fără martori şi să-ţi dezvălui – tot ce simt! spuse el încetişor Luciei, la un moment dat, când tatăl lipsea pentru o clipă.

— Dar... nu se poate, murmură Lucia scurt şi hotărât, îmbujorându-se atât de tare, încât s-ar fi trădat dacă în încăpere s-ar fi aflat vreo privire pătrunzătoare.

— Poate că da, continuă Elias surâzând. Ştiu că petreci câteodată ore întregi singură la izvorul din grădină. Te-ai speria foarte tare dacă aş veni şi eu?

— Desigur!... Nu, nu veni, dacă vii n-o să mă mai duc niciodată acolo!

— Nu te teme! Eu te voi respecta la fel sau mai mult decât dacă ar fi de faţă şi tatăl dumitale.

— Nu veni. Nu... Mi-e frică. N-o să mai merg niciodată singură acolo.

— Iartă-mă, domnişoară! Nu ţi-aş fi făcut această cerere dacă ştiam că îţi sunt atât de antipatic.

— Antipatic?!...

Paşii Maiorului care răsunau pe duşumea îi anunţau întoarcerea şi le impuseră tăcere celor doi îndrăgostiţi.

A doua zi după această discuţie, Lucia nu se duse la izvor, punându-şi în practică ameninţarea, dar numai Dumnezeu ştia cât o costase. A treia zi o porni într-acolo, dar însoţită de sora ei şi de Joana; se gândea serios la urmările acelui pas şi îi era frică; dar inima o trăgea spre acel loc. Elias observa totul cu privirea atentă a îndrăgostitului care îi auzea vocea, îi simţea paşii şi aproape ghicea când ea era acasă sau nu. Dacă urca puţin pe coastă, putea pândi poteca îngustă ce se pierdea în livadă şi ducea spre izvor, dar nu-şi putea ascunde nemulţumirea trădată de aerul său trist şi taciturn.

A patra zi, Lucia nu mai putu răbda, luă coşuleţul cu lucru de mână şi coborî să se aşeze la umbra arbuştilor de lângă izvor. Bănuiala lui Elias se adeverise; dar era deja

prea târziu pentru a se mai furişa ca să-şi ascundă intenţia, de aceea nu ajunse acolo.

— Ţi-ai ţinut promisiunea de a nu te mai duce la râu? o întrebă el a doua zi la lecţie.

— Da, domnule, singură nu mă mai duc acolo.

— Totuşi, dacă nu mă înşel, mi se pare că te-am văzut coborând singură.

— Pe cine? Pe mine m-ai văzut?...

— Da, domnişoară, te-am văzut, erai chiar dumneata.

— Se poate... după-amiază se face atât de cald în casă; şi apoi sunt sigură că nu vei trece pe acolo, nu-i aşa?

Elias surâse şi Lucia simţi cum i se îmbujorează obrajii.

Tânărul obişnuia să se ducă la vânătoare pe câmpurile din împrejurimi după potârnichi, prepeliţe şi alte păsări.

A doua zi după-masă, înşeuă calul, luă puşca, îşi chemă câinele şi plecă. Făcu lungi ocoluri pentru a putea intra, fără să fie observat, printre ierburile rare care mărgineau rigola, până în fundul grădinii. Doar ce intră în crâng, descălecă, legă calul de un copac şi coborî, mergând de-a lungul rigolei, pe potecile strâmte făcute de copitele vitelor şi labele animalelor sălbatice.

Elias era aproape sigur că o va găsi pe Lucia la izvor şi nu se înşela. Ea se afla într-adevăr acolo, dar nu în acea

dulce nepăsare a sufletului, în care am văzut-o altă dată, ci neliniştită, şovăitoare ca o căprioară înspăimântată, ce aşteaptă în orice clipă să audă lătratul câinelui şi vocea vânătorului.

Întâlnirea dură doar câteva minute. Elias, care învăţase o mie de cuvinte de dragoste, spuse doar atât, luându-i mâna şi sărutându-i-o:

— Iată-mă aici, dona Lucia. Iartă-mi îndrăzneala... Dacă ai ştii cât te iubesc!...

— Eşti foarte înflăcărat, spuse ea făcând pe supărata. Nu ţi-am cerut să nu vii aici?...

— Tare aş fi vrut să-ţi dau ascultare, dar iubirea a fost mai puternică decât mine. Am venit să aud din gura dumitale un singur cuvânt de care depinde fericirea mea, viaţa mea. Spune-mi, mă iubeşti?...

Lucia ezită o clipă, fixă privirea în pământ şi murmură timid:

— Mult!...

— Îngerule! exclamă Elias căzându-i la picioare şi căutând să reverse în cuvinte mângâietoare bucuria care îi cuprinsese sufletul; dar nu mai putu să spună nimic. Când inima e plină de fericire, capul rămâne golit de idei şi limba paralizează.

Dar Lucia îl scoase numaidecât din încurcătură, spunându-i cu un aer neliniştit:

— Dorinţa dumitale e împlinită. Acum întoarce-te, pleacă cât mai repede. În orice clipă poate veni cineva...

Şi scoţându-şi o floare, pe care o avea prinsă în păr, i-o dădu lui Elias. Acesta, înlănţuind-o cu braţul pe după gât, îi luă mâna şi i-o sărută cu înflăcărare. Asta a fost tot ceea ce a îndrăznit să facă.

Când Lucia, după câţiva paşi, îşi întoarse capul pentru a-l vedea încă o dată pe iubitul ei, îl zări îngenuncheat, sărutând iarba pe care ea stătuse. Îi făcu repede un semn cu mâna ca să plece, şi dispăru în livada de portocali.

Iată în ce a constat întâlnirea dorită cu atâta ardoare. Se pare că nu merita osteneala să îndure atâta spaimă şi nelinişte, pentru a schimba două cuvinte, pentru a-i săruta mâna şi pentru a primi o floare. Chiar sub ochii Maiorului s-ar fi găsit prilejul pentru a obţine asemenea favoruri. Dar era totuşi o întâlnire, şi o întâlnire îi tulbură pe îndrăgostiţi, mai ales dacă se petrece în aer liber, având drept martori cerul, pădurea, izvorul. E încă o dovadă de încredere reciprocă, o garanţie solemnă de credinţă şi puritate a dragostei. Sărutul de la întâlnire e pecetea iubirii care leagă pentru totdeauna două suflete.

Îndrăgostiţii sunt, de obicei, foarte uşor de convins că nimeni nu ghiceşte sentimentul de care le este cuprinsă inima; nu realizează că în fiecare cuvânt, în fiecare gest, în fiecare privire poartă în orice clipă pasiunea pe care o cred la adăpost în cele mai ascunse unghere ale sufletului şi astfel totul iese la lumină. Maiorul nu se pricepea la oameni şi nici nu înţelegea stările sufleteşti ale acestora, căci niciodată nu-şi ascultase impulsurile inimii. Ajunse, totuşi, să fie bănuitor şi în curând se convinse de existenţa unei afecţiuni reciproce între Lucia şi tânărul său protejat şi regretă că-i oferise acestuia, cu atâta sinceritate, ospitalitate în casa lui. S-o mărite pe fiica sa cu un sărăntoc care, pe lângă hainele de pe el, mai avea doar un cal, un câine şi o puşcă, fiind un străin fără nume, fără avere, fără poziţie socială, era un lucru la care nici nu voia să se gândească. Prima lui grijă a fost, aşadar, să taie imediat răul de la rădăcină înainte de a lua amploare. Încercă de îndată să întrerupă lecţiile de muzică. Cu toate acestea, nu acţionă făţiş, dar de fiecare dată găsea vreun pretext pentru a-i deranja, inventând vreo misiune urgentă pentru profesor sau pentru eleve. În plus, îi dădea lui Elias de lucru mai mult ca de obicei, trimiţându-l în diferite călătorii cu diverse comisioane, încât acesta rareori mai

stătea pe acasă. Aşa considera el că poate împiedica extinderea răului, în timp ce căuta un mijloc delicat şi firesc pentru a se descotorosi de un astfel de oaspete.

Lucia şi Elias se vedeau acum destul de rar. Era limpede că acest lucru se întâmpla din cauza Maiorului care, desigur, îi suspecta că se iubesc. Elias înţelese că era timpul... să ceară mâna Luciei, dar în situaţia precară, aproape mizeră în care se afla nu se încumeta să facă un asemenea pas, se putea aştepta doar la un „nu” categoric şi umilitor. Era vremea să spună adio Luciei, dragostei, fericirii şi, totodată, ultimei speranţe.

Bănuiala lui Elias se confirmă când, într-o zi, Maiorul, pe un ton binevoitor, îi spuse părinteşte:

— Prietene, crede-mă că-ţi vreau binele şi îţi doresc prosperitate. Un băiat ca dumneata, care are studii şi e atât de îndemânatic, nu trebuie să se piardă într-o fermă unde darurile şi talentele nu-i pot servi la nimic. În orice localitate te vei stabili, vei putea cu uşurinţă să câştigi bani şi o bună poziţie socială, în vreme ce aici, la fermă, ţi-o spun deschis, ca unui prieten, îţi pierzi vremea în zadar. Oriunde vei pleca, poţi conta oricând pe ajutorul meu.

— Aveţi dreptate, domnule Maior, îl întrerupse cu vioiciune Elias. Dumneavoastră mi-aţi dat o soluţie la care

mă gândeam de mult. Văd că aici, la dumneavoastră acasă, nu sunt de folos şi cred că nu la umbra acestui acoperiş mi-aş putea găsi norocul şi fericirea.

— Te-ai supărat pe mine?... Nu te dau afară... E doar un sfat prietenesc.

— Nu m-am supărat, domnule Maior; v-am spus doar la ce mă gândeam şi că mă temeam ca dumneavoastră să nu fiţi de acord; acum, când ştiu cum stau lucrurile aştept ordinele dumneavoastră, căci vreau să plec cât mai repede cu putinţă.

Elias ştia bine motivul acelei purtări a Maiorului şi n-avea cum să-i răspundă altfel. Era un mod politicos de a fi dat afară. De fapt, nu se putea înfige pumnalul în inima unei victime într-un mod mai binevoitor şi mai măgulitor decât acesta. Cuvintele Maiorului îl loviră cu o forţă copleşitoare. Trebuia s-o părăsească pe Lucia, poate, pentru totdeauna!

— Ah! Sărăcie! Sărăcie! Blestemată sărăcie! exclamă Elias cu durere intrând în camera lui. Sărăcie! Tu eşti cea mai mare dintre relele care chinuie omenirea, mai rea decât foamea, mai rea decât lepra, mai rea decât însăşi moartea. Eşti gonită de pretutindeni de parcă ai fi o boală contagioasă. Săracului, pe lângă faptul că îi lipsesc toate

avantajele materiale ale existenţei, îi sunt interzise şi toate plăcerile inimii. Săracul nu poate, nu trebuie să iubească... Ah! Dacă aş fi bogat!... De ce soarta n-a vrut să am şi eu bani? Dar cine mă împiedică să-i am? Cei care îi câştigă sunt oare mai buni decât mine?... Sunt tânăr şi, mulţumesc cerului, sunt sănătos, robust şi am isteţimea necesară ca să pot câştiga bani... Bagagem e aici, aproape... e o mină foarte bogată... costă puţin să sapi pământul, să speli pietrişul, Maiorule, Maiorule!... Tu mă goneşti din casa ta pentru că sunt sărac... Dar, ah, să dea Domnul să nu te căieşti foarte repede că nu m-ai luat în seamă acum şi să nu vii să-mi ceri, cu umilinţă, iertare în genunchi! Prin tine însuţi nu valorezi, nimic; şi eu îţi voi dispreţui purtarea abjectă! Dar fiica ta e o comoară şi eu pentru ea sufăr şi jur să fiu bogat, sau, dacă nu, nici tu, nici ea şi nici nimeni pe lume să nu mă mai vadă nicicând.

Întâlnirile dintre Lucia şi Elias au fost apoi întrerupte definitiv. De multă vreme nu se mai vedeau decât la cină cu familia. Acesta era pentru ei cel mai groaznic chin. Aveau să se despartă fără să poată să-şi ia rămas bun... O persoană de încredere ar fi fost în acele condiţii un dar ceresc, prin ea şi-ar fi destăinuit neliniştile, temerile şi speranţele, dacă mai aveau dreptul la speranţe. Numai

Lucia putea găsi un mijloc de comunicare între ei. Îşi aminti de Joana, singura căreia putea să-i încredinţeze o sarcină atât de delicată. Ştia foarte bine că bătrâna şi dibacea creolă era deja la curent cu dragostea lor şi, deci, nu risca dându-i un mesaj scris sau verbal.

— Joana, trebuie să-mi faci un serviciu!...

— Cum să nu, domniţă... Ce serviciu?

— Să dai biletul acesta... profesorului meu.

— La ce bun, domniţa mea?... Mâine o să plece...

— Tocmai de aceea; vreau să-mi iau rămas bun de la el. I-l dai?

— Ştiu eu!?... Dacă află domnu, n-o să-i placă, el bănuieşte ceva şi mi-a zis să nu te mai las să umbli singură.

— Şi ce dacă o să afle?... Nu-i nimic rău în asta. Băiatul trebuie să plece şi poate n-o să ne mai întâlnim niciodată, spuse fata, suspinând.

— Ah, domnişoară! Eu... nu... ştiu.

— Du-te, ia asta şi du-te! Dacă el o să-ţi dea vreun bileţel pentru mine, să mi-l dai, ai auzit?

— Dacă aşa porunceşti... eu ce să mai zic?... în seara aceea, Elias primea următoarea scrisoare:

„Tata a aflat deja despre dragostea noastră şi, după cum ai văzut, nu e de acord cu ea. Îmi dau seama că despărţirea e inevitabilă. Nu pot să-ţi spun cât am suferit! Nu ştiu ce se va întâmpla cu mine, nici nu văd vreo rezolvare pentru nefericirea noastră. Poate să mă silească să fac orice, dar ca să-mi smulgă din inimă dragostea pe care ţi-o port, nu va reuşi. Adio. Şi nu uita de această nefericită care orice s-ar întâmpla te va iubi întotdeauna”.

În dimineaţa următoare, Elias îi trimise următorul răspuns:

„Tatăl tău mi-a dat de înţeles foarte clar că nu mă mai vrea în casa lui. Trebuie să te părăsesc şi chiar mâine voi fi departe de tine. Această lovitură m-a rănit crunt, dar nu mă descurajez. Sunt sărac şi acesta e motivul pentru care tatăl tău mă dispreţuieşte. Dar ar fi trebuit să ţină seama că, slavă domnului, sunt un bărbat robust, şi descurcăreţ, ştiu să muncesc şi mâine pot fi bogat. Adio, Lucia. Nu-ţi pierde speranţa şi iubeşte-mă mereu, căci pentru toate există o rezolvare. Eu o să muncesc şi o să devin demn de tine în ochii tatălui tău. Dragostea ta mă însufleţeşte şi mă umple de curaj şi încredere. Ah, dacă nu m-ai lipsi

niciodată de iubirea ta! Eu plec cu inima sfâşiată de supărare şi dor. O să primeşti veşti de la mine... Peste doi ani mă voi întoarce sau... Adio”.

A doua zi, Elias, luând-o pe drumul spre Bagagem, se pierdu la orizont departe de ferma Maiorului, simţind cum un văl neguros îi acoperă sufletul, în timp ce acea plăcută locuinţă în care Lucia se simţise atât de bine, avea să devină pentru ea o casă pustie, un exil de nesuportat.

IV

Mina

Trecuseră aproape şase luni de când Elias plecase de la ferma Maiorului.

Pădurile întinse şi dese în mijlocul cărora curgea zgomotos tumultuosul râu Bagagem, căzuseră lovite de secure lăsând descoperită o zonă largă, de o parte şi de alta a râului. Pe locul fostei păduri se vedeau împrăştiate locuinţele improvizate ale căutătorilor de diamante,

acoperite cu frunze mari de cocotier. Pe acel teren alb şi sălbatic, unde te aşteptai să-l găseşti doar pe ţăranul necioplit sau pe africanul aproape gol, întâlneai o populaţie civilizată şi bine îmbrăcată, formată din oameni, de toate provenienţele care, din locuri îndepărtate, veniseră să exploateze noua descoperire a cărei faimă se răspândise cu repeziciune. Acolo domneau mişcarea şi însufleţirea ca într-o mare piaţă comercială.

În timp ce lopata şi târnăcopul scormoneau pământul extrăgând preţiosul pietriş, loviturile de secure răsunau prin păduri şi, din când în când, câte o bufnitură ce se auzea de-a lungul coastelor anunţa căderea altor copaci robuşti şi seculari. Zgomotul cascadelor acompaniacântecele şi gălăgia căutătorilor de diamante, care, de-a lungul malurilor râului, spălau veseli pietrişul dătător de speranţe.

Era o după-amiază de noiembrie limpede, liniştită şi plină de splendoare. Toţi îşi abandonaseră lucrul, şefi şi muncitori, şi se adunaseră în colibele lor. Zarva şi agitaţia zilei se potoliseră şi se auzea acum vocea ţăranului care, stând în uşa colibei, intona în sunetul ghitarei cântecul său ale cărui note prelungite şi melancolice se pierdeau de-a lungul malurilor abrupte.

Un băiat înalt, cu barba şi ochii negri, cu braţele încrucişate şi cu şapca trasă pe frunte, stătea în picioare lângă mal, sprijinit de o stâncă, privind cu un aer sumbru şi preocupat spre trei-patru muncitori care spălau ultimele site de pietriş.

— Ei, Simao! încă nimic? întrebă el un bătrân camarad, care tocmai aruncase pietrişul dintr-o sită.

— Deocamdată nimic, stăpâne, răspunse bătrânul. Aici nu cred să găsim ceva. Mâine va trebui să încercăm acolo, mai jos...

— Totuşi, aici au dat peste cele mai bogate terenuri în zăcăminte minerale. Deşi au trecut mai mult de două luni de când muncim aici, să fim mulţumiţi dacă vom reuşi să salvăm măcar jumătate din cheltuieli. Să le ia dracu de pietre şi de informaţii! Nu mai înţeleg nimic! Cred că a fost o glumă. Dacă ne-am fi dus să semănăm cartofi, am fi făcut o treabă mai bună. Hai, Simao, rupe sitele astea, aruncă în râu târnăcoapele şi să plecăm la noi acasă. Nu trebuie să căutăm în fundul pământului ceva ce nu există.

— Ai răbdare, stăpâne, spuse tovarăşul său. Mai dă-ne un răgaz, până mâine... Acolo, acolo mai jos, stăpâne, şi să nu-mi zici mie pe nume dacă n-o să reuşim. Ai încredere şi roagă-te Maicii Domnului şi o să vezi că mâine sau

poimâine diamantul cel mare o să strălucească pe fundul sitei.

— Poveşti, Simao! în fiecare zi îmi spui asta şi rezultatul e mereu acelaşi.

— Doar o zi, doar o zi, stăpâne, şi să-mi tai capul dacă n-o să găsim ceea ce căutăm.

— Nici vorbă, Simao! Mă urmăreşte ghinionul. Mi-e scris să fiu sărac şi nenorocit toată viaţa, murmură băiatul pe tonul celei mai profunde descurajări.

— Nu-ţi pierde încrederea, stăpâne! Nu-ţi mai aduci aminte de ţiganca aceea care ţi-a ghicit în palmă şi ţi-a spus că norocul tău stă în pietre?...

— Da, şi chiar că soarta mea e mai dură decât piatra. Să le ia dracu pe toate ţigăncile de pe lume cu prezicerile lor cu tot!

Acestea fiind zise, muncitorii îşi puseră târnăcoapele pe umăr, îşi luară sitele şi plecară. Elias şi Simao mai rămaseră.

Simao era un bătrân voinic şi bine legat, oacheş, un amestec de indian cu african. De mic fusese prieten cu tatăl lui Elias, pe care îl slujise cu credinţă şi devotament. Acesta îl stima la rândul său şi-l iubea ca pe un adevărat prieten. Murind cu patru-cinci ani în urmă, fără a-i putea

lăsa unicului său fiu altă moştenire decât o educaţie aleasă, pe care, din nefericire, n-a putut să i-o desăvârşească, îl rugă pe bătrânul negru să nu-l părăsească niciodată pe Elias care avea pe atunci şaptesprezece-optsprezece ani.

Nu era nevoie ca bătrânul să fie rugat; Simao nu l-ar fi părăsit niciodată pe tânărul stăpân pe care în copilărie îl purtase în braţe şi-l înconjurase cu o dragoste părintească.

Simao era un vechi căutător de diamante, bun cunoscător al terenurilor diamantifère şi îşi desăvârşise meşteşugul în Diamantina[6], locul său natal şi al fostului său stăpân, unde îşi petrecuseră primii ani ai vieţii.

Simao era, într-adevăr, un căutător de diamante foarte abil, ce părea că adulmecă acele pietre scumpe: dar, din nefericire, pentru tânărul său stăpân, pentru care lucra în exclusivitate şi pentru care ar fi dorit să descopere o comoară, marea sa iscusinţă rămăsese nefructificată, fapt care îl mâhnea foarte mult. Totuşi nu se descuraja.

— Chiar aici în Bagagem, stăpâne, spunea el câteodată, chiar în acest pământ se află îngropat norocul tău.

Când Elias s-a dus la Patrocinio ca să participe la alergări, Simao, care îl însoţise, a vrut să rămână în

---

[6] Oraş în nordul Statului Minas Gerais, importantă zonă diamantiferă.

Bagagem.

— Acum, că tot sunt aici, stăpâne, am să încerc să-ţi descopăr norocul. N-o să fiu prea departe de tine. Dacă o să ai nevoie de ceva, doar dai o fugă. Cumpără-mi o bucăţică de pământ şi lasă-mă să lucrez.

— Ah, bătrâne Simao! exclamă băiatul imediat după plecarea celorlalţi. Sunt pierdut! Sunt disperat! Nu ştiu ce să fac.

— Să căutăm, stăpâne. Să căutăm! Nu te descuraja atât de repede. Să jucăm ultima carte!

— Simao, dacă situaţia nu se va schimba, şi sunt sigur de asta, în curând n-o să mai am cu ce să plătesc puţinii oameni pe care i-am angajat.

— Nu contează, stăpâne. Poţi să-i dai afară. O să lucrez singur. Dacă ţi-e scris să fii fericit, e acelaşi lucru dacă ai unul, zece sau o sută de muncitori. Şi nu ştiu de ce, dar am mai multă încredere când lucrez de unul singur.

— Lucrează pentru tine, sărmanul meu Simao. Eşti bătrân şi trebuie să strângi ceva bani pentru vremurile când n-o să mai poţi munci. Eu, nefericitul de mine, nu ştiu dacă o să te pot răsplăti vreodată. Lasă-mă pradă nenorocirii mele; e o nebunie să lupţi împotriva destinului... Ah, Lucia!... Lucia!... N-o să te mai văd

niciodată. Şi băiatul, cufundat într-o tristeţe profundă, îş lăsă capul în jos şi îşi acoperi ochii cu mâinile.

— Sărmanul meu stăpân!... Ce înseamnă asta?!... Curaj! Cu răbdarea treci marea... Dumneata trebuie să devii bogat şi să te căsătoreşti cu această Lucia de care vorbeşti întruna. Îmi spune mie inima că vei fi bogat. M-am rugat şi la Sfânta oraşului Patrocinio, iar ea o să ne ajute.

— Să dea Dumnezeu, Simao Eu nu-mi doresc mari bogăţii. Îmi este suficient să găsesc în acest pământ diamante în valoare de cinci mii de escudos, patru sau chiar două mii, cât să pot intra în afaceri. Acţionând cu puţină inteligenţă, i-aş înmulţi în scurt timp. Şi de vreme ce nu-mi cade din cer, ci vine din miezul pământului, poate aş smulge această sumă pentru început, pe care oamenii nu mi i-ar da, dar nici eu nu i-aş cere pentru nimic în lume. Dar acest pământ ingrat e ca cerul, surd la rugăminţile mele.

— Iar eu, stăpâne, am credinţa că vom smulge chiar din acest pământ, cu ajutorul lui Dumnezeu şi al Sfintei Mari a, o adevărată bogăţie.

— Şi totuşi sunt şase luni de când muncesc fără răgaz şi, în loc de bogăţie, aici mi-am găsit sfârşitul, stingerea tuturor speranţelor mele; aici mi-am desăvârşit sărăcia şi

nenorocirea.

— Azi, stăpânul meu e foarte abătut!... Du-te şi te plimbă, vezi cum merg afacerile. O să avem o noapte frumoasă. Du-te şi distrează-te.

— Nu, Simao. Sunt foarte supărat, n-am chef să văd pe nimeni. Dacă vrei, poţi pleca.

— Şi dumneata, ce-o să faci aici, singur?

— Rămân să mai iau puţin aer, simt că-mi crapă capul.

Se înserase. Elias se aşeză pe o piatră şi, cu capul în mâini, cu coatele pe genunchi, doar ce rămase singur că şi începu să-şi aline durerea, vorbind şi aproape plângând de disperare.

— Sunt deja şase luni de când am venit aici şi până azi, nimic! Absolut nimic. Aş fi făcut mai bine, fără îndoială, dacă riscam puţinul pe care îl aveam la masa de joc. Poate că aş fi câştigat sau aş fi pierdut repede şi fără efort şi eu aş fi fost singurul implicat... Nu m-ar fi interesat diamantele şi toate bogăţiile din lume dacă n-ai fi fost tu, Lucia, care mi-ai aprins în piept o sete de bogăţie pe care n-aş fi simţit-o niciodată dacă nu te-aş fi cunoscut! Dar nu e vina ta, cea mai frumoasă, cea mai pură şi cea mai nobilă dintre fiinţe. E vina avarului şi meschinului tău tată, care te vinde pe aur. Şi aşa se profanează, aşa se

degradează soarta unui înger pe pământ! Eşti preţuită în aur şi eu, nenorocitul de mine, oricât aş implora cerul, oricât aş săpa de adânc pământul, tot nu pot găsi acest aur! În loc să-l găsesc, am săpat tot mai adânc în abisul nenorocirii mele. Nu-mi pasă! Voi continua. Voi merge până la capăt. Mi-a rămas prea puţin. O să-mi vând calul, hamurile şi cuţitul de argint, iar banii o să-i cheltuiesc cu acest pământ blestemat care până acum a fost atât de nemilos cu mine. Şi când se va duce şi ultima speranţă, cascadele acestui râu sunt înalte şi stâncoase, iar pistolul meu nu greşeşte niciodată...

Elias ar fi continuat poate acel trist monolog insuflat de disperare, dacă un zgomot de paşi care se apropiau nu l-ar fi făcut să-şi ridice brusc capul. Era un bărbat ceva mai în vârstă, bine îmbrăcat şi cu un aspect plăcut, care se îndrepta spre el cu paşi rari.

— Mă scuzaţi, zise necunoscutul, salutându-l. Iertaţi-mă, dacă v-am deranjat din gândurile dumneavoastră triste şi dacă fără să vreau v-am aflat secretul nenorocirii...

— Ah! M-aţi auzit?...

— Da, domnule. Dar fără voia mea. Sper să mă iertaţi...

— Fără îndoială. Nu pot să iau în nume de rău întâmplarea care v-a adus aici să auziţi nebuniile mele. De

acum înainte nefericirea mea nu mai poate fi un secret, deşi doream acest lucru.

— Adevărul e că eu am fost din cale afară de curios. Mă aflam acolo, printre jgheaburi, căutând prin pietrişul preţios, şi am auzit totul. Ar fi trebuit să plec, e adevărat, dar ceea ce am auzit a început să mă intereseze în aşa măsură încât, fără voia mea, v-am ascultat. Dar puteţi fi sigur că nu o simplă curiozitate m-a adus aici, ci dorinţa de a vă ajuta, iar vorbele dumneavoastră au ajuns la urechile cui ştie să respecte secretele şi durerile altora.

— N-am nici cea mai mică îndoială. E foarte plăcut să cunoşti un om care, după toate aparenţele, e demn de stimă şi încredere. Vă cer doar să nu daţi vreo importanţă nebuniilor pe care le spun; îmi uşurez sufletul de necazurile mele în muncă. E delirul imaginaţiei unui om pe care îl urmăreşte ghinionul.

— Eu sunt mai în vârstă, am suferit mult la rândul meu şi mă veţi scuza dacă vă vorbesc cu o sinceritate cam brutală. E o ruşine pentru un tânăr ca dumneavoastră, în floarea vârstei, inteligent şi întreprinzător, să se lase doborât la prima lovitură a sorţii...

— Ah! Dacă aţi şti dumneavoastră în ce situaţie disperată mă aflu! Eu nu regret lipsa bogăţiei...

— Ştiu. Iertaţi-mă că vă întrerup. Am înţeles că aveţi motive să fiţi nefericit, cu toate acestea nu găsesc justificarea nefericirii dumneavoastră. Iubiţi o fată, nu-i aşa? Şi din dragoste pentru ea doriţi să faceţi avere. E un motiv în plus să perseveraţi în această muncă. Aţi putea cuceri o poziţie strălucită şi realiza fericirea dumneavoastră şi a ei. Dragostea aceasta trebuie să fie destul de superficială dacă s-a stins în faţa primului obstacol. Nu ştiţi să luptaţi împotriva greutăţilor şi în faţa primului eşec, socotind totul pierdut, găsiţi scăpare numai în sinucidere, fără să vă mai gândiţi câtuşi de puţin că acest procedeu laş va umple de amărăciune şi disperare inima iubitei dumneavoastră. Dacă toţi ne-am comporta la fel, bătând în retragere după primul obstacol întâlnit în cale, nimeni nu şi-ar mai realiza dorinţele şi n-ar mai obţine bogăţii, onoruri şi fericire.

— Şi ce pot să fac?... Am intrat ca într-un abis fără ieşire, în care mă simt îngropat pentru totdeauna.

— Dar inteligenţa dumneavoastră, ajutată de două braţe tinere şi viguroase, nu va putea găsi ieşirea din acest abis? Eu cred că numai voinţa dumneavoastră vă poate ajuta. Este de mirare că un bărbat aşa de tânăr şi de bine înzestrat are atât de puţină încredere în viitorul său şi în

oameni.

Elias n-a avut replică la observaţiile juste şi severe ale necunoscutului, a cărui înfăţişare şi ale cărui cuvinte înţelepte inspirau de la prima vedere respect şi simpatie. Aşteptă cu nerăbdătoare curiozitate să afle cine era omul acela pe care nu-l văzuse niciodată şi pe care întâmplarea i-l scosese în cale...

— Să ştiţi, continuă necunoscutul, că nu am venit aici numai cu intenţia de a vă încuraja şi de a vă da sfaturi. Doresc să vă ajut, dacă e posibil, să vă smulgeţi din acest abis în care încă nu aţi căzut aşa cum presupuneţi, dar în care disperarea vă va putea împinge. Am venit să vă fac o propunere. Sunteţi dispus s-o acceptaţi?

— Spuneţi, domnule, despre ce este vorba? Sunt convins că îmi veţi propune ceva care va fi în favoarea mea.

— Aşa este, fără nicio îndoială. În primul rând, îmi dau seama că descoperirea de la Bagagem nu poate oferi vreun avantaj celui care încearcă să se îmbogăţească pornind de la un capital modest. E un loc înşelător. Şi eu sunt căutător de diamante. Am venit din Bahia şi am vrut să cercetez această nouă descoperire despre care mi s-au povestit minuni. Realitatea e însă alta, şi acum, după-cele

văzute, pot vorbi în Cunoştinţă de cauză. Există, într-adevăr, o mină din care s-au extras diamante superbe, dar cred că au fost foarte puţine. Apariţia întâmplătoare a unei pietre preţioase e o momeală periculoasă care poate ruina mii de căutători şi ferici doar pe câte un norocos al sorţii. Se poate spune că acest loc se răzbună crunt pe cei care îi scurmă măruntaiele, şi dumneavoastră sunteţi un exemplu. Nu se întâmplă acelaşi lucru în Sincora; acolo diamantele sunt mai uşor de găsit şi orice tânăr activ şi isteţ care foloseşte mijloace sigure de lucru poate obţine în scurt timp o avere.

— Tot ce se poate, spuse Elias. Dar eu nu am mijloacele materiale pentru a mă aventura în ţinuturile acelea.

— E adevărat, aveţi răbdare, însă, mai ascultaţi-mă puţin. În Sincora, am multe terenuri pe care le-am cumpărat la un preţ scăzut, dar care se arată a fi foarte bune; le-am lăsat în părăsire pentru că n-am o persoană de încredere pe care s-o pun în fruntea lucrătorilor, iar afacerile nu-mi dau răgaz pentru a rămâne acolo, lângă site, cum e neapărată nevoie. Dumneavoastră mi-aţi inspirat încredere şi simpatie de când v-am văzut. Am auzit vorbindu-se despre dumneavoastră ca despre un om cinstit. Nefericirea care v-a Cuprins şi al cărei secret îl

deţin acum, din întâmplare, m-a făcut să am încredere în dumneavoastră. Deci, dacă doriţi să mergeţi să administraţi aceste mine, vă voi lua asociat cu un profit rentabil din producţia lor şi, în afară de asta, întotdeauna voi fi gata să vă ajut cu umilele mele posibilităţi. Vreau să mă credeţi că nu am niciun interes să vă înşel; vă pot fi de folos şi doresc sincer să vă ajut. Zilele acestea trebuie să mă întorc în Sincora. Hotărâţi-vă acum. Acceptaţi oferta mea? Vreţi să mergeţi cu mine?

Afacerea e excelentă, gândi Elias. Dar la Sincora voi fi atât de departe de Lucia!... Nu ştiu dacă o să am puterea...

— Propunerea este foarte avantajoasă, răspunse Elias după o scurtă tăcere, şi nu am cuvinte să-mi exprim mulţumirea pentru generoasa dumneavoastră purtare faţă de un străin, bazată doar pe simpatie şi pe o reputaţie care poate fi şi nemeritată. Totuşi, trebuie să mă gândesc puţin şi nu pot s-o fac imediat. Mâine, dacă sunteţi de acord, vă voi da răspunsul. Unde şi la ce oră vă pot întâlni?

— Mâine la prânz, la casa aceea acoperită cu olane, care se vede acolo, pe celălalt mal al râului, între cei doi cocotieri... O vedeţi?...

— Da, am înţeles. Mâine la prânz voi fi acolo.

— Vă aştept. Acum duceţi-vă şi gândiţi-vă la ce v-am

spus. Noapte bună.

— Noapte bună.

Se întunecase. Elias se îndreptă încet spre coliba sa, unde nu dormi, ci reflectă la discuţia avută cu necunoscutul.

N-a trebuit să se gândească prea mult pentru a lua o hotărâre definitivă. Propunerea neaşteptată şi ideea distanţei care îl despărţea de iubita sa, Lucia, îl speriaseră la început, dar între posibilitatea de a se îmbogăţi şi situaţia disperată în care se afla în Bagagem nu trebuia să ezite. În ceea ce priveşte distanţa, din nefericire, chiar acolo, la numai câteva leghe de ferma Maiorului, nu era el la fel de departe de iubita sa ca şi cum s-ar fi aflat la capătul lumii? Nu-l despărţea de ea o prăpastie, sărăcia, mai cumplită decât toate depărtările? Oare ea îl iubea mai mult şi îi era mai credincioasă dacă el se afla mai aproape?

Elias se hotărî să accepte propunerea şi îi povesti bătrânului său prieten care, aşezat lângă foc în mijlocul colibei, îşi fuma liniştit trabucul, norocul ce dăduse peste el în după-amiaza aceea.

— Aşadar, o să mă părăseşti, stăpâne? zise bătrânul fixându-l pe Elias cu o privire deznădăjduită.

— Cum aşa. Tu nu mergi cu mine?

— Eu!... Atât de departe?... Ah, stăpâne, sunt bătrân şi sănătatea mi-e cam şubredă. Aceste călătorii nu mai sunt pentru mine... Ce nevoie am eu să-mi las oasele atât de departe?

— În acest caz, bunul meu Simao, nu mai plec nici eu...

— De ce, Stăpâne?

— Cum o să te las aici singur şi neajutorat?!

— Să nu-ţi faci griji în privinţa asta! mai pot să muncesc. Dumnezeu e milostiv şi niciodată n-o să-i lipsească acestui biet bătrân un blid de fasole şi o colibă în care să se adăpostească. Dacă e spre binele tău, du-te, stăpâne! Nu trebuie să pierzi o asemenea ocazie din dragoste pentru un vechi prieten care nu mai e bun la nimic. Apoi, dumneata nu mai eşti un copil care să nu poată ieşi singur în lume şi eu, ca să-ţi spun adevărul, ţi-aş fi mai mult o povară decât un ajutor.

— Cu toate acestea, Simao, n-am curaj să te las singur. Dacă te îmbolnăveşti...

— N-are importanţă. Pe aici am mulţi cunoscuţi şi mulţi stăpâni buni care să aibă grijă de mine. Du-te, stăpâne, şi Sfânta oraşului Patrocinio să te ocrotească! Eu aici trebuie să rămân, am încredere în pământul ăsta, pământ din care

într-o zi vom smulge diamantul care te va face fericit.

— Nu-i adevărat, Simao, din acest pământ o să scoatem numai spini, lacrimi şi sărăcie.

— Bine!... într-o zi o să-mi dai dreptate. Fii atent la ce-ţi spun. Du-te la Sincora şi Sfânta Fecioară da Guia să te ocrotească. Du-te să-ţi cauţi norocul în lume şi lasă-mă pe mine să-l caut aici. O să vedem cine îl găseşte primul...

Elias nu dădu nicio importanţă presimţirilor sărmanului Simao. Le puse pe seama simplităţii şi bătrâneţii vechiului său prieten. După ce mai vorbiră câtăva vreme despre apropiata lor despărţire, adormiră; bătrânul, pe o piele veche, lângă foc, iar stăpânul pe aşternutul său sărăcăcios întins într-un colţ al încăperii.

Peste câteva zile, Elias îl îmbrăţişă plângând pe bătrânul său tovarăş; era singurul prieten pe care îl avea în Bagagem; îi lăsă banii pe care îi mai avea şi scoţând o scrisoare din buzunar, i-o dădu, spunându-i:

— Simao, această scrisoare e pentru Lucia. S-o duci chiar tu la ferma Maiorului. E ultima favoare pe care te rog să mi-o faci. Acolo nu te cunoaşte nimeni. O să ceri găzduire şi nu vei stârni nici cea mai mică bănuială. Să cauţi s-o dai pe ascuns unei sclave bătrâne, pe nume Joana, care i-o va da Luciei.

— Du-te liniştit, stăpâne, şi n-avea nicio grijă.

Scrisoarea lui Elias glăsuia astfel:

„Au trecut deja şase luni de când ne-am despărţit şi de când mă aflu aici, în Bagagem, unde soarta nu mi-a surâs. Destinul mă trimite acum să-mi încerc norocul foarte departe, dar cu multe speranţe. Azi plec spre Sincora. Iubito, nu te speria de distanţa care ne va despărţi. Oriunde voi pleca, te voi iubi întotdeauna cu aceeaşi înflăcărare şi credinţă. Mai am un an şi jumătate pentru a-mi îndeplini promisiunea. Să nu ne descurajăm. Păstrează-mi credincioasă şi curată dragostea ta, încrederea ta în viitor şi cerul ne va apăra. Rămas bun”.

Peste puţin timp, Elias, în compania protectorului său, pleca spre Sincora.

V

Bahianul

Trecuseră aproape doi ani de când Elias, descurajat că nu găsise în pământul din Bagagem nici măcar semnele unei bogăţii care devenise o condiţie indispensabilă fericirii sale, sfâşiat de dor şi zbătându-se între cea mai cumplită nelinişte şi cea mai plăcută speranţă, plecase spre meleaguri îndepărtate în căutarea bogăţiei, încrezător în protecţia unui om ce îi era complet necunoscut, lăsându-şi destinul la voia întâmplării.

Bagagem avea atunci aspectul unui târg în devenire, cu un comerţ animat, cum sunt la început toate aşezările unde se descoperă diamante. Nu mai existau doar cocioabele primitive, acoperite cu frunze de cocotier, răspândite în dezordine de-a lungul malurilor râului. Printre ele se zăreau destule case văruite, cu ferestre cu geamuri, ca stârcii aşezaţi într-un stol de porumbei sălbatici, cenuşii.

Se construiseră câteva străzi mai acătării şi apăruseră deja prăvălii de tot felul, frumoase şi bine aprovizionate.

Bagagem număra peste douăzeci de mii de suflete venite din satele vecine care rămăseseră aproape pustii. Majoritatea locuitorilor din Patrocinio, Araxa, Piracatu[7] şi Uberaba se mutaseră în savanele din Bagagem.

---

[7] Oraş în Statul Minas Gerais. Azi se numeşte Paracatu. Port fluvial şi zonă pentru creşterea vitelor.

Nici Maiorul nu rămase în afara furiei generale şi Tentat de demonul căutării diamantelor, îşi abandonă ferma şi veni să se stabilească în Bagagem cu familia şi cu aproape toţi sclavii. Hotărârea Maiorului de a face acest pas a fost influenţată şi de un alt motiv. După plecarea lui Elias, Lucia căzuse într-o profundă melancolie; sănătatea i se şubrezise şi se ofilea ca mimoza căreia îi lipseşte seva pământului şi roua cerului. Maiorul cunoştea bine adevăratul motiv al mâhnirii fiicei sale; dar fie pentru a simula că nu o pasiune amoroasă era cauza, sau poate chiar pentru a respecta delicatele sentimente ale Luciei, se prefăcea a le ignora. Aşadar, crezu că e bine s-o smulgă din singurătatea acelei ferme şi, în mijlocul agitaţiei şi distracţiilor societăţii, să caute vreun divertisment pentru deprimarea constantă a fetei.

Maiorul îşi Construise o frumoasă căsuţă pe panta unei coline, pe malul drept al râului, izolată de restul târgului. Era un mic templu în care Lucia era zeiţă şi unde veneau o mulţime de credincioşi să i se închine cu veneraţie şi respect. Tristă ca o nimfă exilată din umbra liniştită a pădurilor sale, ei îi era dor de portocalii fermei părăsite, de grădină, de izvor şi mai ales de o fiinţă a cărei imagine, în mintea ei, era însoţită mereu cu acea singurătate plină de

nostalgie. Scrisoarea pe care Elias i-o scrisese la plecarea sa din Bagagem ajunsese la ea, ideea distanţei enorme care urma s-o despartă de iubit îi agravă şi mai mult tristeţea, mărindu-i spaima şi neliniştea. Chipul lui Elias îi era mereu prezent în minte; era ca o lună melancolică ce se priveşte în mijlocul încremenit al unui lac solitar. Niciodată nu i se desprindea de pe buze vreun surâs care să exprime o adevărată mulţumire. Dacă uneori surâdea, zâmbetul ei era ca o luminiţă ce scăpa cu greu din sufletul plin de tristeţe.

Mai mult datorită trecerii timpului decât distracţiilor pe care tatăl ei i le oferise, sănătatea robustă a Luciei reuşi să triumfe şi să înalţe o stavilă în calea ruinării sale psihice. Dar bucuria şi seninătatea sufletească nu reveniră nealterate ca în anii copilăriei. Nimic din jur nu putea să-i risipească supărarea şi neliniştea inimii. Durerea sfâşietoare pe care o simţise la început fu înlocuită de o melancolie calmă şi resemnată ca o noapte cu lună care urmează liniştită şi tristă norilor furtunii.

Graţia şi farmecul Luciei, fireasca ei pudoare şi acea nostalgie care o învăluia nu puteau să nu atragă atenţia şi să nu producă impresie asupra oamenilor din Bagagem, în mare parte fermieri bogaţi din împrejurimi, care,

dispreţuind sapa şi securea, puseseră în mâinile sclavilor lor târnăcopul şi sita, şi tineri negustori care veniseră din locuri îndepărtate pentru a face comerţ cu căutătorii de diamante. Maiorul, la rândul său, pentru a o scoate pe fiica sa din melancolia ce nu o părăsea se străduia s-o distreze prin toate mijloacele, organizând în acest scop, acasă la ei, dese petreceri la care invita lumea bună din Bagagem.

Mulţi dintre aceşti negustori şi fii de negustori bogaţi, subjugaţi de farmecele delicatei fermiere, îi ofereau omagiile lor; dar renunţau numaidecât, negăsind nicio portiţă pe unde să poată pătrunde în tainele acelei inimi misterioase. Alţii, mai îndrăzneţi, înţelegând poate greşit amabilitatea rece cu care ea îi trata, se încumetau să-i dezvăluie pasiunea şi chiar s-o ceară în căsătorie.

— Fata mea. Ai deja douăzeci de ani. Cred că a venit vremea să te gândeşti la căsătorie. Am pentru tine un soţ pe care, cu siguranţă, n-ai să-l refuzi. E domnul F. Mi-a cerut azi mâna ta. Cred că e bărbatul care te poate face fericită.

Lucia auzea aceste cuvinte cel puţin o dată pe săptămână şi de fiecare dată, cu o voce imperturbabilă şi glacială, răspundea:

— Tată, te rog să nu-mi vorbeşti acum de căsătorie; nu

mă simt încă în stare să fac acest pas. Poate mai târziu... Vezi bine că sora mea e încă un copil. Până când nu va creşte mare şi nu va mai trebui să am grijă de ea, nu pot şi nici nu trebuie să mă căsătoresc. Cred că amândoi mai aveţi nevoie de mine.

Tatăl părea să accepte aceste motive şi respecta dorinţa fetei. E adevărat, de asemenea, că dintre pretendenţii care până atunci aspiraseră la mâna Luciei, deşi toţi erau tineri, respectabili şi cu o înfăţişare plăcută, totuşi niciunul nu avea posibilitatea de a-i asigura o poziţie strălucită din punct de vedere financiar. Maiorul, care, ca un tată bun ce era, dorea fericirea fiicei sale, nu concepea fericirea fără bogăţie şi spera ca Lucia să întâlnească un soţ milionar şi de aceea accepta cu uşurinţă refuzul acesteia.

Aşa trecură alte câteva luni fără ca nimic să schimbe viaţa monotonă şi tristă a Luciei, fără ca vreo speranţă s-o însufleţească, şi nici vreo nouă lovitură a sorţii să redeschidă rana vechilor sale suferinţe.

În această vreme, sosi în Bagagem un călător bogat, elegant, cu o numeroasă suită de servitori şi de prieteni. Era un tânăr bahian, bine făcut, prezentabil şi cu maniere alese.

De la Sincora, unde se îmbogăţise cumpărând diamante,

venise în Bagagem să continue aceeaşi afacere, să cerceteze şi să exploreze această nouă descoperire. Sosirea unui astfel de oaspete într-unul din târgurile noastre produce o curiozitate tot atât de mare dacă nu chiar mai mare decât vizita unui suveran în oricare mare capitală a lumii civilizate.

Leonel, căci aşa se numea noul venit, deveni imediat foarte cunoscut. Pe lângă înfăţişarea plăcută şi amabilitatea sa, era dotat cu multe calităţi care îl făceau apreciat şi dorit în orice societate; cânta admirabil la ghitară şi avea o voce foarte plăcută, interpretând cu mult talent cântecele populare la modă şi melodiile negrilor de pe meleagurile sale. În plus, era foarte generos şi se purta cu ostentaţie, ceea ce pe acolo se putea numi somptuozitate.

Nu trecu mult şi Leonel fu invitat şi în casa Maiorului. După cum ştim, acesta obişnuia să organizeze întâlniri sau, mici serate dansante pentru a risipi melancolia fiicei sale. Cu apariţia lui Leonel aceste întâlniri, care deja îşi pierduseră interesul pentru că nu aveau niciun efect asupra stării Luciei, începură să se însufleţească. Maiorul era calculat şi îşi pregătea cu grijă fiecare mişcare. Credea că frumosul chip şi delicatele maniere ale tânărului bahian

nu vor întârzia să producă o impresie plăcută fiicei sale şi s-o vindece pentru totdeauna de vechea şi nebuneasca ei pasiune. Pe de altă parte, era convins, şi nu fără motiv, că niciun tânăr nu putea s-o vadă pe Lucia fără să simtă irezistibila atracţie a frumoşilor ei ochi; experienţa de fiecare zi i-o confirma. Leonel, care, prin conversaţia sa animată şi veselă, prin însuşirile şi frumoasele sale maniere, era sufletul acelor mici reuniuni, nu întârzie să simtă influxul magic al strălucirii acelor ochi mari şi nevinovaţi, al acelui dulce şi melancolic surâs. Făcu pentru ea o pasiune arzătoare pe care nu şi-o mai putea ascunde.

După vreo două săptămâni de la apariţia lui Leonel în casa Maiorului, cei doi bărbaţi, stând la o fereastră, purtau cu voce scăzută următoarea discuţie:

— Domnule Maior, nu trebuie să vă mai ascund că simt pentru fiica dumneavoastră cea mai înflăcărată şi mai pasionată dragoste, dacă nu v-aţi dat seama până acum. Pentru mine suprema fericire ar fi dacă aş putea câştiga inima ei aşa cum ea a ştiut s-o cucerească pe a mea. Aş dori să ştiu dacă sunteţi de acord cu acest sentiment care, vă asigur, este curat şi sincer, şi dacă trebuie sau nu să-mi continui vizitele în casa dumneavoastră.

— Eu vă voi primi mereu cu braţele deschise, răspunse

Maiorul cu vioiciune, şi mă bucur din toată inima că fiica mea a inspirat aceste sentimente unui tânăr atât de deosebit şi cu asemenea calităţi. Dar ea?... Ştiţi dacă vă iubeşte? Nu i-aţi făcut încă nicio declaraţie?...

— Ea... E mereu atentă şi bună cu mine, dar e atât de distantă, atât de rezervată încât nu ştiu ce să cred.

— Nu vă faceţi griji din pricina asta, domnule Leonel, este din cauza timidităţii. A fost crescută la fermă şi încă nu ştie să poarte o conversaţie. Nu vă descurajaţi; când se va mai obişnui cu dumneavoastră, va scăpa de această timiditate, vă asigur. Îmi face multă plăcere să vă continuaţi vizitele în casa mea şi vă pot asigura că Lucia va fi a dumneavoastră...

— Asigura? Doamne Dumnezeule! în ce fel? Dacă vreţi să vă prevalaţi de autoritatea paternă pentru a impune o alianţă care poate îi va fi neplăcută, oh, la asta nu voi consimţi niciodată!

— Eu, domnule Leonel, să impun?... Niciodată! O preţuiesc prea mult pe fiica mea ca s-o oblig să se căsătorească, indiferent despre cine ar fi vorba, împotriva voinţei ei, dar nu cred că e posibil ca ea să refuze...

În această clipă începu muzica şi o tânără veni să-i cheme în salon deoarece începuse şi dansul.

— Duceţi-vă şi dansaţi cu ea, spuse Maiorul. Curaj şi perseverenţă. Fără astea nimic nu se rezolvă în lume.

VI

Refuzul

A doua zi după această discuţie, Maiorul se duse foarte devreme în camera fiicei sale.

— Lucia, îi spuse fără altă introducere, cum ţi se pare acest tânăr frumos din Bahia, care în ultima vreme ne-a frecventat casa?...

— Cum mi se pare?... întrebă Lucia stânjenită. Îmi pui atât de devreme o asemenea întrebare? Zău că nu ştiu ce să-ţi spun, tată, adăugă surâzând Lucia.

— Lasă mofturile, răspunde-mi. Cum ţi se pare domnul Leonel?...

— Cum mi se par toţi cei care vin la noi: un băiat arătos, cu maniere alese şi care poate fi un om foarte cumsecade.

— Nu poate, ci e un băiat deosebit şi, pe lângă toate astea, foarte bogat.

— Şi ce-i cu asta, tată?

— Ce-i cu asta? Mă mai întrebi? Ştii că acest băiat deosebit, acest frumos şi bogat bahian a venit aici, spre norocul tău, ca să te ceară în căsătorie?

— Mă aşteptam la aşa ceva, murmură Lucia în sinea ei. E un blestem care nu se mai sfârşeşte! Să-mi fie soţ! exclamă ea. Ah, tată! Fie-ţi milă, nu-mi mai vorbi despre asta.

— Da, să-ţi fie soţ, replică Maiorul supărat. O să-l refuzi şi pe ăsta?

— Tată, nu ţi-am spus de atâtea ori că nu vreau, că nu trebuie să mă căsătoresc deocamdată?

— Nici cu acesta, fiica mea?... Fii atentă ce faci. A-l refuza înseamnă a da cu piciorul norocului.

— A-l accepta pe acesta sau pe oricare altul înseamnă a-mi înfige un pumnal în inimă. Dacă mă căsătoresc, presimt că voi fi foarte nefericită.

— Copilării!... Lasă-te de presimţirile astea prosteşti, cu timpul o să-ţi schimbi părerea.

— Niciodată, tată.

— Lucia, eşti un copil fără minte. Gândeşte-te bine la ce îţi propun şi nu mai ezita. Anii zboară şi odată cu ei şi frumuseţea. Mai târziu, când o să vrei să te căsătoreşti, n-

o să-ţi mai găseşti un soţ care să te iubească. Haide, gândeşte-te puţin şi, dacă eşti o fetiţă deşteaptă, cu siguranţă că vei fi de acord. Ocazii ca aceasta nu se întâlnesc de două ori în viaţă. Gândeşte-te bine la ce-ţi spun şi mâine sper că vei accepta.

Maiorul ieşi, iar Lucia rămase singură multă vreme închisă în camera ei să se gândească, dar nu la avantajele căsătoriei pe care i-o propunea tatăl său, ci la situaţia ei nenorocită şi la disputa pe care o va avea cu el, văzând cât de mult insista să o mărite cu Leonel. Cât despre ceilalţi pretendenţi, Maiorul cedase aproape fără insistenţe la primele cuvinte ale Luciei. Dar în ceea ce îl priveşte pe Leonel, nu părea dispus să renunţe, să se dea bătut. Mai rău era că Maiorul părea să aibă multă dreptate în privinţa acestui pretendent, căci Leonel, în aparenţă, era un tânăr care putea face fericită o fată, iar cele mai bogate şi mai frumoase domnişoare din Bagagem ar fi invidiat norocul Luciei. Închisă în camera sa, Lucia reflectă cu amărăciune la situaţia disperată în care se afla şi, după ce plânsé şi se rugă îndelung, ieşi din cameră hotărâtă să lupte până la ultima suflare şi dispusă să accepte mai degrabă rasa călugărească decât cununa de lămâiţă.

Leonel, foarte încrezător în aspectul său plăcut şi în

calităţile sale, în ciuda purtării rezervate a Luciei, nu se îndoia nicio clipă că până la sfârşit ea îl va accepta.

Chiar în seara aceea, Maiorul discută din nou cu fiica sa. Îşi dublă insistenţele, îşi înmulţi argumentele între care strecură ameninţări prost disimulate, dar în zadar, fata era de neclintit. La sfârşit, recurse la implorări. Lucia răspunse că nu dorea să se mărite, cufundându-şi capul în pernele patului pe care stătea şi izbucnind în hohote de plâns. Bătrânul mişcat pe moment, nu îndrăzni să mai spună nimic în faţa acestei explozii de lacrimi şi suspine şi se retrase trist şi deconcertat, dar nu descurajat:

Ca de obicei, tânărul bahian apăru seara în casa Maiorului. Lucia, care până atunci simţise pentru Leonel aceeaşi indiferenţă ca şi pentru ceilalţi pretendenţi, încerca acum şi o anumită răceală, o repulsie pe care cu greu şi-o putea ascunde. Nu mai vedea în acest om doar un simplu pretendent; el era ameninţarea reală a fericirii ei, era pierderea speranţelor sale, pentru că, în adâncul sufletului, Lucia încă mai nutrea o speranţă timidă, ezitantă, care îi hrănea dragostea pentru Elias şi îi dădea curaj pentru a mai trăi. În ciuda celor mai strălucitoare aparenţe, datorită admirabilului instinct cu care sunt dotate anumite femei, ea ştia să pătrundă în adâncul

inimilor şi găsea la Leonel ceva care îi repugna.

Când Leonel intră în salon, Lucia păli şi se înfioră astfel încât ar fi atras atenţia tuturor dacă salonul nu ar fi fost luminat doar de o singură lumânare. Lui Leonel nu-i scăpă totuşi acea schimbare a Luciei, dar, datorită vanităţii, o interpretă drept un efect al emoţiei produse de prezenţa lui şi o luă ca pe un semn bun. Dacă ar fi putut vedea mai bine chipul fetei, ar fi observat pe el o paloare puternică şi o expresie de groază care i-ar fi spulberat amăgirea.

După câteva minute de conversaţie banală, Lucia se retrase pentru a se calma, sau mai degrabă pentru a-şi ascunde neliniştea. Tulburarea ei era dintre cele mai **profunde. Crescută** în simplitatea **de** la **ţară şi** obişnuită **să** trăiască într-o societate cu purtări neconvenţionale **nu-şi** putea ascunde necazurile şi neliniştile. **Dar** instinc**tul o** avertiză că trebuia să-şi disimuleze **durerea** sub aparenţa de mulţumire şi calm.

Nu sosiseră încă toţi musafirii când Maiorul îl invită pe Leonel la aceeaşi fereastră la care i-am văzut discutând prima dată. Maiorul începu discuţia:

— Domnule Leonel, nutresc speranţa că Lucia te va accepta cu plăcere ca soţ. Dar ieri când am vorbit am uitat să abordăm o problemă pe care, de altfel, nu trebuie să v-

o ascund. Bucuria pe care am simţit-o când v-am auzit propunerea mă face, probabil, să mă gândesc la acest subiect. În sfârşit, pentru a scurta introducerea, domnule Leonel, probabil că te-ai înşelat ca mulţi alţii asupra situaţiei mele financiare, şi...

— Destul, domnule Maior, vă rog să nu mai vorbiţi despre asta, dacă vreţi să nu mă jigniţi. Pe mine nu mă interesează ce avere aveţi. Slavă Domnului, dispun de ceva bani ca să n-am nevoie de...

— Nu vă supăraţi, domnule Leonel, nu am vrut să spun asta. Ştiu bine că sunteţi dezinteresat. Totuşi, mi-aş fi făcut scrupule dacă nu v-aş fi mărturisit că sunt ruinat.

— Într-adevăr, domnule Maior?...

— E purul adevăr, sunt complet ruinat. Acest loc blestemat, care îl seduce şi-l orbeşte pe om mai mult decât jocurile de noroc sau femeile, mi-a înghiţit în scurt timp toată averea adunată cu greu de-a lungul multor ani de muncă la câmp şi în comerţ. Ferma şi aproape toţi sclavii sunt ipotecaţi şi, în curând, sărăcia îmi va bate la uşă. Scuzaţi-mi această sinceritate; eu nu trebuia să vă ascund situaţia mea pentru că nu aş fi fost împăcat să vă dau mâna Luciei fără să ştiţi că vă căsătoriţi cu fiica unui om sărac.

— Sărac!... Nu spuneţi asta, domnule Maior! Niciodată! Chiar dacă aţi fi un cerşetor, eu tot m-aş simţi onorat să fiu soţul fiicei dumneavoastră.

— Dar dezonoarea... Ştiţi bine că oamenii sunt necruţători cu un negustor care a dat faliment.

— Ce dezonoare, domnule Maior! Falimentul unei afaceri, mai ales dacă este legală, nu dezonorează pe nimeni. Nu vă descurajaţi din cauza asta... Nu vor lipsi mijloacele de reabilitare. Liniştiţi-vă; oamenii nu vor fi atât de neîndurători cum credeţi. Cu creditorii dumneavoastră se poate ajunge la o înţelegere. Eu voi trata cu ei şi, mulţumită lui Dumnezeu, voi avea posibilitatea să vă fiu de folos fără niciun sacrificiu.

S-ar putea zice că Maiorul îi făcuse intenţionat acea mărturisire viitorului său ginere, pentru a-i sonda generozitatea şi a-i provoca oferta. Dar nu era aşa; Maiorul crezuse că era de datoria sa să procedeze cinstit. Sinceritatea era una din trăsăturile sale de caracter. La început, generoasa ofertă a tânărului bahian îl tulbură şi îl descumpăni; apoi îi pătrunse în suflet ca raza unei duble speranţe. În această căsătorie se afla fericirea fiicei şi salvarea averii.

— Nu, domnule, scuzaţi-mă! Nici vorbă de aşa ceva,

replică Maiorul puţin speriat; departe de mine ideea de a vă deveni o povară. Ce vor spune oamenii?...

— Dar ce au oamenii cu afacerile noastre şi noi cu părerea lor?

— Vor spune şi, aparent, pe bună dreptate, că am speculat generozitatea dumitale contractând această căsătorie.

— Nu aveţi dreptul să vorbiţi astfel. Am ştiut eu oare care este situaţia dumneavoastră financiară când v-am cerut mâna fiicei dumneavoastră? Şi cu toate acestea, de când am sosit aici am aspirat la onoarea de a vă fi ginere. Nimic mai firesc ca un ginere să-şi ajute socrul sau un socru să-şi ajute ginerele. Sunteţi prea scrupulos, domnule Maior.

— Se poate, dar...

— Dar... să nu mai vorbim despre asta, dragă domnule Maior. Cred că a sosit timpul să ne distrăm.

Câteva persoane, care sosiseră şi se apropiaseră să-l salute pe Maior au pus capăt acelei discuţii.

Leonel se duse să se aşeze lângă Lucia care revenise în salon. Sărmana fată părea că sta pe un scaun de fier înroşit în foc. Privirea îi era nesigură. Chipul îşi schimba culoarea în fiece clipă. Răspundea în doi peri la întrebările

puse de Leonel şi părea că doreşte să se scoale brusc şi s-o ia la fugă spre dormitor. Dar în ochii lui Leonel toate acestea aveau o explicaţie, de altfel, plauzibilă pentru cine nu cunoştea ce se petrecea în inima Luciei. Era timiditatea provocată de emoţia pe care o simte orice fată când lângă ea se află un bărbat abia cunoscut care trebuie să-i fie soţ.

Maiorul, la rândul său, vorbea puţin şi mergea gânditor, preocupat de mijloacele pe care urma să le folosească într-un nou asalt pe care plănuia să-l îndrepte spre inima fiicei sale pentru a o convinge să spună da. Acum, când din această căsătorie putea rezulta şi reabilitarea situaţiei sale financiare, e uşor de imaginat cu ce însufleţire şi patimă era dispus s-o înfrunte.

Lucia, la rândul ei, aştepta cu cea mai mare nerăbdare momentul retragerii sale în cameră pentru a-şi da frâu liber lacrimilor.

VII

Sacrificiul

A doua zi, Lucia se trezi, sau mai bine zis se ridică din pat căci nu dormise aproape deloc, plină de spaimă şi de triste presimţiri, reuşi însă să-şi ascundă foarte bine neliniştile şi se înarmă cu forţă şi hotărâre pentru a înfrunta noul atac care o ameninţa. Pe de o parte, o tulbura situaţia delicată în care se afla datorită insistenţelor tatălui ei, situaţie din care nu vedea alt mijloc de scăpare decât să se predea sau să facă o mărturisire care, în loc s-o liniştească, ar fi atras asupra ei furia părintelui său. Pe de altă parte, o chinuia cruda nesiguranţă cu privire la soarta lui Eli as, de la care nu primise nicio veste, căci se împliniseră doi ani, timp după care promisese să revină sau să trimită veşti. Se gândea la distanţa imensă care îi despărţea, la pericolele cumplite care îl pândeau în ţinuturile acelea sălbatice bântuite de asasini şi tâlhari şi infestate de epidemii mortale, şi speranţa o părăsea iar sufletul ei se lăsa pradă unei totale descurajări.

Era extrem de palidă şi de tristă: se citea pe chip urmele urnei nopţi de veghe în suferinţă, dar şi mândria unei hotărâri de nezdruncinat.

Maiorul, care pând-ea cu nerăbdare clipa în care Lucia urma să se trezească, se îndreptă spre camera ei îndată

ce auzi că s-a sculat.

— Fetiţa mea... Eşti atât de palidă şi de obosită! Te doare ceva?

— Nimic, tată... E o indispoziţie trecătoare. Întotdeauna, când mă culc târziu nu mă simt-bine.

— Ah! Nu mă surprinde, nu eşti obişnuită cu aceste serate şi petreceri până în miez de noapte.

— E adevărat, tată; şi cât-mi-e de dor de viaţa noastră fericită de la fermă!... Când ne vom întoarce acolo?

— Nu ştiu ce să-ţi spun. Poate curând, poate niciodată.

— Niciodată!... Cum aşa, tată?

— Ca să fiu sincer, asta depinde de tine.

— Depinde de mine?... Explică-te, tată; te înţeleg din ce în ce mai puţin.

— Da, numai de tine depinde.

— Pot să aflu şi eu de ce?

— Aşază-te aici şi ascultă-mă. Vreau să-ţi spun ceva foarte important.

La aceste cuvinte Lucia simţi un fior care îi străbătu corpul şi o strângere de inimă care o îngheţă.

Tremurătoare şi palidă se aşeză pe pat, în timp ce tatăl său îşi trase un scaun şi se aşeză lângă ea.

— Fetiţa mea, începu Maiorul, coborând cu grijă glasul,

aproape de urechea Luciei, ceea ce îţi voi spune aş fi Vrut să-ţi ascund pentru totdeauna, n-aş fi vrut pentru nimic în lume să devii mai abătută şi mai tristă decât te văd de la o vreme încoace.

— Vorbeşte, tată. Dumnezeu îmi va da curaj şi resemnare, oricare ar fi noua nenorocire pe care o voi afla.

— Da, e o nenorocire, pe care, însă, tu cu un singur cuvânt poţi s-o transformi în fericire pentru noi toţi.

— Într-adevăr, tată?... Atunci explică-mi, căci din Partea mea sunt gata la orice sacrificiu.

— O să-ţi spun totul în câteva cuvinte. După ce am părăsit ferma noastră pentru a veni aici să căutăm diamante, afacerile mele au mers din ce în ce mai prost.

M-am văzut nevoit să fac cheltuieli mai mari decât posibilităţile mele şi rezultatul, după cum ai putut observa, a fost total nesatisfăcător. Ultima oară, o afacere la care am luat parte şi în care am investit sume enorme m-a ruinat complet, la fel ca pe aproape toţi asociaţii mei. Cu ferma şi sclavii pe care-i am abia dacă mi-ar ajunge să plătesc imensele datorii contractate pentru această blestemată investiţie şi vom rămâne pe drumuri dacă nu te hotărăşti...

— La ce, tată?...

— Să te căsătoreşti cu domnul Leonel.

— Ah! Asta niciodată!...

Aceste cuvinte au scăpat din pieptul fetei ca o explozie. Maiorul îi aruncă o privire severă de dezaprobare.

Lucia se stăpâni.

— Dar, continuă ea, schimbând tonul, ce legătură are căsătoria mea cu falimentul tău?

— Foarte mare. Ştiind că mă găsesc în această situaţie nefericită, Leonel mi-a oferit în Mod spontan şi generos ajutorul lui şi, ceea ce este şi mai lăudabil, banii săi. Cum voi putea eu să-i accept, dacă tu refuzi să-i fii soţie?

— Ah, tată! Nu mă obliga la un asemenea sacrificiu. Fie-ţi milă! Sărăcia! De o mie deori mai bine sărăcia! Nu mai ştiu ce gândesc, nici ce spun... Tată, fie-ţi milă de fiica ta!

— Ah, Lucia, iubita mea Lucia!... Gândeşte-te că nu e vorba numai de tine. Despre mine nici atât, că sunt bătrân şi puţin îmi pasă de felul în care îmi voi petrece restul zilelor. Dar surioara ta, atât de frumoasă, atât de nevinovată, sărmana, ei nu-i pot oferi decât sărăcia! Şi sărăcia e atât de tristă pentru cine a trăit în belşug!

Spunând aceste cuvinte, Maiorul îşi şterse două lacrimi mari care i se rostogoleau pe obrajii ofiliţi.

— Tată!... exclamă Lucia, ridicându-se brusc în picioare

şi frământându-şi mâinile. După ce îşi înclină fruntea şi îşi pironi privirea în pământ, o ploaie de lacrimi care ţâşneau printre pleoapele arzătoare îi inundară obrajii. Bătrânul se ridică la rândul lui profund emoţionat şi, ţinând-o în braţe, era aproape gata să renunţe la pretenţiile sale. Dar nobilul suflet al Luciei acceptase deja sacrificiul.

— Linişteşte-te, tată, spuse ea pe un ton hotărât, ştergându-şi ultima lacrimă, accept soţul pe care vrei să mi-l dai, dacă de asta depinde fericirea ta şi a surorii mele.

— Cerul să te binecuvânteze, scumpa mea fată! Asta aşteptam de la tine pentru că îţi cunosc bunătatea inimii şi nobleţea sentimentelor. N-o să-ţi pară rău, te asigur. Leonel este un băiat deosebit, care va şti să te facă fericită, şi Dumnezeu va binecuvânta căsătoria ta, pentru că o meriţi.

— Voi fi fericită!... Cu siguranţă!... murmură Lucia. Cel puţin îmi voi scurta chinul.

— Pot, aşadar, Lucia, continuă Maiorul, să-l asigur pe domnul Leonel că-ţi dai consimţământul?

— Tată, ai cuvântul meu că de azi înainte poţi să dispui de mine cum doreşti.

Tatăl ieşi foarte mulţumit de rezultatul acestei ultime încercări, dar nu înţelegea de ce fiica sa considera

căsătoria cu Leonel drept un sacrificiu crud şi dureros. Om cu suflet rece, el credea că pasiunile sincere şi profunde nu există decât în romane şi că sentimentele femeii nu sunt decât capricii ale imaginaţiei care, cu timpul, se spulberă în vânt.

Lucia, copleşită de durere şi suferinţă, se duse şi se aşeză la o masă şi, ascunzându-şi capul între frumoasele sale mâini, rămase acolo multă vreme chinuită de gânduri amarnice.

Vocea Joanei o deşteptă.

— Domniţă, am ceva pentru tine.

Lucia înălţă capul şi-şi aţinti privirea spre Joana. Negresa îi întinse o scrisoare. Lucia o luă, se uită la ea şi un fior îi străbătu tot corpul. Deschise cu mâna tremurândă scrisoarea şi citi următoarele fraze:

„Lucia mea, de aici, de departe, la mai mult de două sute de leghe distanţă, simt bucuria pe care o vei simţi tu la citirea acestei scrisori, căci nicio clipă nu m-am îndoit de sinceritatea şi statornicia iubirii tale. Norocul, care acolo mi s-a arătat potrivnic, mi-a surâs aici, în Siricora. Cu ajutorul lui Dumnezeu, am încheiat nişte afaceri excelente. În sfârşit, Lucia, acum sunt bogat. Nu-mi stă în putinţă să

mă întorc la data pe care ţi-am promis-o, dar îţi scriu ca să te liniştesc. În curând, voi fi lângă tine. Aş vrea să am aripi şi să zbor la tine... Sunt fericit, numai dorul mă chinuie. Pe curând, Lucia. Al tău, Elias”.

A povesti ce se petrecu în sufletul Luciei în timp ce, cu mâna tremurândă şi sufletul zbuciumat, citea rândurile scrise de iubitul ei, e un lucru imposibil. Ameţeala pusese stăpânire pe ea; avu timp doar pentru a împături repede scrisoarea aceea fatală şi a o ascunde în sân. Din palidă cum era deveni lividă, privirea i se întunecă şi, dacă nu era Joana lângă ea, ar fi căzut de pe scaun.

— Sfântă Fecioară! exclamă femeia îngrozită, zgâlţâind-o. Ce ai? Ce ai, domnişoară?...

Dar Lucia, fiind o fiinţă cu o sănătate robustă, îşi reveni în câteva clipe din acel scurt leşin.

— Ce se întâmplă? Ce te doare?... Vorbeşte, nu-i ascunde nimic negresei tale! o îndemnă grijulie sclava. Să vorbesc cu domnu să trimită după doctor?

— Nu, Joana, nu-i nevoie. Te rog să nu-i spui nimic tatii. Mi-a trecut. Am avut o ameţeală, căci nu m-am simţit bine azi-noapte, dar acum mi-a trecut.

Ah! De ce scrisoarea aceea fatală nu sosise cu o oră mai

devreme? Nu i-ar mai fi făcut tatălui ei acea cumplită promisiune care îi spulbera orice speranţă. Viitorul ei devenea întunecat precum norul ce prevesteşte ploaia.

VIII

Elias

Lucia era foarte nefericită. Căsătoria ei cu Leonel fusese definitiv hotărâtă şi era evenimentul despre care se vorbea cel mai mult în toate cercurile din Bagagem. Era o pereche frumoasă, doi miri demni unul de celălalt din toate punctele de vedere şi toţi erau optimişti cu privire la viitorul dragostei şi al bogăţiei lor, ale cărui porţi se deschideau larg pentru acel cuplu norocos.

Nu puţini erau cei care râvniseră la mâna Luciei, dar fuseseră respinşi şi acum se răzbunau prin zeflemele şi răutăţi la adresa logodnicului.

— Sărmana fată! Dumnezeu ştie cé-o să se aleagă de ea căsătorindu-se cu maimuţoiul ăsta înzorzonat! Să dea Domnul să nu aibă parte de vreun escroc.

— Averea de contrabandă e întotdeauna mai atrăgătoare. Maiorul ăsta e în stare de orice! Dar eu nu mi-aş da fata unui bărbat numai pentru că umblă ca un filfizon, dându-se bogat, fără să-i văd mai întâi contul.

— Uneori se mai întâmplă ca un ticălos dintre aceştia care vin pe aici, dându-şi aere de mari domni, să nu fie decât un amărât de casier ce umblă ca un impostor cu banii patronului.

— Vorba proverbului nostru: „Cine se duce să se însoare departe, ori vrea să înşele, ori pleacă înşelat”. Unul ca ăsta e capabil să-l îmbrobodească pe Maior şi pe toţi cei de teapa lui. Aşa se păcălesc unii, chiar dacă se cred mai şmecheri.

Printre pretendenţii refuzaţi se număra şi Azevedo, un tânăr negustor din Fluminense, pe care l-am văzut alături de Lucia, în Patrocinio, şi care era unul dintre cei mai insistenţi şi încăpăţânaţi adoratori. Ca mulţi alţi negustori de acolo îşi mutase prăvălia în Bagagem părăsind târguşorul pe ale cărui străzi pustii creşteau din abundenţă bălării şi mişunau casuari, cerbi şi păsări sălbatice.

— N-o văd bine, zicea Azevedo referindu-se la căsătoria ei cu Leonel. Fetişcanele astea din provincie sunt nişte sfinte în salon, nu scot o vorbă, sunt numai modestie şi

smerenie. Dar în spatele uşilor şi prin curte vai, vai, ce mai e la gura lor! Logodnicul să se roage la Dumnezeu să nu se întoarcă din ţinuturile îndepărtate din Sincora un anumit tip pe care îl ştiu eu...

Dar toate aceste vorbe răutăcioase erau doar roadele invidiei. Majoritatea oamenilor din Bagagem, a căror stimă şi simpatie o cucerise bahianul ca urmare a manierelor sale seducătoare, aproba şi se bucura sincer şi din toată inima de acea căsătorie care avea toate şansele să fie fericită.

Leonel continua să frecventeze cu mare asiduitate casa Maiorului, unde aproape în fiecare seară aveau loc frumoase reuniuni şi serate muzicale. Cum se poate lesne imagina, acele ore erau cumplite pentru Lucia, care în nobila şi sublima ei delicateţe făcea eforturi pentru a-şi ascunde durerea ce îi răscolea inima. Nu dorea, pentru nimic în lume, ca tatăl ei să-şi dea seama cât era de aspru şi dureros sacrificiul pe care i-l impusese, şi căuta să simuleze că de bunăvoie acceptase noua ei soartă. Forţa voinţei reuşea să dea înfăţişării şi cuvintelor sale un aer, dacă nu de mulţumire, cel puţin de seninătate melancolică ce oferea o nouă strălucire chipului său graţios.

Cum era în postul Paştilor, a fost nevoie să se amâne

Căsătoria care, după hotărârea lui Leonel şi a Maiorului, trebuia să aibă loc imediat după aceea.

Trecuseră vreo cincisprezece zile de când Lucia aştepta resemnată ziua cumplită în care fericirea ei avea să fie definitiv sacrificată în favoarea tatălui şi a surorii sale. Altarul căsătoriei urma să fie eşafodul, iar patul nupţial mormântul fericirii sale.

La poarta prăvăliei unuia dintre cei mai bogaţi negustori din Bagagem se opri într-o zi un tânăr călător care, după eleganţa hainelor pe care le purta şi a bagajelor, părea a fi om bogat. Tonul familiar şi entuziasmul cu care a fost primit, dovedeau că era un vechi prieten al negustorului.

— Oh, ce bine îmi pare că te văd, scumpul meu Elias, exclamă negustorul, îmbrăţişându-l cu emoţie. Nu ştii câtă plăcere îmi face să te revăd. Arăţi mai bine şi, după câte îmi dau seama, ai făcut avere pe unde ai fost.

— Nu mi-am pierdut timpul, lăudat fie Domnul!... răspunse tânărul.

— Intră, intră. Vino să te odihneşti. Porunceşte să-ţi deshame caii; nici nu mă gândesc să înnoptezi în altă parte.

— Îţi mulţumesc, accept invitaţia dumitale.

Plecând din Bagagem cu sărăcia în buzunare şi

disperarea în suflet, după o absenţă de doi ani, Elias se întorcea cu portofelul plin cu zeci de mii de escudos, nădăjduind să poată, în sfârşit, să aibă parte de dragoste, speranţe şi fericire. Cu inima plină de entuziasm şi debordând de veselie, în timpul călătoriei nu se gândise decât la momentul fericit al reîntâlnirii sale cu Lucia. Îşi făcuse cele mai strălucite planuri de viitor, planuri care pentru el erau aproape o realitate, căci bariera care îi separase până atunci, sărăcia, fusese înlăturată.

După o jumătate de oră, timp în care Elias îşi despachetase bagajele şi, dăduse porunci cu privire la caii săi, negustorul îl invită într-o cameră alăturată.

— Vino să bei ceva, să stăm puţin de vorbă şi să-mi povesteşti cum e pe acolo. Am auzit numai lucruri minunate despre acele meleaguri.

— Avem timp, prietene, am multe să-ţi povestesc, dar o s-o fac pe îndelete mai târziu. Vin de departe şi, întorcându-mă acum pe meleagurile natale, cred că am dreptul să întreb eu primul ce s-a mai întâmplat pe aici, care sunt noutăţile, dacă afacerile merg bine, dacă s-au descoperit multe diamante...

— Nici vorbă, prietene! Toate sunt cum le ştii; pământul de aici nu promite mare lucru. Lumea însă încearcă. Există

mai mulţi Căutători de diamante ruinaţi decât cocotieri. Locul acesta nu dă speranţe; e ca o loterie în care există numai câte un loz câştigător şi ăsta iese foarte rar. Apar din când în când diamante mari care îmbogăţesc pe câte unul, sărăcindu-i în continuare pe toţi ceilalţi.

— Asta e şi părerea mea. Niciodată n-am avut încredere în mina de aici. Aşa ceva nu se întâmplă în Diamantina şi nici în Sincora. Acolo, cine face o investiţie poate avea siguranţa că va scoate cel puţin atât cât să-şi acopere cheltuielile.

— Aici e tocmai invers: cine caută diamante are nouăzeci şi nouă la sută şanse să piardă şi unu la sută să câştige. Fermierii cred că a căuta diamante e acelaşi lucru cu a semăna porumb; ei ar vrea să culeagă ceea ce n-au semănat, şi în felul acesta s-au ruinat aproape toţi.

— Totuşi, spuse Elias ducându-se spre fereastră, observ că populaţia, în ciuda acestui lucru, creşte. Văd multe case noi care nu erau când am plecat de aici şi totul merge spre mai bine.

— Localitatea se extinde, fără îndoială, dar asta nu poate dura la infinit.

— Apropo, a cui e căsuţa aceea care se află pe coastă? Ce bine e plasată! De acolo poţi vedea întreaga aşezare.

— Oh! Casa aparţine unuia dintre principalele victime ale explorării acestor pământuri. E a Maiorului, nu-l cunoşti?...

— Ba da şi încă foarte bine... Dar ce-mi Spui? Şi Maiorul e ruinat?!

Discuţia a ajuns în sfârşit în punctul unde dorea s-o aducă Elias care ardea de nerăbdare să afle veşti despre Maior şi despre fiica lui, ştiind că se aflau în Bagagem. Vă puteţi imagina cu ce curiozitate prost disimulată i-a adresat Elias negustorului ultima întrebare.

— Se spune, răspunse acesta nepăsător, că toate bunurile îi sunt amanetate şi că, dacă şi-ar lichida afacerile, nu i-ar mai rămâne niciun ban şi, apropo, că tot vorbim de Maior, mă întrebai adineauri denoutăţi. Află că cea mai importantă veste, care umblă acum din gură în gură, este cea a căsătoriei fiicei sale...

— A Luciei?... îl întrerupse consternat tânărul.

— Păi a cui altcuiva?... O cunoşti?

Elias nu răspunse; simţea un fel de ameţeală care îl zăpăcea, ca şi cum un fulger căzuse lângă el. Se ţinu de pervazul ferestrei ca să nu cadă. Stătu aşa câteva clipe, după care continuă, străduindu-se în zadar să dea vocii sale tonul celei mai complete indiferenţe.

— O cunosc foarte bine. E o fată frumoasă, dar... se spune că e foarte ursuză. Mă surprinde că s-a hotărât să se căsătorească şi cine ştie...

— Cine ştie, ce?

— Cine ştie dacă o face chiar de bunăvoie?...

— Şi de ce nu? Ginerele este un băiat chipeş, cu purtări alese, şi, în plus, e foarte bogat. Ea, după cum bine ştii, e fata cea mai frumoasă din ţinut. Niciodată nu am văzut căsătorie mai potrivită. Maiorul este ruinat, e adevărat, dar ginerele e foarte bogat şi, după cum se vorbeşte, îl va ajuta pe socru, ceea ce nu-l va costa puţin. Cu această căsătorie le-a intrat în casă fericirea.

— Le-a intrat?!... Deja? exclamă tânărul vizibil tulburat.

— Sau o să le intre, căci e lucru hotărât, căsătoria va avea loc peste câteva zile. Iată încă o pereche de porumbei îndrăgostiţi, cum zicea un prieten al meu care făcea pe Poetul, construindu-şi cuibul în locurile astea.

Elias n-a avut putere să mai spună niciun cuvânt. Inima-i bătea năvalnic; chipul i se ofilise şi limba i se lipea de cerul gurii. Tremurând şi cuprins de o groaznică paloare de abia se mai putu sprijini de pervazul ferestrei.

Deşi soarele apusese şi lumina zilei era mai palidă, negustorul observă tulburarea tânărului...

— Ce ai, prietene?... Până mai adineauri plesneai de sănătate şi acum te văd palid şi desfigurat. Cu siguranţă că te supără ceva.

— Nimic, mai nimic. Sufăr uneori de crize de friguri de care m-am îmbolnăvit în Rio San Francisco. Dar trec numaidecât.

— Ah!... Din cei care merg acolo niciunul nu scapă. Aşază-te pe canapeaua asta, în timp ce eu o să mă duc după un pahar de vin fiert, se zice că face bine. După aceea, dacă vrei, o să chem doctorul...

— Mulţumesc pentru vin, îl beau cu plăcere, dar nu-mi trebuie niciun doctor. Nu te deranja, îmi trece îndată.

Elias acceptă invitaţia mai mult pentru a rămâne singur, decât din necesitatea vreunui ajutor. Inima sa, care până atunci sperase într-o adevărată şi eternă fericire, se simţi brusc şi nemilos adusă la o realitate ce-l deznădăjduia. Mii de planuri se năruiau dintr-odată. Ar fi dorit să se ducă s-o vadă pe Lucia, să-i reproşeze perfidia şi apoi să se sinucidă chiar în faţa ei. Dar totul ar fi fost doar o tristă răzbunare: ei nu trebuiau să rămână să se bucure pe pământ. Va merge în primul rând să-l găsească pe fericitul seducător, să-l pălmuiască şi apoi să-i scoată măruntaiele. Cu acelaşi pumnal, încă umed de sângele mârşavului, se va omorî în

faţa perfidei... Dar... poate că el era inocent. Probabil că el ignora faptul că acea vicleană îşi încredinţase altuia, printr-un jurământ sacru, dragostea şi inima. Victima trebuia să fie numai ea! Dar cum să se răzbune pe ea?... S-o omoare?... O asemenea idee îi repugna... A vărsa sângele unei femei e cea mai mârşavă dintre laşităţi, cea mai monstruoasă dintre crime. S-o dispreţuiască?... Dar dispreţul este o pedeapsă numai când se revarsă asupra persoanei care iubeşte şi, „Lucia”, exclamă nefericitul frământându-se disperat, „Lucia nu mă iubeşte, Lucia nu m-a iubit niciodată, altfel niciodată nu m-ar fi uitat atât de uşor pentru a se dărui altuia. Nu există nicio scăpare! Nu mi-e dat să mă bucur nici măcar de consolarea răzbunării! Şi victima tuturor acestor vicleşuguri perfide voi fi numai eu!”

Elias fu întrerupt din uneltirile sale febrile de gazda care îi aduse vinul fiert în timp ce o sclavă îi pregătea patul într-un dormitor alăturat-salonului. După ce schimbară câteva cuvinte banale, negustorul găsi de cuviinţă să-l lase singur văzând starea proastă în care se afla. Elias **se** culcă, iar negustorul se retrase, recomandându-i să se învelească bine.

De îndată ce tânărul rămase singur, aruncă pătura şi

cearşafurile, sări din pat şi începu să străbată cu paşi precipitaţi încăperea. Îşi petrecu mare parte din noapte gândindu-se la nenorocirea sa şi la necredincioasa lui iubită.

În cele din urmă, datorită raţiunii sau, mai degrabă, pasiunii, începu să pună la îndoială realitatea nefericirii sale. Socoti că se pripise dând crezare cuvintelor negustorului. Îşi spuse că era mai bine să lase hotărârile pe a doua zi.

Legănat de această îndoială consolatoare, pe care cerul **i-o** trimisese pentru a da un răgaz închipuirii sale tulburate, adormi când cocoşii începură să cânte.

IX

Faliment şi nerecunoştinţă

Ziua se anunţa splendidă.

Siluetele nedesluşite ale copacilor înalţi şi rari, resturi ale pădurii pe care securea le ocolise, se proiectau pe un cer curat şi strălucitor şi-şi clătinau vârfurile verzi,

întunecate, cum îşi scutură bătrânii şefi de trib ciucurii în dansurile rituale.

Briza răcoroasă aducea miresmele florilor de pădure şi murmura pe coastă amestecându-şi susurul cu tumultul cascadelor şi cu zarva veselă a căutătorilor de diamante ale căror târnăcoape şi lopeţi scormoneau pietrişul minei.

Locuitorii ţinutului se deşteptau veseli şi plini de viaţă ca stârcul care, pe marginea lacului, îşi scutură penele în razele soarelui, răspândind din aripile albe perlele dimineţii.

Când Elias se trezi, soarele scălda deja în lumină malurile râului. Deschise fereastra şi dădu cu ochii de acel peisaj mirific ce contrasta dureros cu amărăciunea din inima sa. Lovitura pe care o primise în ajun o simţea acum şi mai crunt. Stătu acolo mai mult de o oră, gânditor, dezorientat şi cufundat în cea mai neagră disperare. Nu ştia ce trebuia să facă şi ar fi dorit să rămână aşa pentru totdeauna, mut, nemişcat, ca o statuie.

În sfârşit, se hotărî să-şi abată gând urile care îi înfierbântaseră mintea. Îşi luă pălăria şi plecă la voia întâmplării pe străzile târguşorului. Întâlni mulţi prieteni şi cunoscuţi care îl salutară şi din gura cărora, fără să-i întrebe, auzi confirmarea ştirii fatale a căsătoriei Luciei.

Această veste umbla din gură în gură şi era evenimentul care preocupa cel mai mult imaginaţia locuitorilor. Elias mergea buimăcit; agitaţia şi zarva oamenilor îl ameţeau. Salutările şi felicitările prietenilor săi i se păreau sarcastice şi îl deranjau. Hoinări mecanic pe străzi până la ora prânzului când se întoarse acasă la negustor. Cum sosi, arendaşul îi ieşi în întâmpinare cerându-i bani pentru plata porumbului dat cailor ca şi pentru îngrijirea acestora. Elias scoase din portofel o hârtie de douăzeci de mii de escudos şi, arătând-o casierului prăvăliei, îi ceru să i-o schimbe. Casierul, după ce examină o clipă bancnota, i-o înapoie lui Elias.

— Scuzaţi-mă, domnule, îi spuse casierul, nu pot să vă servesc, bancnota aceasta e falsă.

Elias amuţi. Se schimbă la faţă.

— Falsă! repetă cu o voce sugrumată, care de-abia i se desprindea de pe buze.

— Da, domnule, falsă. Dacă vă îndoiţi, să-l chemăm pe stăpân.

N-a fost nevoie să-l cheme. Chiar în acea clipă stăpânul intră în prăvălie.

— Aa, bună ziua, prietene. Ce faci? Te-ai sculat devreme! Ei, pe unde ai umblat? Ţi-ai alinat dorul? N-ai

luat încă masa? Ţi-a trecut starea proastă de ieri?

Sărmanul băiat ar fi preferat în acel moment să se spânzure decât să răspundă noianului de întrebări puse de gazda sa.

— Nu mai am nimic. Mă simt bine, răspunse Elias scurt. Am prezentat această bancnotă casierului tău ca să mi-o schimbe şi mi-a spus că e falsă. Uite-o.

— Cât se poate de falsă! exclamă negustorul după ce examină o clipă bancnota. Sunt bancnote false provenite din Bahia... De multă vreme negustorii au fost puşi în gardă, iar guvernul a dat ordine drastice şi a luat măsuri energice pentru a-i descoperi pe falsificatori. Iată că investigaţiile dau rezultate!

— Bine. Să vedem alta, îl întrerupse brusc, Elias; şi scoase din portofel o bancnotă de cincizeci de mii. Şi asta? O fi şi asta falsă?

— Chiar mai falsă decât cealaltă, dacă e posibil să spun aşa, exclamă negustorul, după ce îşi aruncă ochii pe bancnotă. Ah, dragul meu Elias, cum te-ai putut lăsa păcălit în asemenea hal?...

— Falsă! Falsă!... într-adevăr?!... murmură tânărul cu voce răguşită şi înăbuşită.

— Aşa cum auzi, dragă prietene; nimeni, aici în

Bagagem, n-ar da nici cinci reis pentru oricare dintre aceste bancnote.

— Pe ce lume am fost, Doamne Dumnezeule! Sunt pierdut, pierdut pentru totdeauna!

Şi aşezându-se pe un scăunel, care se afla aproape de tejghea, îşi apăsă capul în mâini.

— Pierdut pentru o nimica toată? Pentru şaptezeci de mii de escudos? Nu e o nenorocire, prietene.

— Aş fi mulţumit cerului dacă ar fi fost doar asta!... suspină Elias cu o voce stinsă.

— Ce spui?... Nu e numai asta?...

Elias deja nu mai auzea. Era nimicit de noua şi groaznica nenorocire care tocmai se abătuse asupra lui.

Trădat în dragoste, îşi văzuse dărâmat într-o clipă frumosul castel al speranţelor, construit cu atâta încântare în visele a doi ani de nelinişte şi muncă. Când să pună ultima piatră la cupola castelului, iată că dintr-odată se dărâma până şi fundaţia. Îi rămâneau doar câteva zeci de mii de escudo, pe care, datorită norocului, inteligenţei şi muncii, îi obţinuse în Sincora.

— La ce-mi folosesc banii ăştia? se întreba el cu puţin timp înainte de a descoperi că sunt falşi. I-am câştigat datorită voinţei şi muncii mele asidue, din dragoste pentru

Lucia şi pentru fericirea noastră. Acum, dacă Lucia m-a părăsit, i-aş putea vedea arzând cu aceeaşi nepăsare cu care văd că arde această ţigară.

Dar tânărul nu ştia că a doua zi toată bogăţia lui avea să se risipească precum fumul. Cu toate acestea, când află că banii erau falşi, nepăsarea se risipi şi ea, realizând cruda realitate. Aproape toţi banii pe care îi adusese din Sincora erau falşi; erau bancnote asemănătoare celor pe care tocmai le scosese din portofel. Era la fel de sărac ca mai înainte. Stânca din vârful muntelui pe care se suise în aceşti doi ani lungi de oboseală şi eforturi perseverente se rostogolea acum în fundul prăpastiei.

Avea nevoie de o mare doză de stoicism pentru a putea suporta impasibil cele două brutale lovituri date, una după alta, de mâna fatalităţii. Elias, cu toate că nu era un om uşor influenţabil, se simţi umilit, jignit, înfrânt şi împins în acel abis al disperării din care nu exista decât o singură ieşire: sinuciderea.

Simţea o dorinţă arzătoare de a se destăinui, de a povesti cuiva nenorocirile sale, dar în Bagagem nu avea niciun prieten de încredere faţă de care să-şi deschidă sufletul în afară de bătrânul Simao. Iar Elias nu ştia unde se afla şi nimeni nu-i putea da veşti despre el. Trebuia,

deci, să înăbuşe în sine furtuna care ameninţa să-i sfâşie sufletul.

Totuşi, nu era posibil să-i ascundă gazdei sale groaznica lovitură a sorţii pe care tocmai o primise, văzându-şi într-o clipă dispărută toată averea pe care, cu atâtea eforturi şi perseverenţă, reuşise s-o strângă în răstimp de doi ani.

După ce se frământă mai multă vreme, Elias îl chemă de-o parte pe negustor şi îi povesti cum, după ce îşi încercase norocul în Bagagem fără niciun rezultat, văzându-se în pragul mizeriei, plecase spre Sincora la propunerea unui necunoscut. Ajungând acolo, acest om îl ajută cu generozitate, numindu-l şef peste lucrările sale, din al căror beneficiu îi dădea un procent considerabil. Dar, din nefericire, necunoscutul muri de friguri după câteva luni, lăsându-l pe Elias aproape la fel de sărac precum plecase din Bagagem. Elias îi făcu o înmormântare decentă acelui omenos protector de care îşi va aminti totdeauna şi vărsă deasupra mormântului său lacrimi sincere de durere. Cu puţinii bani pe care îi adunase în timpul acelor câteva luni continuă să caute diamante pe nişte terenuri promiţătoare, dar rezultatul muncii sale fu slab. Era din nou sărac, dar, într-o zi, un tânăr cu maniere alese şi cu un aspect plăcut şi nobil apăru la mina în care

lucra. Era un negustor bogat care cumpăra diamante plătind un preţ foarte bun. În fiecare zi, venea la mină, cumpăra diamantele pe care Elias i le oferea, fără să acorde prea mare importanţă calităţii sau greutăţi lor, dând dovezi vizibile că doreşte să-l protejeze şi să-l ajute. În cele din urmă, acest tânăr, strângând relaţiile cu Elias şi apreciindu-i inteligenţa şi abilitatea în cunoaşterea diamantelor, îl convinse să abandoneze căutările şi să devină agentul său în comerţul cu diamante oferindu-i un salariu ademenitor. Datorită acestui nou şi bogat protector care negocia pe scară largă şi care în fiecare lună trimitea în capitala Bahiei cantităţi considerabile d diamante, Elias, slujindu-l cu zel şi iscusinţă, dobândi în scurt timp o avere substanţială. În această vreme, preţul diamantelor crescuse mult pe piaţa europeană, astfel încât realizară afaceri foarte avantajoase, iar Elias îşi văzu averea dublându-se şi chiar triplându-se lună de lună ajungând în curând să facă mari tranzacţii pe cont propriu. În sfârşit, în mai puţin de un an, se văzu posesorul unei sume de cincizeci de contos care în provincie se putea numi-o avere. Dar bunul său protector, fiind în acelaşi timp şi reprezentantul său oficial pentru vânzările de pietre preţioase în Bahia, era şi bancherul şi depozitarul valorilor

sale. Atâta generozitate îl copleşea umplIndu-l de recunoştinţă şi nu-i permitea să se îndoiască nicio clipă de buna credinţă şi de sinceritatea unui asemenea om: În cele din urmă, manifestându-şi dorinţa de a se întoarce pe meleagurile natale constată, nu fără uimire, că asociatul său nu avusese nimic de obiectat, mulţumindu-se doar să-şi exprime regretul şi să-i spună că va simţi lipsa unui atât de bun şi de preţios prieten. Lui Elias puţin iipăsa dacă acesta era de acord sau nu cu dorinţa sa, hotărârea lui era de nezdruncinat. Dar nu se putea despărţi fără regrete de generosul său protector căruia îi datora totul. Se aşteptase să întâmpine din partea lui o oarecare împotrivire, dar de abia acum înţelegea motivul infam al comportamentului său. Toată prietenia şi generoasa protecţie pe care i le acordase pregăteau capcana în care avea să cadă. Când Elias a trebuit să plece, prietenul şi protectorul său i-a înmânat banii care i se cuveneau, aproape cincizeci de contos, toţi în bancnote de aceeaşi valoare, pe care gazda sa tocmai le examinase. Şi aşa străbătuse el fericit şi plin de speranţă două sute de leghe, convins că duce cu sine averea şi norocul, când de fapt nu purta în buzunare decât un sul de hârtie mizerabilă.

— Acum, încheie trist tânărul, spune-mi, nu e aşa că mă

aflu într-o situaţie disperată?

— E trist, într-adevăr, dar nu trebuie să disperi. Dumneata eşti încă foarte tânăr, iar prin muncă şi cu mai multă grijă în alegerea prietenilor vei putea câştiga din nou banii pe care îi meriţi. Aşa cum în mai puţin de doi ani ai obţinut cincizeci de contos, falşi, acum, cu experienţa pe care o ai şi cu lecţia acestei dureroase întâmplări, poţi să faci avere. Viitorul e al tău, prietene, iar câmpul afacerilor e nelimitat.

— Viitorul, oh, viitorul e numai al lui Dumnezeu. Mâine, numai Dumnezeu ştie ce se va alege de mine!

Această exclamaţie, aproape şoptită de tânăr, era un suspin al inimii.

Ah! Adevărul e că puţin i-ar fi păsat de pierderea acelor câteva mii de escudos dacă aceşti bani n-ar fi reprezentat preţul fericirii sale. Dar acum, când fericirea îl părăsise pentru totdeauna, pierderea acestor bani, care se risipiseră din mâinile sale ca un vis, nu mai reprezenta decât dovada unui destin potrivnic.

Aşadar, dragostea şi speranţele sale, bogăţia şi fericirea sa, toate acestea nu au fost decât o iluzie, o himeră. Reale au fost doar munca şi oboseala, tristeţea şi neliniştea; reală era perfidia Luciei; reale erau doar sărăcia şi

disperarea sa. Ideea sinuciderii se înfipse în inima tânărului. Se va sinucide în faţa necredincioasei sale iubite, lăsându-i testament blestemul său.

Blestemul celui care moare e groaznic, gândea el, şi planează veşnic asupra persoanei blestemate.

X

Jignirea

Ziua în care Elias îşi dădu seama de fatalitatea care îl urmărea, văzându-se din nou sărac şi părăsit, era zi de sărbătoare pentru locuitorii târgurilor. Pe înserat, ghitarele şi viorile răsunau peste tot, se pregăteau serenade şi strigăte vesele se auzeau prin toate colţurile orăşelului.

În această zi şi în casa Maiorului adunarea era mai numeroasă şi mai însufleţită ca de obicei, nu numai pentru că era sărbătoare, dar şi pentru că avea loc logodna în care se confirma o dată pentru totdeauna solemnele şi reciprocele promisiuni de căsătorie ale Luciei cu Leonel, căsătorie ce trebuia să fie oficiată duminica următoare

după Paşti. Maiorul trimisese invitaţii mai multor persoane mai importante din partea locului. În sunetul de Ave Maria, se adunase o aleasă societate, iar în micul salon al Maiorului domnea, printre lumini şi muzică, mare animaţie şi veselie.

Veselie?! Oh! Da, ea se citea pe feţele tuturor cu excepţia nefericitei Lucia care făcea eforturi zadarnice pentru a părea dacă nu mulţumită cel puţin liniştită şi senină. Pentru a-şi ascunde mâhnirea, care o chinuia de ochii invitaţilor, dar mai ales de cei ai tatălui său şi ai logodnicului, se îmbrăcase cu rafinament şi eleganţă. Purta o rochie albă şi transparentă pe deasupra unei fuste roz, după un frumos obicei la modă în acea vreme. Cordonul era o panglică lată şi albastră ale cărei capete lungi atârnau deasupra faldurilor trandafirii ale fustei. Văzând-o îmbrăcată astfel s-ar fi putut spune fără exagerare că era aurora unei frumoase zile ce se iveşte printre norii trandafirii. Mânecile foarte scurte lăsau să se vadă braţele pline, frumos conturate. În păr, purta ca unică podoabă un trandafir natural. În afara acelei eleganţe, dar simple cochetării, îşi prinsese în piept o broşă purpurie, simbol al inimii sale.

Pentru a-şi ascunde frământările lăuntrice, Lucia căuta

să-şi înăbuşe tristeţea în mijlocul zarvei, discutând, dansând şi glumind.

În timp ce în casa Maiorului lumea era veselă şi bine dispusă, pe parapetul podului ce lega cele două părţi ale târguşorului se afla o siluetă nedesluşită care, ţinându-şi capul în mâini, privea fix râul ce se prăvălea în zgomotoase cataracte. Dragostea, furia, gelozia, ruşinea, setea de răzbunare îi aduceau pe buze ori un surâs disperat şi amar, ori lacrimi de mâhnire. Din când în când ridica privirea şi se uita în sus spre coastă unde se zărea frumoasa căsuţă a Maiorului, clocotind în lumini şi muzică, râsete şi veselie. Apoi se apleca din nou deasupra parapetului, scrâşnind din dinţi, şi, cu ochi tulburi, urmărea torentul care, umflat de ploile zilelor precedente, clocotea sub picioarele sale. Disperat, vru să se arunce însă o voce, venind din lăuntrul său, îl împiedică. Îşi spuse:

— Trebuie s-o mai văd o dată, numai o dată şi apoi să mor. Vreau să văd totul cu propriii mei ochi; vreau să asist la înmormântarea fericirii mele. După aceea... o să mă sacrific pentru ei! Curaj! Mă voi duce acolo unde puţină lume îmi va observa prezenţa... Ah! Poate nici ea Dar ce contează!

Şi plecă precipitat de pe pod, îndreptându-se spre casa

unde locuia pentru a-şi schimba hainele. După aceea porni hotărât pe drumul ce ducea la casa Maiorului.

Să nu li se pară ciudat cititorilor faptul că Elias, fără vreun motiv plauzibil, se va prezenta în casa Maiorului fără să fi fost invitat. În târguşoarele din Statul Mainas, înainte ca blestemata de politică să fi pătruns în ele, degenerând sau stricând simplitatea obiceiurilor populare, familiile, care trăiau într-o deplină armonie, formau un singur grup unitar. Uşile sălilor de primire nu erau închise niciodată. Nu se ştia ce însemna un portar sau cordonul unui clopoţel pentru a anunţa o vizită. În zilele de sărbătoare, uşile şi ferestrele erau deschise pentru trecătorii care doreau să vadă sau să ia parte la veselia generală, fără **ca** nimeni să-i împiedice pentru că toţi erau prieteni sau cunoscuţi apropiaţi.

Cititorii îşi pot imagina ce emoţii îl copleşeau pe Elias în timp ce se apropia de casa aceea.

În momentul în care tânărul ajunse acolo, un bărbat cânta acompaniindu-se la ghitară. Elias se înfioră auzind acea voce; i se păru că o mai auzise şi în altă parte. Mai întârzie puţin pe coridor până când se termină cântecul. Uşa ce dădea spre salon era larg deschisă. Coridorul era plin de oameni de tot felul care îl ascultau pe cântăreţ.

Când termină, fu întâmpinat cu aplauze şi urale, apoi lumea începu să se agite din nou. Profitând de zarva generală, Elias se amestecă fără a fi observat în mulţime şi se îndreptă spre salon. Ajungând în pragul uşii se opri brusc de parcă l-ar fi orbit un fulger. Ce văzuse?...

În dreptul salonului, chiar lângă uşă, o-văzu pe Lucia stând cu ochii în jos şi cu chipul puţin abătut, dar strălucind de frumuseţe. Sfiala şi emoţia îi îndepărtaseră paloarea, dând obrajilor săi o uşoară roşeaţă, ca o petală delicată de trandafir conturată de albul imaculat al rochiei.

Pe jumătate întors spre ea se afla fericitul trubadur care ţinea încă lăuta în mână. Elias îl recunoscu imediat pe logodnicul Luciei care o învăluia în priviri înflăcărate şi pasionate. Era mizerabilul său protector din Bahia, falsificatorul de bani, cel care-i furase întreaga avere. După ce îi luase banii în Sincora, venise la Bagagem să se căsătorească tocmai cu iubita sa!... Da, hoţul era el, chiar el, cel îmbogăţit pe seama sărăciei şi nenorocirii sale.

Primul impuls al tânărului a fost să se **ducă** la Leonel, să-l înhaţe de braţ şi să-l smulgă astfel de lângă logodnica sa, să-l arunce în mijlocul salonului şi să-i spună tot ade**vărul.** Ar fi vrut să-l pălmuiască, dar înţelepciunea **şi** prudenţa-îl ajutară să-şi înfrângă prima pornire. Îl **căută**

prin salon pe Maior. Îl descoperi repede, aşezat la o masă lângă uşă, şi se îndreptă spre el.

— Domnule Maior, îmi permiteţi?...

— Poftim! Cine sunteţi?...

— Nu mă mai recunoaşteţi, domnule Maior?... spuse tânărul, apropiindu-se.

— Ah! Domnul Elias... V-aţi întors din nou pe aici! De mult nu v-am mai văzut şi nici nu am mai primit veşti de la dumneavoastră. Pe unde aţi umblat? Când aţi venit? Povestiţi-ne!

— Am venit ieri şi nu am putut rezista ispitei de a trece să vă văd şi să vă salut, în ciuda faptului că nici ora, nici ocazia nu sunt potrivite. Vă rog să mă iertaţi...

— Mulţumesc! Aţi făcut foarte bine. Această casă e deschisă oricând prietenilor.

— Vă mulţumesc mult pentru bunătatea dumneavoastră. Am îndrăznit să vă caut cu acest prilej, tocmai pentru că ştiam că mă veţi primi cu dragă inimă...

Elias făcea un efort imens pentru a-şi ascunde supărarea. La rândul său, Maiorul era departe de a simţi plăcerea pe care căuta s-o afişeze. Cunoştea afecţiunea care exista de mult timp între fiica sa şi tânărul din Uberaba, ştiind că era cauza tristeţii care o cuprinsese pe

Lucia de atâta vreme şi a repulsiei pe care o arăta faţă de orice pretendent. Acum, totuşi, când această repulsie fusese, în sfârşit, înfrântă, şi o nouă dragoste se năştea în sufletul ei, apariţia neaşteptată a tânărului îl tulbura, temându-se că prezenţa acestuia ar putea să-i strice definitiv planurile. Temerea sa crescu atunci când observă privirile tulburate şi vocea stranie ale tânărului, care încerca zadarnic să dea întregii sale fiinţe un aer de indiferenţă.

— Mai ales cu acest prilej, prietene, adăugă Maiorul continuând conversaţia, am deosebita plăcere să fiţi martor al fericirii fiicei mele, căci am satisfacţia de a vă comunica faptul că foarte curând se va căsători cu domnul Leonel, acel chipeş şi distins cavaler care se află lângă ea.

— Am aflat despre acest eveniment din familia dumneavoastră şi vă felicit din inimă.

— E un tânăr de excepţie. Oricine îl cunoaşte îl simpatizează imediat. Vreau să vi-l prezint numaidecât.

Maiorul, în naivitatea sa, credea că această declaraţie formală punea capăt, în sfârşit, tuturor speranţelor pe care Elias le mai nutrea pentru fiica lui. El nu-şi închipuia că pasiunile profunde, în loc să se stingă, se înflăcărează şi mai mult în faţa obstacolelor.

— Cu multă plăcere! Să mergem, domnule Maior. Vreau, totodată, s-o felicit pe logodnică, spuse Elias pe un ton de amabilă ironie care nu-i scăpă Maiorului.

Acesta îl luă de braţ şi-l conduse lângă logodnici.

— Domnule Leonel, spuse Maiorul, ajungând în faţa tinerilor, am plăcerea să vi-l prezint pe domnul Elias, consătean şi prieten, care tocmai a sosit din provincie.

Leonel se cutremură şi-i aruncă lui Elias o privire scurtă. Dar, stăpânindu-se, înclină capul salutându-l cu răceală.

Această atitudine îl înfurie pe Elias, care, hotărât să-l denunţe pe escroc, i se adresă cu fermitate:

— Oh! Domnule Leonel!... Nu mă mai cunoaşteţi?... Mă bucur că ne-am întâlnit din nou.

— Cum aşa? exclamă Maiorul. Vă cunoaşteţi?...

Leonel se ridică palid şi cu o vizibilă tulburare lăsă din mână sau mai degrabă îi scăpă pe scaun ghitara şi, destul de speriat, bolborosi:

— Cine sunteţi? Eu nu-mi amintesc deloc de dumneavoastră.

— Într-adevăr, nu vă amintiţi de mine, continuă Elias ridicând glasul. Ciudat! Priviţi-mă mai bine!

— Nu, nu-mi amintesc deloc. Am memorie proastă şi cunosc foarte multă lume, replică Leonel, recăpătându-şi

încet-încet siguranţa lui obişnuită.

— Nu-ţi aminteşti de Elias, prietenul tău, protejatul tău din Sincora?

— Elias!... mormăi bahianul ca şi cum ar fi făcut un efort de memorie. Nu ştiu... Poate... în Sincora? Acolo am cunoscut şi protejat atâtea persoane!

Îngâmfarea, aroganţa şi inocenţa lui dispreţuitoare, fie ea adevărată sau simulată, îl făcură pe Elias să-şi piardă complet răbdarea şi să-i vorbească răspicat:

— Spune mai bine, domnule Leonel, că ai înşelat şi ai furat acolo atâta lume!

— Obraznicule! zbieră Leonel. Domnule Maior, acest om e nebun sau beat! Dacă nu-l faci să dispară imediat de aici, plec din casa dumitale şi nu mă mai întorc niciodată!... Nu admit asemenea jigniri!

— Hoţule, mai bine ai face să taci din gură! ţipă Elias şi, prinzând cu o mână de fier braţul-lui Leonel, înainte ca nimeni să-l poată împiedica, din două smucituri îl târî în mijlocul salonului exclamând: Eşti un hoţ!

Imediat se auzi răsunând o lovitură în obrazul bahianului. Un pumnal străluci în mâna acestuia; dar amândoi erau deja înconjuraţi de mulţimea invitaţilor, care îi despărţi.

— Ce insolenţă, domnule Maior, exclamă cineva. Nu trebuie să toleraţi aşa ceva! Cum primiţi în casa dumneavoastră un asemenea nebun?

— Prindeţi-l! Prindeţi-l pe nemernic, urlă altcineva. Dacă nu e escroc, e nebun sau beţiv.

— Pe vremuri, băiatul ăsta era în toate minţile, spuse un al treilea care îl cunoştea pe Elias. Nu ştiu cum de s-a scrântit în aşa hal!... Trimeteţi să vină să-l aresteze imediat; e un om periculos.

Maiorul blestema clipa când a avut ideea de a-l prezenta lui Leonel pe acest tânăr furios şi, crezând că ciuda şi gelozia îi întunecaseră mintea, încercă să ia măsuri ca să-l stăpânească.

Elias, încercuit de câţiva poliţişti, a fost târât de acolo la închisoare, în timp ce Leonel, înconjurat de prietenii lui, cu pumnalul în mână, profera ameninţări de răzbunare.

Lucia asistă uluită la scena aceea scandaloasă fără să înţeleagă nimic. Se retrase înfricoşată în camera ei, întrezărind în acel incident o sclipire de speranţă, în timp ce toată lumea vedea comportamentul lui Elias ca o deplorabilă lipsă de respect. Numai ea credea în cuvintele lui şi îl socotea pe deplin îndreptăţit.

Leonel plecă acasă plănuind să se răzbune, dar îngrozit

în adâncul sufletului de apariţia fatală a acelui tânăr.

XI

Din rău în mai rău

Patru luni durase călătoria lui Elias de la Sincora la Bagagem. Când spusese gazdei sale că făcu se friguri la intrarea în Rio San Francisco, nu minţise, chiar dacă în timpul discuţiei nu ştia că proveneau de acolo. Febra paludică pe care o contractase pe drum, spre marea sa disperare, îi întârziase întoarcerea cu încă două luni.

În timpul acestei neplăcute călătorii, poporul şi guvernul brazilian aflaseră de marea cantitate de bancnote false care fuseseră puse în circulaţie. Autorităţile braziliene luaseră cele mai energice măsuri pentru descoperirea şi prinderea falsificatorilor şi agenţilor acestora. Dar ştirea nu pătrunsese încă în ţinuturile pe care Elias trebuia să le traverseze din Sincora la Bagagem. Ajungând în acest târg, luă cunoştinţă de cumplita fraudă căreia îi căzuse victimă.

Leonel era unul dintre agenţii cei mai îndrăzneţi şi activi ai acestui grup de falsificatori al cărui centru se afla în Bahia şi care avea ramificaţii în toată ţara.

Era un om în stare de cele mai mari mârşăvii, dar avea darul de a-şi ascunde ticăloşia sub cele mai strălucitoare şi seducătoare aparenţe.

După ce trecuse sute de contos în bancnote false în Sincora şi în alte locuri ale provinciei, se gândea să străbată noi ţinuturi ale imperiului, continuându-şi astfel speculaţiile. Mutându-se mereu din loc în loc, scăpa de cercetările poliţiei, iar în cazul în care aceasta ar fi încercat să pună mâna pe el era decis să dispară traversând Atlanticul. În Bagagem, îndrăzneţul şi dibaciul cavaler găsi în ochii Luciei o nadă irezistibilă care îl opri în această localitate mai mult decât ar fi dorit el. De îndată ce o văzuse, fusese cuprins de o pasiune oarbă, neinspirată de o iubire castă şi sinceră, ci rod al acelei dorinţe instinctive a sufletelor uşuratice, şi îşi jură ca fata să fie a lui cu orice preţ. Dar îşi dădu seama numaidecât că era imposibil s-o seducă şi apoi s-o lase pradă dezonoarei. Pentru Leonel însă căsătoria era un mijloc la fel de simplu ca oricare altul de a o aduce în braţele sale pe femeia la care râvnea. După aceea ar fi părăsit-o unde şi cum voia, fără să-şi facă

prea multe scrupule. Nepăsător şi uşuratic din cauza prosperităţii şi opulenţei în care trăia, el nici nu se gândise la posibilitatea întâlnirii pe acele meleaguri cu vreuna dintre victimele afacerilor sale necinstite. În ceea ce îl priveşte pe Elias, sau nu ştiuse, sau uitase din ce stat era. Totodată, era convins că în provincie legile şi justiţia sunt neputincioase împotriva celui care avea o avere de câteva sute de mii de escudos.

Incidentul scandalos care avusese loc în casa Maiorului lăsase o vie impresie asupra oamenilor care, în majoritate, acuzau actul violent al lui Elias. Maiorul, plin de indignare şi speriat în acelaşi timp, era hotărât să ceară pedepsirea unui asemenea comportament, în ciuda opoziţiei lui Leonel care declara cu voce tare că se lipsea de apărarea legii şi că, acolo sau în oricare parte, îşi va face altfel dreptate.

Elias, care în Bagagem avea puţine cunoştinţe, trecu în ochii tuturor drept un nebun, un descreierat. Oribila escrocherie cu bancnotele false, căreia îi căzuse victimă în Sincora, era deja cunoscută de toată lumea, dar chiar şi aşa, oamenii nu voiau să creadă că Leonel ar fi putut avea vreun amestec. Abilitatea acestuia era atât de mare încât reuşise să-şi atragă stima şi încrederea generală. Acest fapt, departe de a-l scuza pe Elias, a explicat şi a confirmat

părerea că tânărul înnebunise.

Maiorul făcu imprudenţa să dezvăluie în prezenţa mai multor persoane pasiunea lui Elias pentru fiica sa, ceea ce contribui şi mai mult la denigrarea tânărului în faţa locuitorilor din Bagagem.

— Cunosc foarte bine motivul acestui incident, zise el. Sărmanul tânăr o plăcea pe Lucia de multă vreme şi cred că ar fi vrut să se căsătorească cu ea. Bietul de el, pasiunea şi dorinţa i-au tulburat mintea! Mi-e milă, dar nu pot permite să rămână nepedepsită o asemenea obrăznicie.

Astfel, nefericitul Elias, ca o încununare a tuturor necazurilor sale, era obiectul compasiunii dispreţuitoare a unora, al batjocurii şi al urii altora. Doar negustorul în a cărui casă fusese găzduit şi căruia îi povestise trista sa aventură avea motive pentru a nu fi de acord cu opinia publică; dar fiind un om destul de laş şi nevrând să-şi dezvăluie nimănui părerea, păstra pentru sine convingerea că doar timpul va lămuri acea încurcătură.

— Atâtea ghinioane i-au schimbat firea, spunea unul.

— Era un băiat înţelept şi potolit, adăuga altul, nu ştiu de ce dracu a făcut scandalul ăsta!

— Sărmanul… observa altul. S-a trezit peste noapte că a

pierdut toată averea şi că a fost trădat de iubita sa... Poţi să şi înnebuneşti...

Astfel, în timp ce Leonel se fudulea obraznic şi orgolios, protejat de stima şi simpatia generală, Elias zăcea în închisoare ca un sărman nebun care merita doar puţină compasiune.

Elias formulă din închisoare un denunţ împotriva lui Leonel. Autorităţile nu ţinură cont de reclamaţia lui, deşi fusese concepută în termenii cei mai logici şi concludenţi, deoarece Elias era socotit nebun.

Pentru a înlătura orice bănuială pe care cineva ar fi putut s-o aibă în ceea ce-l priveşte, Leonel susţinu să se facă un control riguros în toate bunurile sale, în toate valorile pe care le avea. Dar nu se găsi nimic care să-l poată compromite.

Totuşi, cum era de aşteptat, Leonel era departe de a trăi liniştit după acea confruntare şi aştepta cu mare nerăbdare şi nelinişte duminica următoare pentru a se căsători, iar după aceea – cu soţie sau fără – s-o şteargă. Ar fi dispărut imediat dacă acest gest n-ar fi atras asupra lui toate bănuielile, dacă n-ar fi fost un indiciu clar, o mărturisire tacită a escrocheriilor sale. Se vedea pierdut într-un labirint a cărui ieşire devenea foarte greu de găsit.

Dar cum Elias venise de puţin timp în Bagagem şi nu avea altă probă împotriva lui decât cuvântul Său, Leonel nu socotea atât de critică situaţia în care se afla încât să folosească imediat soluţia fugii. Pentru a-şi menţine reputaţia pe care ştiuse să şi-o câştige de cavaler cinstit şi onorabil, era neapărat nevoie să ducă la bun sfârşit odioasa dramă pe care o generase. Odată căsătorit, fie sub pretextul că se duce să-şi aducă lucrurile, sau în virtutea unei scrisori pe care ar fi primit-o de la tatăl sau mama sa care s-ar fi aflat pe moarte şi care îl chema acasă, s-ar retrage la câteva zile după aceea foarte onest şi, fără să trezească nicio bănuială, ar avea timp să se pună la adăpost.

Pentru a-şi disimula perfidia şi a da mai multe garanţii de generozitate şi cavalerism, Leonel – cum Elias care îl, jignise nu putea fi acuzat fără acordul părţii vătămate – îşi retrase acuzaţia ameninţând întruna că de îndată ce rivalul său va fi eliberat, ori va muri de mâna lui Elias, ori va spăla în sângele acestuia jignirea a cărei victimă fusese.

Dar prietenii săi avură grijă să-i schimbe intenţia arătându-i că onoarea sa nu suferise nicio ştirbire ca urmare a unei prostii comise de un nebun; că el ar fi la fel

de nebun ca şi cel care l-a jignit dacă şi-ar risca viaţa în lupta cu o fiară nevindecabilă, pe motive de onoare; ar fi fost ca şi cum s-ar fi răzbunat pe lovitura unui măgar sau pe împunsătura unui taur sălbatic.

Leonel, pe care nu-l caracteriza curajul şi care ştia cât de viguros e adversarul său şi de dibaci în mânuirea armelor, se arăta a ceda cu greu acestor sfaturi, rezervându-şi, totuşi, în sinea lui, dreptul la vreo răzbunare laşă şi vicleană, dacă, din întâmplare, i s-ar fi ivit ocazia.

Bogăţia, mai ales când e însoţită de o spoială de galanterie, generozitate şi cavalerism, e întotdeauna admirată şi adulată.

Leonel avea deci numeroşi admiratori care, numai pentru a nu cădea în dizgraţia lui, nu-şi îndeplineau **o** datorie omenească faţă de bietul băiat care zăcea în închisoare, părăsit, fără să fie vizitat aproape de nimeni.

Elias petrecu acele amare clipe uneori cufundat într-o profundă deprimare, într-o letargie a sufletului şi a capului, alteori în accese de furie şi disperare dezlănţuite, protestând împotriva celor care nu voiau să-i dea dreptate. Aceste stări furibunde confirmau încă o dată părerea generală că el suferise un şoc în urma loviturilor cumplite ale sorţii pe care le primise în ultimele zile. Nefericitul

Elias, cunoştea motivele părăsirii în care îl lăsaseră oamenii din cauza unui aventurier viclean care ştiuse să-i momească, şi-i compătimea din străfundul sufletului, dar nu putea să se gândească fără să se cutremure şi fără să se umple de furie, la soarta care o aştepta pe sărmana Lucia în ghearele acelui bandit fără conştiinţă. Era şi mai disperat la gândul că ea se afla foarte aproape; ea care era cauza tuturor suferinţelor sale, asculta poate liniştită urletele lui de durere şi-l considera ca şi ceilalţi un nebun demn de milă. Uneori simţea că îi arde capul şi că inima plină de supărare stă să-i sară din piept. Ideea sinuciderii care, cu două zile înainte, îi apăruse ca singurul mijloc de eliberare din acea situaţie îngrozitoare, acum o privea ca pe o soluţie laşă şi nedemnă de un bărbat curajos. Dorinţa de a se răzbuna şi de a-i pedepsi pe cei doi vinovaţi, îl lega de viaţă. Iată speranţa care îl mângâia şi care îl făcea să suporte resemnat loviturile nemiloase ale sorţii şi nedreptăţile oamenilor.

XII

Falsificatorul de bani

Lucia, şocată de neaşteptata apariţie a lui Elias şi de trista scenă pe care o provocase, căzu într-o apatie totală care deveni cauza îngrijorării persoanelor dragi din jurul ei. Fiinţa aceea puternică, fericită şi viguroasă cedase nervos în lupta atroce dusă atâta timp împotriva sentimentelor năvalnice. Uneori delira şi atunci numele lui Elias se auzea murmurat în învălmăşala ideilor confuze şi incoerente. Tatăl său recunoscu, în sfârşit, că dragostea fiicei nu era un simplu moft de copil, un capriciu al imaginaţiei, ci una dintre acele pasiuni puternice, adânci care se amplifică datorită piedicilor şi care nu se mai desparte niciodată de inima în care a pătruns. Dar era târziu; răul se produsese şi era iremediabil.

Cum era de datoria lui, Leonel se duse să-şi viziteze viitoarea soţie prefăcându-se îngrijorat şi neliniştit, dar în sinea lui zicându-şi: „Oh, dacă ea nu m-ar mai dori ca soţ! Ce salvare ar fi pentru mine!”

Ca logodnic a fost introdus fără probleme în camera bolnavei, într-un moment când aceasta părea a fi mai liniştită. Aflându-se într-o stare de slăbiciune şi ameţeală, Lucia nu îşi dădu seama cine o vizita şi răspunse la urările

de sănătate şi la întrebări cu atâta indiferenţă încât era limpede că nu ştia cu cine stă de vorbă. În sfârşit, Leonel, pentru a-i atrage atenţia, o luă de mână şi, aplecându-se spre ea, îi adresă pe un ton afectuos aceste cuvinte:

— Domnişoară Lucia, priveşte-mă! Mă recunoşti?... Sunt eu, Leonel, soţul tău...

— Soţul meu?!... Soţul meu?!... Cine e?!!!... Elias?...

Şi ridicând puţin capul şi deschizând ochii, pe care până atunci îi ţinuse închişi în toropeala febrei, îl privi pe Leonel.

— Ah! ţipă ea îngrozită şi se retrase într-un colţ al patului. Nu! Nu! Nu e Elias! Nu e soţul meu!... E hoţul... E însemnat pe faţă... Uite acolo semnul!... Fugi, domnule!... Pleacă de-aici!...

Palid şi îngrozit, Leonel se ridică brusc şi ieşi din cameră fără să mai spună o vorbă.

Pentru oricare alt bărbat care iubeşte cu adevărat, acea revelaţie a delirului – ca şi visul soţiei contelui D’Este – ar fi fost ca un fulger cumplit căzut pe neaşteptate. După ce i se risipi groaza provocată de cuvintele Luciei, Leonel văzu în ele o auroră de speranţă, un semn de mântuire. După jignirea pe care o suferise în casa Maiorului, regretase de mii de ori promisiunea pe care i-o făcuse acestuia de a se căsători cu fiica sa, promisiune care acum îi crea o situaţie

cumplită; cu toate că dorinţa de a fi cu ea măcar o noapte era mare, cu atât mai mare era nevoia de a se pune la adăpost, evitând orice viitor incident care l-ar fi Compromis definitiv. Când ceruse mâna Luciei nu-i trecuse prin minte că venea postul Paştilor şi că va fi nevoit să amâne pentru atâta vreme căsătoria. Dacă şi-ar fi amintit de asta poate nu ar fi riscat. Apariţia lui Elias şi scena din noaptea de sâmbătă a trăseseră atenţia asupra lui. Ziarele de la Curte începuseră să vorbească despre bancnotele false şi despre eforturile şi măsurile pe care guvernul le luase în toată ţara pentru a-i descoperi şi a-i prinde pe falsificatori. Era marţi şi până duminică Dumnezeu ştie ce se mai putea întâmpla; oricât de bună ar fi fost reputaţia sa în Bagagem, oricâtă încredere i s-ar fi acordat, situaţia tânărului bahian era acum dintre cele mai critice.

Lumea vorbea despre vechea dragoste dintre Lucia şi Elias şi, deşi acest zvon vag n-ar fi fost încă un motiv destul de solid pentru a determina o despărţire, totuşi Leonel era dispus să se folosească de această portiţă de scăpare pe care soarta i-o oferea.

Deşi purta pe faţă masca tristeţii, e lesne de imaginat cu câtă mulţumire tainică a plecat din casa Maiorului, ca urmare a dezvăluirii Luciei, văzând cum se rup dintr-o

singură lovitură toate ochiurile urzelii în care se băgase în mod imprudent.

Vizita lui Leonel avusese loc de dimineaţă, când tatăl Luciei nu se afla acasă. În aceeaşi zi, după-amiaza, Leonel trebui să se întoarcă pentru a-şi retrage cuvântul dat, urmând a se desface logodna, iar el să dispară din Bagagem chiar în acea noapte. Acesta era proiectul care se contura numaidecât în mintea lui.

Ieşind din închisoare, Elias încercă de îndată să părăsească acele meleaguri, unde văzuse sfărâmându-se una câte una verigile lanţului de aur al visurilor sale, acel pământ blestemat, cum zicea el, adunătură de farisei fără suflet, care au doar cultul banilor şi al diamantelor, şi care ar fi capabili să-l vândă chiar şi pe Hristos, dacă ar apărea printre ei, pentru un pumn de galbeni. Se despărţi de prietenii pe care îi mai avea, vându animalele şi lucrurile care nu-i mai erau necesare, încălecă şi o luă pe drumul care ducea spre Patrocinio şi care trecea prin faţa casei Luciei. Elias simţi o cumplită strângere de inimă. O irezistibilă atracţie îl chema într-acolo; încetini pasul calului şi cercetă cu privirea de jur împrejur doar o va zări pe Lucia sau pe cineva de-al casei; dar nu văzu pe nimeni. Îşi ascuţi auzul să perceapă vreo voce sau vreun murmur;

dar în casă domnea o linişte deplină de parcă în ea nu ar fi locuit nimeni. Sufletul i se înnegură.

— Adio, Lucia! Adio! murmură tânărul aruncând o ultimă şi tristă privire spre casa Maiorului. Iartă prostia pe care am făcut-o, n-o să-ţi mai tulbur liniştea şi fericirea. Să dea Dumnezeu să nu suferi niciodată pedeapsa cerului. Adio!

Şi, dând pinteni calului, dispăru după arbuştii de la cotul drumului.

În după-amiaza aceleiaşi zile, Leonel, călare pe un frumos cal de rasă, urca drumul de coastă care ducea la casa Luciei. Mergea să ceară desfacerea logodnei şi era sigur de El căci motivul pe care îl avea ca să procedeze astfel era legitim şi întemeiat; dar acest motiv n-ar fi fost suficient pentru a schimba intenţiile mârşave ale acelui suflet întunecat şi obişnuit cu fărădelegile, dacă n-ar fi existat riscul la care s-ar fi expus rămânând în continuare în Bagagem. Intenţia sa era să dispară chiar în noaptea aceea, fapt pentru care îşi luase deja măsurile necesare.

Pentru a îndepărta orice bănuială, va lăsa o scrisoare în care va arăta că nu era posibil şi nici de demnitatea sa să mai rămână pe meleagurile unde tocmai fusese victima celei mai scandaloase ofense şi celei mai profunde neplăceri prin care poate trece un bărbat. Purta, cu toate

acestea, cea mai frumoasă amintire locuitorilor acelui ţinut, asigurându-i de recunoştinţa sa pe cei care îl onoraseră cu prietenia.

Bucurându-se de întâmplarea care îi da un motiv atât de demn de crezare ca să se pună la adăpost fără a trezi bănuieli, tânărul din Bahia ajunse la casa Maiorului.

În momentul în care descăleca, chiar lângă uşă apăru un bărbat cu o figură grotescă, îmbrăcat în zdrenţe, în aparenţă cea mai nevinovată şi mai umilă persoană. Acest bărbat, după ce îşi scoase pălăria ruptă de postav, făcu o reverenţă adâncă şi, ţinându-i scara ca să descalece, despături şi îi arătă lui Leonel o hârtie.

— Ah! Ştiu! exclamă grăbit tânărul, ne-uitându-se la document. E o subscripţie... Plouă cu ele în fiecare zi. Cu altă ocazie, prietene... Vino la mine acasă.

— Iertaţi-mă, nu despre asta e vorba. Aveţi bunătatea şi citiţi.

Leonel luă hârtia, îşi aruncă peste ea o scurtă privire, păli şi într-o clipă îi dispăru acel aer înfumurat de siguranţă şi mărinimie. Apoi, înfricoşat, se uită în toate părţile şi încercă să fugă. Bărbatul îl prinse zdravăn de mână şi îi spuse solemn:

— Domnia Voastră sunteţi arestat din ordinul domnului

comisar de poliţie.

— E o infamie!... Eu!... Chiar eu?!... Imposibil, te înşeli, dragul meu.

Spunând acest e cuvinte, Leonel vru să intre în casa Maiorului. Bărbatul îl reţinu.

— Scuzaţi-mă, Domnia Voastră trebuie să mă însoţească.

— Intru doar să las un mesaj şi mă întorc numaidecât.

— Nu, domnule. Am ordine stricte.

Tânărul îşi muşcă buzele de furie.

— Bine, spuse. Să mergem! Unde vrei să mă duci?

Şi încercă să încalece.

— Scuzaţi-mă, domnule, aveţi răbdare. Domnia Voastră trebuie să meargă pe jos. Eu voi ţine calul.

— Ticălosule! urlă tânărul mânios şi ridică biciul; Calul e al meu. Trebuie să merg acasă şi nu vreau să merg pe jos.

Şi puse deja piciorul în scară. Poliţistul fluieră şi doi soldaţi apărură din spatele unui gard vecin şi se apropiară de Leonel. Acesta îşi plecă privirea şi, tremurând de turbare şi ruşine, le spuse brusc poliţiştilor:

— Să mergem!... Să mergem imediat! Vreau să ştiu ce farsă mai e şi asta!

Ceea ce dorea el era să evite ruşinea şi umilinţa de a fi

văzut în acea situaţie de Maior şi de Lucia. Aceasta se afla în camera sa, dar Maiorul şi alte câteva persoane din casă ieşiseră la ferestre.

— Ce înseamnă asta, domnule Leonel?! Ce-mi văd ochii!? exclamă Maiorul. Domnilor, ce vrea să însemne asta? Cu siguranţă, e vorba de o neînţelegere. Ce a făcut acest om?

— El ştie mai bine decât noi, domnule Maior, răspunse unul dintre soldaţi, întrebaţi-l!

— Nu vă neliniştiţi, domnule Maior, zise Leonel. Sunt arestat, e adevărat, dar, fără îndoială, este o greşeală. O să lămuresc toată încurcătura şi voi reveni curând.

Plecă cu paşi repezi, încadrat de cei doi soldaţi şi însoţit de poliţist.

În acea clipă, cobora pe drumul care trecea prin faţa casei, la vreo sută de paşi distanţă, un călăreţ înfăşurat în ponchoul său, cu faţa umbrită de pălăria cu boruri mari. Văzând scena aceea se opri, lăsând ca mai întâi să treacă escorta şi deţinutul. Când ajunseră în dreptul lui îşi scoase pălăria şi, descoperindu-şi chipul, exclamă:

— Cu atât mai bine că răzbunarea cerului a venit mai devreme decât speram eu!

La auzul acelei voci, Leonel, care mergea repede şi cu

ochii în pământ, ridică speriat capul, se cutremură împleticindu-se şi ar fi căzut de bună seamă dacă n-ar fi fost ţinut de braţ de unul dintre soldaţi. Îl recunoscuse pe Elias.

Elias, care în dimineaţa aceleiaşi zile plecase cu intenţia fermă de a nu se mai întoarce niciodată în Bagagem, văzând vastele şi frumoasele câmpii ce se întindeau în faţa ochilor, simţi cum inima îi e cuprinsă de o tristeţe sumbră şi nu se îndură să se smulgă de pe acele meleaguri unde îşi lăsa pentru totdeauna înmormântate speranţele şi fericirea. Căpăstrul se legăna liber la gâtul calului care mergea în voie, în timp ce călăreţul se afunda în abisul gândurilor sale melancolice. La fiecare vârf de munte pe lângă care trecea, la fiecare palmier pe care îl lăsa în urmă pe imensele câmpii, simţea cum i se înmoaie inima, cum îi slăbeşte hotărârea. Dragosteasa imensă, poate şi o rămăşiţă de speranţă care încă îi mai tremura în adâncul sufletului, sau chiar vreo presimţire ascunsă, îl atrăgea spre Lucia. În sfârşit, reflectă şi medită îndelung, iar când se află doar la trei leghe depărtare, când soarele deja apusese, răsuci brusc căpăstrul calului şi se întoarse în galop.

— Să mergem, exclamă. Vreau să văd cu propriii mei

ochi sfârşitul nenorocirii mele. Da! Vreau să văd, să asist la tot, şi prezenţa mea să fie pentru ea imaginea vie a remuşcării şi preludiul răzbunării care nu va întârzia să se abată asupra ei.

Întâmplarea a vrut ca Elias să ajungă exact în momentul arestării lui Leonel. După această scenă la care am fost martori, Elias îşi trase din nou pălăria pe ochi, dădu pinteni calului şi-şi urmă destinul, murmurând pentru sine:

— Ah, Lucia! Lucia! M-ai trădat, totuşi inima mea nu te poate urî şi acum sunt mai fericit că te văd eliberată din ghearele acelui blestemat, decât să mă văd complet răzbunat.

XIII

Vecinii

După trista întâmplare din seara aceea nefastă, Lucia ar fi vrut să-i trimită lui Elias un bilet, doar câteva cuvinte, nu pentru a relua relaţiile cu fostul său iubit, inima ei cinstită respingea o asemenea idee, ci pentru a-i explica ce se

întâmplase, pentru a-i cere iertare şi a-i spune un ultim şi definitiv adio. Înconjurată în permanenţă de persoane care o ocroteau cu o grijă uneori incomodă, nu era posibil să-şi îndeplinească această dorinţă. Chiar tatăl ei, temându-se că va reînvia un sentiment pe care îl presupunea aproape stins, deşi avea încredere în onestitatea fiicei sale, văzând cât de bolnavă era, socoti necesar să fie vigilent şi s-o ţină sub o atentă observaţie.

Această obsesie continuă o irita şi mai mult şi îi mărea chinurile sufletului. Să fie dispreţuită şi urâtă de Elias, fără să găsească un mijloc prin care să se justifice în faţa lui şi să-i ceară iertare, iată cel mai cumplit dintre chinurile care o torturau. Dorea să poată spune: „Elias, ai dreptate să mă urăşti, chiar să mă blestemi, dar crede-mă, eu nu sunt vinovată. Într-o zi vei afla adevărul şi sunt sigură că mă vei ierta. Eu te iubesc şi te voi iubi întotdeauna; dar cerul nu vrea să fim împreună. Mă resemnez în faţa nedreptăţii destinului meu, sperând ca moartea să-mi sfârşească suferinţa. Adio!...”

Acestea ar fi fost ultimele cuvinte pe care i le-ar fi adresat şi apoi s-ar fi supus în întregime sacrificiului ce i se impunea. Dar nici această alinare nu-i era permisă şi încă mai dureroasă devenea situaţia ei când îşi amintea că în

acea noapte fatală Elias îi aruncase doar o privire tăioasă şi acuzatoare.

În ziua în care Leonel a fost arestat, Lucia, crezând că se restabilise, se ridică din pat după ce zăcuse două zile; dar se simţea încă foarte istovită pentru a putea ieşi din cameră.

Imediat după arestarea lui Leonel, Maiorul se îndreptă spre camera fiicei sale.

— Lucia, spuse el, te rog să ai răbdare şi curaj. O să-ţi dau încă o veste tristă.

— Care, tată? Spune-mi odată!...

— Nu te necăji, scumpa mea Lucia. Lovitura e destul de puternică, dar cred că mai mult pentru mine decât pentru tine. Trebuie să afli imediat şi, înainte ca altul să ţi-o spună, vreau s-o ştii de la mine.

— Ce e, tată? Poţi vorbi fără grijă. De-acum m-am obişnuit cu veştile rele.

— Adineauri am asistat la o scenă zguduitoare. Leonel, logodnicul tău, a fost arestat aici, în uşa casei noastre!

— Da, tată?!... exclamă Lucia, ridicându-se, cu **o** strălucire ciudată în ochi, pe care tatăl o interpretă ca preludiul unui nou şoc nervos, dar care nu era altceva decât bucuria care poate semăna cu nebunia.

— Da? continuă ea. Domnul Leonel e arestat? De ce, tată?

— Încă nu ştiu, dar mai mult ca sigur pentru falsificare de bani, aşa cum îl acuza sărmanul Elias... şi nimeni nu credea!... Doamne Dumnezeule!... Câte nu se mai întâmplă pe lumea asta!...

— Şi ce soartă mai am şi eu, tată! Nimic nu e sigur pe lume!

— Linişteşte-te, fetiţo, şi mulţumeşte-i lui Dumnezeu că ne-am văzut scăpaţi din ghearele unui escroc, ale unui monstru.

— Aşa este, tată! E o mare uşurare! Nu ştiu de ce, dar îmi era teamă de omul acela. O antipatie de neînfrânt mă îndepărta de el... Ah!... Mi s-a luat o piatră de pe inimă!

— Şi cum de te-ai resemnat să te căsătoreşti cu el?

— Era un sacrificiu, tată.

— Sacrificiu!

— Da, tată, un sacrificiu, dar un sacrificiu necesar pentru fericirea ta şi a surorii mele; un sacrificiu impus de datorie. Nu-ţi mai aminteşti că aşa mi-ai spus?

— Îmi amintesc, Lucia... Dar dacă aş fi ştiut că ţi-e atât de nesuferit.

— Cum nu se poate spune...

— Dacă aş fi ştiut, mai degrabă aş fi suportat sărăcia decât s*-o fac* nefericită pentru totdeauna pe fiica mea.

— E adevărat! Aş fi fost foarte, foarte nefericită.

— Şi de ce nu mi-ai spus deschis, cu toată sinceritatea?

— După cum mi-ai vorbit, era de datoria mea să tac şi să mă supun.

— O, bună şi iubită fiică... Ce presimţire ai avut! Şi eu ce tată orb şi crud am fost! Te târam fără milă într-o viaţă insuportabilă! Iartă-mă, Lucia mea! Ce tată nebun şi nefericit sunt!

— Tată, să uităm toate acestea! Acum trebuie doar să nebucurăm şi să mulţumim cerului care ne-a scăpat la timp din mâinile acelui om care ne dorea doar pierzania.

— Ai dreptate, fetiţa mea, să mulţumim cerului. Acum du-te şi odihneşte-te. Încă nu eşti restabilită şi ai nevoie de somn. Pe curând.

De îndată ce Maiorul ieşi din cameră, Lucia începu să se roage. La scurt timp Joana apăru în pragul uşii:

— Te rugai, domnişoară? Bine faci, rugăciunea alină supărarea.

— Da, Joana. Ce doreşti?

— Uite, spuse sclava, dându-i o scrisoare.

După plic Lucia recunoscu numaidecât că era de la Elias.

Inima îi tresăltă de bucurie. Desfăcu pe dată plicul şi citi mesajul, dar de la primul rând fruntea i se înnoură şi ochii strălucitori i se umplură de lacrimi:

„Adio, Lucia! Adio pentru totdeauna! Ai fost destul de uşuratică pentru a mă înlocui cu un aventurier, numai pentru că avea bani şi o înfăţişare plăcută. Să dea Dumnezeu să nu te căieşti şi să nu fie chiar el călăul care să mă răzbune pentru nestatornicia ta! Plec încercând să te uit; nu ştiu dacă voi reuşi. Când vei primi aceste rânduri, voi fi departe de aici. Adio! Uită-mă şi tu aşa cum voi încerca şi eu să fac!”

Lucia se aştepta ca Elias să-i reproşeze lipsa de fidelitate, căci el nu cunoştea împrejurările fatale care o forţaseră să-l accepte pe Leonel. Ceea ce-i sfâşia inima era plecarea lui bruscă şi despărţirea aceea amară şi definitivă. Ah! Să nu-l mai vadă niciodată, să nu se mai poată justifica nicicând în faţa lui – ea, victimă inocentă care se hotărâse să facă un sacrificiu pentru familia ei —, să fie condamnată, să trăiască urâtă şi dispreţuită de fiinţa pe care o iubea cel mai mult pe lume! Acest gând o chinuia şi nu-l putea ierta pe Elias pentru modul pripit în

care o condamna şi pentru că se grăbise s-o părăsească pentru totdeauna fără să mai vorbească măcar odată cu ea, acum când destinul părea că vrea să-i deschidă iar drumul speranţei.

— Ah! exclamă ea plângând, numai cine nu iubeşte se poartă aşa. Eu nu l-aş fi condamnat atât de repede.

Cu toate acestea, o mângâia o vagă speranţă. Elias poate va ajunge să afle, dacă încă nu ştie, de întâmplarea care a dus, sau va duce inevitabil la ruperea logodnei cu Leonel. Dacă o iubea cu adevărat, fără îndoială că se va căi de hotărârea lui pripită de a nu o mai vedea şi de a nu se mai întoarce niciodată. Dacă nu dragostea, poate curiozitatea să-l facă să se întoarcă şi, cine ştie, poate şi dorinţa de răzbunare sau plăcerea de a o vedea umilită. Oricare ar fi fost motivul care l-ar fi adus înapoi, ea dorea să-l vadă în Bagagem, sperând că va găsi **o** posibilitate de a-i dezvălui tot ce se întâmplase şi va fi iertată.

Cum am văzut, Lucia nu se înşela: hotărârea disperată a lui Elias durase doar câteva ore. Dar înainte ca Lucia să afle acest lucru, trebui să îndure multe zile **în** nesiguranţă şi nelinişte.

Ca urmare a supărării şi a violentelor tulburări sufleteşti prin care trecuse de-a lungul acelor zile, Elias suferi un nou

şi grav atac de febră paludică pe **care o** căpătase la întoarcerea sa din Sincora, atac care îl ţintui la pat pentru mult timp. Nevrând să deranjeze pe niciunul dintre locuitorii din Bagagem, împotriva cărora nutrea cel mai viu şi mai îndreptăţit resentiment, se retrăsese la **o** colibă sărăcăcioasă, în sus, pe râu, la un sfert de leghe de restul aşezărilor, unde era îngrijit de o biată mulatră bătrână, o cunoştinţă a sa din Uberaba care, ca atâţia alţii se mutase în Bagagem.

Elias purta cu el leacurile pentru vindecarea bolii şi de aceea se lipsea de medicul pe care buna bătrână insista să-rl cheme. Datorită medicamentelor şi îngrijirilor miloasei femei, după opt zile se afla în afara oricărui pericol.

În timpul acestei forţate recluziuni, durerile fizice îl deranjau mai puţin decât neliniştea sufletească şi amărăciunile inimii.

Lucia nu-i ieşea din minte. În delirul febrei ea îi apărea când surâzătoare şi fericită alături de un soţ curtenitor şi bogat, şi atunci scotea ţipete răguşite de furie şi disperare, care păreau că-i vor sfâşia pieptul; când o vedea săracă, înfăşurată în zdrenţele mizeriei, dar curată ca o sfântă şi întotdeauna credincioasă amintirii dragostei sale. Atunci

lacrimi dureroase i se rostogoleau pe obraji, plângea şi suspina ca un copil; ştia că odată cu arestarea lui Leonel se desfăcea logodna Luciei, că Maiorul era ruinat şi că, în scurt timp, sărăcia o aştepta pe ea şi pe întreaga ei familie. Această constatare îl umplea de mânie; atunci, mai mult ca niciodată, îl blestema pe escrocul infam care îl înşelase, nemulţumit de soarta lui nenorocită.

În coliba lui săracă nimeni nu venea să-l vadă pentru că nimeni nu ştia că se mai află pe acele meleaguri, toţi crezând, după dispariţia sa, că plecase din Bagagem.

Într-o zi, bătrâna îi spuse:

— Băiatul meu, eşti atât de singur. Nu ai cu cine sta de vorbă. Şi nu e bine. Nu vrei să chem pe vreunul dintre prietenii tăi să-ţi mai treacă vremea?

— Prieteni!... Oh, bătrânico! Pentru numele lui Dumnezeu, nu-mi vorbi de prieteni în Bagagem; mai degrabă aş vrea să văd chipul satanei.

— Cum?... Nu există pe aici niciun suflet curat care să nu-ţi vrea răul?!

— Niciunul, bătrânico, niciunul!... Ba nu... mint.: există unul, un prieten bătrân şi sărac. În zadar am întrebat de el că nimeni nu mi-a dat nicio veste. Nici nu ştiu dacă mai trăieşte.

— El e singurul?

— Mai e cineva. O fată pentru care mi-aş da viaţa s-o văd măcar o clipă... Dar ea, vai! nu poate să vină aici...

— Trebuie să fie o fată frumoasă.

— Ai dreptate!... E foarte frumoasă. Frumoasă cum nu există şi nu poate exista alta.

— Băiatul meu, eşti prea bolnav ca să te gândeşti acum la fete frumoase. Gândeşte-te mai întâi la Sfânta Fecioară care o să te facă bine...

— Totuşi, dacă cea despre care vorbesc ar veni aici să mă vadă sunt sigur că m-aş vindeca.

— Atunci e vrăjitoare?

— E mai mult decât atât, e un înger.

— Înger!... Dacă aşa stau lucrurile, nu mă obosesc s-o caut, căci aşa ceva nu există!

— Chiar nu te obosi, bătrânico! N-o vei mai găsi! Ea n-ar dori să vină aici. E o făptură cerească şi nu poate coborî în infernul în care mă chinui.

XIV

Spălătoreasa

A doua zi, foarte devreme, bătrânica veni repede să-l trezească pe Elias.

— Scoală-te, băiatule! E o dimineaţă frumoasă şi am o veste bună pentru tine.

— Pentru mine veste bună?!... Nu se poate!... Pentru mine, pe lumea asta, nu poate exista veste nici bună nici rea. Poate doar moartea mi-ar mai da bucuria de a mă vedea eliberat de necazuri.

— Ce? Acum vorbeşti de moarte? Vreau să-ţi spun că avem aici, aproape, o nouă vecină, care e foarte frumoasă. N-o să mai fi atât de singur.

— O vecină! Ah, ce veste minunată!... Să mă lase în pace că nu vreau s-o văd. Dacă nu, o să mă mut în altă parte.

— Dacă rămâi singur, o să-l vezi pe dracu până la urmă!... Nişte vecini ca ăştia nu sunt de dispreţuit. E vorba de un bătrân, o fetiţă drăgălaşă şi o tânără încântătoare. Nu-i cunosc, nici nu-mi amintesc să-i fi văzut vreodată.

— Dar nu ştiu să existe pe aici, pe aproape, vreo casă; eu credeam că n-am niciun vecin.

— Păi n-ai văzut o căsuţă la vreo sută de paşi mai

încolo?

— Nu-mi mai amintesc nimic. Eram foarte bolnav...

— Casa e foarte mică, e cam ca asta şi e ascunsă printre pomi, încât abia se zăreşte.

— Atunci înseamnă că sunt la fel de săraci ca şi noi?

— Aşa se pare, sau poate chiar mai săraci, sărmanii, dar cred că sunt foarte cumsecade. Când am fost să iau apă de la izvorul de lângă casa lor, mi-au cerut să le umplu o găleată cu apă şi am stat puţin de vorbă. Bătrânul era în casă. Fetiţa e foarte deşteaptă şi dulce foc, iar tânăra e frumoasă de pică... Dar nu ştiu ce are de e atât de tristă... Parcă e icoana durerii.

— Şi chiar nu ştii cine sunt aceşti oameni? De unde vin? întrebă Elias cu o lacomă curiozitate, fulgerat de Un gând.

— Habar n-am.

— Un bătrân, o tânără şi o fetiţă, aşa ai spus?

— Chiar aşa.

— Un bătrân înalt şi corpolent

— Da, cred că da, spuse bătrâna.

— Fetiţa e brunetă şi să tot aibă vreo zece-unsprezece ani. Tânăra are tenul luminos, e bine făcută, are ochi mari şi păr castaniu...

— Întocmai. După cum văd, îi cunoşti?

— Cred că da.

— Un bătrân, o tânără şi o fetiţă! reflectă Elias în sinea lui, cu aceste semnalmente nu pot fi alţii. Maiorul se afla în pragul ruinei... Nefericită familie!...

Şi n-ai avut ocazia să auzi numele vreunuia dintre ei? continuă Elias cu întrebările.

— Ba mi se pare că da... Stai puţin... Ah! Mi-aduc aminte... L-am auzit pe bătrân strigând-o pe fata mai mare... Lucia.

— Lucia... Ce nume divin ai rostit, scumpa mea bătrânică! Sunt chiar ei! E ea!... Ah! Nefericită Lucia! Şi eu care nu te merit!...

— Văd că această tânără este îngerul despre care mi-ai vorbit...

— Da, bătrânico, e chiar ea. O să mai spui acum că îngerii nu trăiesc aici, pe pământ?...

Elias nu mai avu linişte şi se sculă imediat. Numai ideea că Lucia era acolo, atât de aproape de el, îi dădea vigoare şi îl însufleţea. Dorinţa de a o revedea era nestăvilită, dar, în acelaşi timp, gândul sărăciei în care ea se afla îl întrista profund. Îi veniră în minte toate necazurile prin care trecuse şi reflectă amar asupra capriciilor crude şi ciudate ale sorţii. El, care cândva fusese aproape dat afară din

casa Maiorului şi considerat nedemn de fiica sa, el, care cu câteva zile în urmă fusese tratat cu asprime şi brutalitate în casa aceluiaşi Maior din cauza unui aventurier infam, îl găsea acum pe acelaşi Maior poate chiar mai sărac decât el. Dacă ar fi avut un suflet hain, i se oferea acum prilejul de a-l călca în picioare umilindu-l cu vizita sa; ar fi folosit cuvinte de o ironie usturătoare ca să-l umple de ruşine pe omul care altă dată fusese îngâmfat şi ambiţios. Dar Elias nu avea un caracter răzbunător. Sufletul său nobil era incapabil să dispreţuiască nefericirea oamenilor, cu atât mai mult a tatălui celei pe care o iubea ca pe lumina soarelui.

Între timp, dorinţa de a o vedea pe Lucia devenea tot mai arzătoare. După ce îi trecu atacul violent de friguri din primele zile, deşi corpul îi era încă slăbit de boală, mintea nefericitului tânăr începu să se limpezească şi să gândească cu mai multă luciditate; o voce lăuntrică îi şoptea că Lucia era nevinovată şi Că îl iubea ca întotdeauna, dar că un motiv foarte puternic o silise să facă tatălui său pe voie.

Deşi destul de slăbit, Elias părea vioi şi bine dispus ca în zilele când era perfect sănătos; o forţă interioară îl însufleţea ca prin farmec. Prima sa grijă a fost să meargă

să vadă, de la distanţă, căsuţa în care locuia familia nefericitului Maior. Era o cocioabă mizerabilă, ultima care se vedea pe marginea drumului, în susul râului, spre prăvăliile din Mundim. Dar această cocioabă avea în ochii lui Elias mai mult farmec decât un palat: era ca un templu ce adăpostea o divinitate.

Aşezat pe iarba care se întindea pe coastă, mai sus de căsuţa sa, Elias cercetă cu privirea casa Maiorului, dar nu văzu pe nimeni. Doar fumul care ieşea pe coş şi o rumoare confuză dovedeau că acea căsuţă era locuită. După ce stătu acolo mai mult de o oră, îmbătat de mii de gânduri, când vesele şi pline de speranţă, când amare şi sumbre, uşa se deschise şi Maiorul ieşi. Îmbrăcat cu un palton larg, cu o căciulă de iepure trasă pe ochi, cu capul plecat, sprijinindu-se într-un baston gros, Maiorul o luă pe drumul ce ducea spre târg.

Văzându-l, Elias simţi o milă care îi sfâşie inima. Cum băiatul se afla la o anumită distanţă de drum, Maiorul trecu pe lângă el fără să-l observe.

— Unde se duce acest nefericit tată? se întrebă Elias? Poate că vrea să caute vreun mijloc de a-şi întreţine cu decenţă mica sa familie demnă de o soartă mai bună Poate vrea să vândă vreo bijuterie rămasă fetelor, ca să le

cumpere o bucată de pâine!... Dar la ce uşi va bate nefericitul Maior... când lumea, de obicei, se bucură de nenorocirea altuia cum se bucură vulturul când vede cum moare animalul în care îşi înfige ciocul ascuţit şi lacom de carne? Chiar acei care nu de mult petreceau în casa ta, mâncând şi bând pe socoteala ta, azi de-abia vor catadicsi să-ţi arate puţină compasiune. Orbiţi de pofta banilor devin mai răi decât lupii şi sunt capabili să se devoreze pentru un pumn de galbeni. Maiorule, Maiorule! Îţi vor smulge şi cămaşa de pe tine! Dar să ai grijă de fete! Ei sunt în stare să-ţi fure unica şi minunata comoară a inimii tale, ultima consolare a nenorocirii tale!...

Vocea bătrânei îl deşteptă din acele sumbre reflecţii.

— Domnule Elias, de ce stai aici?!?... Pleacă din soarele ăsta puternic, că îţi face rău. Vino să mănânci supa. Ei, ţi-ai văzut vecinii? întrebă ea după ce Elias **se** apropie.

— L-am văzut doar pe bătrân. Îl cunosc foarte bine.

— Ai vorbit cu el?

— Nu. A ieşit din casă şi a trecut pe lângă mine fără să mă vadă, sărmanul! Mergea atât de îngândurat! Ieri era un om bogat, iar azi i-aş fi putut da chiar ceva de pomană!

— Mare pedeapsă pe capul lor. Dar Dumnezeu e mare; trebuie să se îndure de ei. Mi-e milă mai mult de

sărăcuţele fete, atât de gingaşe, de frumuşele! Trebuie să le fie foarte greu să se înveţe cu sărăcia.

— Poate că nu. Au fost crescute la fermă şi sunt obişnuite cu munca. Tatăl lor nu avea alt defect decât cel de a fi foarte orgolios şi de a dori prea mult să se îmbogăţească. În rest, era un om cumsecade şi a ştiut să dea o educaţie aleasă fiicelor sale. Dar asta nu înseamnă că sunt mai puţin demne de milă.

— Şi de ce nu te duci să le oferi ajutorul nostru? Nu azi, dar mâine sau poimâine când o să te faci mai bine...

— Asta şi vreau, dar...

— Dar ce?... Trebuie să te duci; sunt vecinii noştri şi poate om fi în stare să-i ajutăm cu ceva.

Elias ardea de nerăbdare s-o vadă pe Lucia. Dar, cu puţin timp în urmă, jignit de Maior în amorul său propriu, avea o anumită reţinere la gândul că acesta va crede că vizita sa în acea situaţie urmărea să-l umilească. Delicateţea sa înnăscută nu-i permitea s-o viziteze pe Lucia în absenţa tatălui, mai ales în starea în care se afla. Pentru el era o datorie sfântă să-i respecte puritatea şi reputaţia.

Elias îşi petrecu dimineaţa gândindu-se cum să o vadă pe Lucia fără să-l întâlnească pe Maior, dar, epuizat şi

istovit de boală, nu ajunse la niciun rezultat. După-amiază febra îl doborî la pat.

A doua zi, se simţi mult mai bine. Maiorul plecă de acasă la aceeaşi oră ca şi în ajun. Elias, care nu îndrăznea să le facă o vizită vecinilor săi, începu să dea târcoale căsuţei de la distanţă, aşteptând ca hazardul să-i ofere o întâlnire cu Lucia măcar de o clipă. Locul era în întregime pustiu. Casa era înconjurată de o curte mare plină cu arbuşti sălbatici şi bălării.

Elias trecu prin faţa casei aruncând priviri scrutătoare spre ferestre şi coborî până la marginea râului care trecea prin spatele curţii. Dacă cineva l-ar fi văzut n-ar fi putut bănui nimic; ascuns în pelerina sa cu glugă şi sprijinindu-se într-un baston, părea un biet bolnav în convalescenţă care îşi făcea plimbarea zilnică. Dar nu se întâlni cu nimeni.

Întorcându-se acasă, făcu vreo treizeci de paşi de-a lungul gardului ce despărţea cele două curţi şi care se termina la marginea râului, când auzi mai multe glasuri mai la vale. Inima-i tresări plină de emoţie. Se apropie cu grijă de locul de unde veneau vocile. La mică distanţă, un şuvoi de apă cădea printr-o ţeavă într-un bazin cu pietriş pe fund în care Lucia, cu picioarele cufundate în apă, cu

poalele ridicate până la genunchi, cu umerii rochiei căzuţi, lăsând să se vadă sânii trandafirii, cu părul lung strâns la spate într-o panglică, spăla rufe.

Aplecată în bazinul ale cărui ape zgomotoase îi sărutau drăgăstoase picioarele ce păreau două coloane de alabastru, s-ar fi zis că era Venus când se năştea din spuma mării, sau albul crin ce creştea la malul izvorului şi îşi apleca potirul să se privească în unda apei cristaline. Niciodată, Elias – chiar şi atunci când ea era bogată şi fericită în mijlocul petrecerilor şi în splendoarea luxului – nu o văzuse atât de frumoasă şi de fermecătoare. Inima-i bătea cu atâta violenţă încât îi era frică să nu-i fie auzită şi să nu-i trădeze astfel prezenţa. Totuşi, aproape că se ruşina să stea la pândă şi să profaneze cu privirea sa inocenta şi nepăsătoarea neglijenţă a acelei fiinţe caste. Ar fi vrut să fugă, dar parcă prinsese rădăcini şi Privirea nu i se putea desprinde de chipul iubit al fetei. Dacă Lucia nu ar fi plecat niciodată de acolo, Elias ar fi rămas şi el pentru totdeauna să **o** contemple sau ar fi sărit gardul şi i s-ar fi aruncat la picioare, dacă lângă ea nu s-ar fi aflat o sclavă. Era, buna şi credincioasa Joana, care tocmai culesese din grădina sălbatică un pumn de ierburi pentru frugala cină a familiei.

Nu numai moartea îi face egali pe oameni; uneori destinul i-o ia înainte şi face să se plece capul bogaţilor şi orgolioşilor până sărută pulberea pământului şi pune sclavii la nivelul stăpânului. Dar destinul e orb şi Fulgerul ce cade asupra capului celui vinovat aruncă uneori în mocirlă şi crinul imaculat al inocenţei şi al virtuţii.

Când Elias le văzu, conversaţia celor două femei se apropia de sfârşit.

— Ai răbdare, domniţă, spuse sclava. Sfânta oraşului Patrocinio trebuie să se îndure de noi. Dacă o să vrea Dumnezeu, totul o să se aranjeze şi o să ne întoarcem la fermă. Dar, până atunci, bătrâna ta negresă e lângă tine şi mai poate încă să muncească pentru voi toţi...

— Dar acum eşti liberă, Joana; trebuie să te îngrijeşti de viaţa ta...

— Nu mă interesează. Mi-am cerut eu oare eliberarea? Voi îmi sunteţi dragi, vă iubesc ca pe fetele mele. Trebuie să am grijă de voi. Dă-mi actul şi **o** să vezi cum îl fac bucăţele şi-l arunc în foc.

— Asta nu, Joana!... N-o să faci asta. Eu am cerut tatălui meu eliberarea ta, şi ştii pentru ce?...

— Nu ştiu!... Poate că domniţa nu mă mai iubeşte şi vrea să scape de mine.

— Dimpotrivă, Joana, am făcut-o ca să nu rămân fără tine. Dacă n-ai fi liberă, ai cădea în mâinile creditorilor tatălui meu, ca toţi ceilalţi sclavi ai noştri.

— Să mă apere Dumnezeu!... Atunci, nu; vreau actul meu, vreau să fiu liberă pentru a putea sta alături de voi. Diavolii ăştia de oameni! Doamne, iartă-mă Parcă n-ar fi botezaţi! Stăpânul meu i-a mulţumit pe toţi şi acum nu se mai găseşte niciunul care să aibă milă de el. Lua-i-ar ciuma! Acum mă duc să pregătesc masa. Mai rămâi?

— Da, Joana, poţi să pleci. Vreau să termin de spălat rufele.

— Lasă-le, domniţă. Vin eu numaidecât să le spăl şi să le întind, nu te obosi fără-rost.

— Nu-mi place să stau degeaba şi ştii bine că nu e prima dată când spăl rufe.

— Nu-ţi este frică să rămâi aici, singură?

— Frică, de ce?... Cine poate să vină să-mi facă vreun rău în această pustietate?

— Bine, zise Joana plecând. Oricum, o să trimit pe domnişoara Julia să stea cu tine.

— Nu e nevoie, Joana... Julia este ocupată cu o broderie pe care trebuie s-o termine chiar azi. Vin şi eu într-o clipă.

Cerul nu i-ar fi putut oferi lui Elias o favoare mai mare,

în acel moment, decât s-o lase pe Lucia singură. S-ar zice că Lucia dorise să rămână singură ca şi cum şi-ar fi aranjat o întâlnire. Emoţia lui Elias crescu dintr-odată. Dacă n-ar fi fost o îndrăzneală prea, mare, o profanare chiar, ar fi sărit gardul să-i cadă la picioare...

De îndată ce Joana dispăru printre arbuştii din curte, Lucia ieşi din bazin şi se aşeză pe iarbă, îşi sprijini capul într-o mână şi căzu pe gânduri. Era modelul perfect pentru statuia unei naiade. Apoi scoase o scrisoare din sân şi-şi aruncă privirea, pe ea. Ochii i se umplură de lacrimi.

— Ce cruzime, Doamne Dumnezeule! exclamă ea.

Să mă lase atât de singură şi neajutorată în pustietatea asta!... Aşa se poartă cel care iubeşte cu adevărat? Şi **pe** deasupra sărăcia!... Doamne! Nu ştiu ce-o să se aleagă de mine... O să mor de tristeţe!... De mi-ar fi spus măcar unde pleacă! Aş da orice să ştiu unde **este!...**

Auzind aceste cuvinte, Eli as nu se mai putu stăpâni; sări gardul şi din două salturi se afla la picioarele Luciei.

— Iată-mă, Lucia!... exclamă tânărul.

Lucia, speriată, scoase un strigăt şi se ridică imediat. Într-o clipă îşi desfăcu baticul cu care îşi legase în talie poalele rochiei şi cu el îşi acoperi umerii şi sânii care erau aproape goi. Părea Venus care, din nimfa în haine de

vânătoare, în care se deghizase, se transformase subit, sub ochii lui Enea, din nou în zeiţă, lăsând să-i cadă la picioare uşoarele-i veşminte.

— Iartă-mă, Lucia mea! Iartă-mi îndrăzneala. Ea e rodul iubirii nemărginite pe care ţi-o port. Eram acolo... Te-am auzit şi pentru că te iubesc, spune şi tu dacă era cu putinţă să mă stăpânesc? Dacă mă mai iubeşti, mă vei ierta.

Spaima Luciei nu întârzie să se transforme în efuziunea unei bucurii imense.

— Dacă te mai iubesc? încă te mai îndoieşti?...

— Sunt atât de nefericit, încât mi-e frică să cred într-un asemenea noroc.

—! înţeleg. Crezi că ţi-am fost necredincioasă, că am trădat dragostea noastră. Ai avut dreptate să gândeşti astfel, dar, când vei afla ce s-a întâmplat, sunt sigură că mă vei ierta.

— N-am de ce să te iert; eu trebuie să-ţi cer iertare pentru nesăbuinţa mea. Inima mea a ghicit totul. Dar povesteşte-mi, totuşi, iubita mea Lucia, povesteşte-mi cum s-a întâmplat...

Acea întâlnire pe care întâmplarea o aranjase dură doar o jumătate de oră; doar o jumătate de oră de bucurii şi

efuziuni ale inimii, de delicii inefabile, o jumătate de oră atât de plină de dragoste şi fericire, încât în ochii **lui** Elias compensă din plin cei doi ani de suferinţe cumplite şi de eforturi crâncene, jumătate de oră pentru care el şi-ar fi dat cu plăcere viaţa.

Între timp, Lucia îi povesti repede istoria proiectatei sale căsătorii cu Leonel, insistenţele tatălui ei şi tristele împrejurări ce o târâseră să facă acel sacrificiu, care, pe lângă fericire ar fi costat-o şi viaţa, dar pe care ea îl considerase necesar, căci astfel îşi făcea datoria faţă de familie.

— Şi nu te-ai gândit, zise Elias cu un trist surâs, că în acest sacrificiu târai încă o victimă?...

— Oh! M-am gândit!... Dar eu nu aveam nicio veste de la tine şi chiar dacă aş fi avut, neputând să-l ajut altfel pe tata, mi-ai fi luat în nume de rău acest sacrificiu dacă, din nefericire, l-aş fi făcut?...

— Nu, Lucia mea... n-aş fi fost în stare decât să te admir, chiar dacă mi s-ar fi sfâşiat inima de Durere. Dar nu ai primit scrisoarea pe care ţi-am trimis-o din Sincora?

— Am primit-o, Elias, dar, Dumnezeule, prea târziu! Tocmai îmi dădusem consimţământul, angajându-mă în mod solemn în faţa tatălui meu; era deja prea târziu. Îţi dai

seama ce tristă şi disperată era situaţia în care mă aflam!

— Sărmană Lucia! Cât eşti de bună... Dacă înainte te iubeam doar, de azi încolo te admir şi te ador şi mă consider nedemn de dragostea unei fiinţe ideale ca tine.

— Dacă nu ai fi fost demn de dragostea mea, nu te-aş fi iubit niciodată şi n-aş fi trecut prin atâtea supărări şi necazuri. Dar astăzi sunt fericită. Dumnezeu s-a îndurat de mine. A îndepărtat din drumul meu pe acel om blestemat, redându-mi-l pe Elias...

— Oh! Acel om părea trimis pe lume pentru a ne tulbura fericirea! Tot ceea ce îmi aducea bucurie, mulţumire, el dorea să-mi smulgă; se pare că era urmărit de o invidie cumplită pentru tot ceea ce-mi aparţinea; râvnea la banii mei, la iubita mea, până şi la aerul pe care-l respiram sau la sângele care îmi curgea prin vine.

Monstrul a reuşit doar să-mi fure rodul sudoarei mele, mica avere pe care o adunasem... dar ce mai contează acum toate astea, Lucia?... Dumnezeu mi-a lăsat isteţimea, priceperea şi hotărârea şi voi şti să adun alţi bani.

— Fie-ţi milă!... Te rog, nu mă mai părăsi; nu te mai duce să cauţi averi atât de departe. Nu mai vreau să pleci de lângă mine...

— Lucia, dar eu sunt sărac... Şi tu eşti la fel de săracă. Acum există un motiv, şi mai puternic ca eu să-mi folosesc toate forţele ca să strâng ceva bani; şi dacă pe aici nu e posibil, trebuie...

— Trebuie să mă iubeşti numai pe mine şi pe nimeni alta. Suntem săraci amândoi; destinul ne-a făcut egali şi acum nu mai există nicio piedică în calea căsătoriei noastre!...

— Dar sărăcia, Lucia?!... În ceea ce mă priveşte, eu aş suporta-o ca, şi până acum cu inima împăcată, dar m-ar durea groaznic să te văd suferind alături de mine asprimile şi lipsurile ei, fără să-ţi pot oferi o viaţă îmbelşugată.

— E adevărat, sunt destul de săracă, dar crezi că nu voi mai fi dacă mă părăseşti?... Vrei mai degrabă să nu mă vezi suferind din cauza sărăciei decât să fiu alături de tine!...

— Lucia, tu eşti foarte tânără, frumoasă şi bine educată... Nu vor lipsi pretendenţii care, mai norocoşi decât mine, să-ţi dea în societate poziţia pe care o meriţi atât de mult...

— Taci!... Nu mai rosti asemenea cuvinte nechibzuite. Ţi-o cer în nymele dragostei noastre. Mai degrabă săracă lângă tine, decât milionară alături de Leonel, sau de

oricare altul. Dar tu n-o să mai pleci; o să rămâi aici, pe meleagurile noastre, ţi-o cer în numele dragostei, în numele a tot ce mai iubeşti pe lumea asta, pentru sufletul tatălui şi mamei tale… Oriunde se câştigă atât cât să poţi trăi. Şi ce nevoie avem noi de bogăţii? Dragostea va fi bogăţia noastră şi oare nu e suficientă pentru a ne face fericiţi?

— Fii liniştită, scumpa mea Lucia, n-o să plec departe. Dragostea ta îmi umple inima de fericire şi îmi dă curaj şi încredere în viitor. E imposibil ca Dumnezeu să nu binecuvânteze munca celui care se chinuie pentru a ajuta şi a fa*ce* fericit un înger ca tine. Dar, Lucia, nu vreau, nu trebuie să te cer de soţie orgoliosului tău tată, atâta vreme cât mâna aceasta pe care ţi-o ofer nu va aduna ceva aur.

— Vai… Dar dacă asta n-o să fie posibil, o să mă părăseşti?

— Niciodată, Lucia mea, niciodată! Voi fi al tău, al tău pe vecie.

— Ajunge!… Adio! Stăm aici de prea multă vreme; să nu ne vadă cineva…

— Încă o clipă. Ascultă, Lucia, din nenorocita mea de avere din Sincora mi-au mai rămas nişte bani. Am să-i investesc. Dar nu voi mai pleca de pe meleagurile astea. O

să ai veşti de la mine şi o să vin să te văd ori de câte ori voi putea; inima îmi spune că vom fi fericiţi, foarte fericiţi. Pe curând!

— Nu mă uita şi nu mai pleca departe.

— Nu, niciodată. Îţi jur prin această sărutare... şi prin asta... şi încă prin asta!

Şi, spunând acestea, Elias – îndrăznind pentru prima oară – o strânse la piept, o sărută pe fiecare obraz şi apoi pe gură.

XV

Abnegaţie

Căutătorul de diamante e precum cel care iubeşte jocurile de noroc; speranţa lui se află întotdeauna în mină, cum cea a jucătorului se află în cărţile de joc, în zaruri sau pe masa verde de biliard; adică, fericirea sa doarme în urna întâmplării de unde, de cele mai multe ori, nu iese niciodată. Cu cât sunt mai mari greutăţile cu care soarta îl împovărează, cu cât sunt mai abătuţi şi călcaţi în p*ic*ioare,

cu atât aceştia se târăsc mai tare în genunchi ca să cerşească favoruri acelei crude şi capricioase iubite.

Elias mai avea ceva bani şi câteva obiecte de valoare, resturi care scăpaseră jafului mârşavului său protector din Sincora şi care puteau servi ca început pentru noi investiţii. Elias, care căutase diamante mult timp, avea o înclinaţie înnăscută pentru acest gen de viaţă, în ciuda faptului că risipise atâţia bani şi cei mai buni ani ai săi în exploatarea minelor de diamante, fără alt rezultat decât eşecuri continue. Cu toate acestea, el nu-şi pierduse încrederea în pământul de unde trebuia să-i vină bogăţia şi fericirea. Aceasta era convingerea fermă a bătrânului său tovarăş, convingere care, repetată de prea multe ori, impresionase firea cam fatalistă şi superstiţioasă a tânărului său stăpân.

Elias obişnuia să viseze rubine şi diamante şi, în plus, după cum am auzit deja din gura bătrânului Simao, o ţigancă îi prevestise că norocul lui stătea în pietre. Apoi dragostea pentru Lucia contribuia şi ea la luarea acelei hotărâri. Aştepta cu nerăbdare clipa în care să rămână pentru totdeauna alături de Lucia. Numai cu acest scop dorea să se îmbogăţească, şi încă repede. Numai din miezul pământului se putea ivi peste noapte o bogăţie.

Totul trebuia să se petreacă într-un timp scurt; în câteva luni, în câteva zile, în câteva ore, chiar, putea să se decidă soarta sa. Elias era curajos şi hotărât, odată cu primul surâs al Luciei îi reveniră siguranţa şi toată încrederea în viitor.

Culese informaţii, consultă pieţe de desfacere şi începu să muncească plin de înflăcărare, cu o sârguinţă nemaiîntâlnită. Dar vai, acel loc îi purta ghinion; părea că diamantul dispărea acolo unde călca el!

Trecuse o lună şi mare parte din resursele lui Elias se epuizaseră fără niciun rezultat. Grămezile de pietriş strânse în jurul minei erau unicul rod al muncii nefericitului tânăr.

În acest timp, o văzuse pe Lucia de două ori, dar având inima grea şi plină de triste presimţiri, nu îndrăznise să-i dezvăluie rezultatul explorărilor sale, ci o încânta cu vagi speranţe în care nici el nu mai credea. Şi totuşi nu renunţa. Curaj!... îşi spunea în sinea lui. Încă puţină răbdare!... încă două săptămâni, încă o lună! Uneori, norocul jocului se află în ultima carte.

Şi trecură încă două săptămâni, încă o lună de muncă disperată şi de speranţe, fără ca ingrata mină să-i dea nici cea mai mică licărire de izbândă.

Ultimul insucces îl mâhni profund. După atâtea încercări infructuoase, după atâtea nenorociri, se lovea din nou de zidul de neînfrânt al eşecului. Descurajarea îi pătrunsese adânc în inimă.

— Tot sărac, Doamne! exclamă nefericitul. Mereu sărac, tot mai sărac! Nu pot să-i ofer Luciei decât mizeria în schimbul dragostei ei! Pământ blestemat, care ascunzi comori la sânul tău zgârcit şi laşi să piară în sărăcie pe cea mai perfectă dintre fiinţe, pe cea mai delicată floare care-ţi împodobeşte chipul!...

În ceea ce-l priveşte pe Elias, prea puţin îi păsa de sărăcie; de multă vreme era obişnuit s-o îndure. Dar i se rupea inima văzând-o pe iubita sa Lucia, născută şi crescută în bunăstare, cum suferea privaţiuni şi era condamnată să muncească cu propriile ei mâini pentru a procura cele necesare existenţei sale, a tatălui şi a surorii ei. Blestema cerul şi providenţa care îi refuza protecţia în acea nobilă şi sfântă sarcină în care se angajase pentru a o smulge sărăciei pe fiinţa iubită.

Dorea să moară şi gândul sinuciderii îl chinuia din nou ca o fantasmă lugubră. Dar îşi aducea aminte de Lucia. De Lucia în mizerie, şi înţelegea că trebuie să trăiască pentru ea. Cine ar mai ajuta-o dacă el ar muri?... Să-şi ia viaţa în

acea situaţie însemna s-o lipsească pe Lucia de ultimul sprijin, chiar dacă acesta era deocamdată mai mult un sprijin moral. În acele împrejurări nu mai era doar iubitul Luciei; se considera fratele, tatăl ei.

Deprimat, Elias abandonă mina. Cu mâinile încrucişate în faţa destinului neînduplecat, contemplându-i grozăvia, fără să îndrăznească să lupte împotriva lui, aştepta să fie zdrobit.

Chemat de Joaquim Antonio, Elias se angajă la prăvălia acestuia, care se afla pe râu în jos, cam la o leghe departe de târguşor. De două zile însă, părăsise lucrul şi nu făcea decât să se gândească la soarta lui, pradă celor mai chinuitoare nelinişti şi celei mai cumplite dezorientări.

În seara celei de-a doua zi, sta la fereastra căsuţei sale, frământat de aceleaşi gânduri triste. Când un băiat îi aduse o scrisoare. Era de la Lucia şi o deschise imediat.

„Dragul meu Elias, soarta începe să uneltească din nou împotriva noastră. Credeam că, sărăcind, nimeni nu va mai pune ochii pe mine şi că voi putea să te iubesc liniştită şi liberă, fără ca mulţimea pretendenţilor, care altă dată mă asaltau, să mai vină să-mi tulbure fericirea. M-am înşelat!... Unul din vechii mei pretendenţi a reapărut şi mă

cere cu insistenţă în căsătorie. Deşi nu e foarte bogat, este, totuşi, ceea ce se cheamă un negustor înstărit, cu deosebite calităţi, după cum spune lumea. Tata stăruie să mă decid cât mai repede. Am epuizat, fără nici un rezultat, toate argumentele şi nu mai ştiu cum să mă apăr. Din nefericire, acesta nu este un aventurier, un necunoscut, un falsificator de bani, care dintr-o clipă în alta poate dispărea după gratiile închisorii. E de pe aici, e cunoscut şi stimat de toţi pentru calităţile sale şi îi promite tatii o mulţime de avantaje. Nu trebuie să-ţi spun mai mult, dragul meu Elias; poţi judeca şi singur în ce situaţie nefericită mă găsesc din nou. Sărăcia noastră e tot mai mare şi aproape că îmi vine să înnebunesc când mă gândesc la asta. Vino, Elias; numai prezenţa ta îmi va putea inspira hotărârea şi curajul pentru a îndepărta de noi şi această nenorocire! Vino, te aştept cu nerăbdare!”

Terminând de citit, Elias fu cuprins de un acces de furie; străbătu cu paşi mari şi grăbiţi camera mică în care se afla, slobozi urlete de disperare, plânse cu lacrimi fierbinţi şi proferă blesteme cumplite.

— Bine! Dacă destinul nu-mi răsplăteşte munca cinstită şi condamnă virtutea la chinurile mizeriei, îmbogăţindu-i

doar pe hoţi, voi lua două pistoale, mă voi aşeza la colţ de stradă şi voi smulge de la ei ceea ce nemiloasa soartă îi refuză unei fiinţe ca Lucia. Ce mai contează!...

Sunt sigur că în fiecare negustor pe care îl voi omorî, voi trimite în iad sufletul unui hoţ, pentru că acolo e locul lui. Crimă?! Nu... Cel puţin n-o să am mustrări de conştiinţă... Nu voi fi decât unealta dreptăţii cerului pe pământ, dacă aici nu mai există nici urmă de dreptate. Infamii Nu se mulţumesc să se îmbogăţească pe seama sudorii şi lacrimilor săracilor, mai vor să le fure şi fericirea şi cred că au dreptul la asta, căci ştiu să profite de rodul muncii altora! Oh! Pentru numele lui Dumnezeu sau al diavolului, nu trebuie să fie aşa!... Această lume e iadul celor buni şi raiul ticăloşilor... Ori scap de ea pentru totdeauna, ori trec în rândul ticăloşilor... Dar... Ce spun?... înnebunesc!... Lucia mea! Deci trebuie să te pierd... Să te pierd pentru totdeauna?!

Această stare de surescitare dură mult timp, până când oboseala şi apatia îi luară locul. Trecuse de miezul nopţii când se aruncă în patul ce se afla chiar acolo, în micuţa cameră. Dormi câteva ore. După acest somn se mai linişti puţin. Când se trezi, cântau cocoşii. Se sculă şi deschise fereastra pentru a se răcori în adierea brizei de dimineaţă,

încă nu se luminase. Se sprijini de pervaz şi, după ce stătu, gânditor, mult timp cu capul în mâini, murmură:

— M-am hotărât!... Viaţa mea va fi mereu un lanţ de grele încercări şi chinuri. Aceasta este voinţa cerului şi n-ai voie să lupţi împotriva destinului. Deci, sau trebuie să renunţ la ea imediat, sau să mă resemnez cu soarta. Datoria mea de creştin e să mă supun şi să accept resemnat viaţa asta amară. Lucia mi-a dat odată un exemplu. Ea, hotărâtă şi curajoasă, voia să-şi sacrifice fericirea pentru bunăstarea tatălui şi a surorii ei. Acum cerul îmi impune acelaşi sacrificiu. Trebuie să încerc să procedez ca ea. S-o uit, să n-o mai iubesc! Nu voi putea niciodată, dar voi fugi. Mă voi duce să trăiesc departe de ea, chinuit de dor. Dacă nu se poate să-mi fie soţie, să fiu măcar demn de ea.

Elias luase o hotărâre demnă de sufletul său nobil. Îşi va retrage toate promisiunile şi jurămintele pe care i le făcuse Luciei, va renunţa la toate speranţele sale şi îşi va sacrifica dragostea şi fericirea pentru binele şi viitorul familiei ei. Sacrificiul era mare, dar măreţia acelei hotărâri îl înălţau în ochii propriei conştiinţe şi-i dădea curaj pentru a o duce la îndeplinire. Va merge să-i anunţe iubitei sale hotărârea pe care o luase... Socotea de datoria sa să o ducă până la

capăt, chiar dacă ea ar şovăi, şi ar da înapoi în faţa acelui, cumplit sacrificiu! Atunci i-ar aminti că ea, cu puţin timp în urmă, din propria sa voinţă, se hotărâse la un sacrificiu asemănător pentru că îl considera de datoria sa, şi că această datorie apărea acum din nou poate şi mai îndreptăţită; în sfârşit, ar căuta prin orice mijloc să o îmbărbăteze şi prin cuvintele şi exemplul său nu-i va fi greu să-i insufle iubitei sale curajul necesar şi resemnarea.

Dar lui Elias, după ce se gândi mai bine, îi fu teamă să facă acest pas, căci se îndoia de trăinicia hotărârii sale. Consideră că prin intermediul unei scrisori ar obţine acelaşi rezultat, evitând o scenă sfâşietoare la care nici el, poate nici ea, n-ar rezista. Luă pana şi îi scrise Luciei următoarea scrisoare:

„Dragă Lucia, Dumnezeu mi-a hărăzit un chin continuu; sunt obligat să-l accept şi să mă resemnez, căci e o nebunie să vrei să lupţi împotriva sorţii potrivnice. Acelaşi sacrificiu, căruia nu de mult te-ai supus în virtutea unei datorii sfinte, ne este impus de destinul nostru necruţător. Să ne resemnăm, iubito, ca să putem avea curajul necesar pentru a nu pieri în îndeplinirea acestei generoase datorii. Trebuie să renunţăm pentru totdeauna la dragostea

noastră şi la visul de aur al viitorului nostru, şi să spunem adio speranţei şi fericirii. Cu toate că inima se va chinui în ghearele mâhnirii, conştiinţa ne va fi curată şi senină; şi dacă nu ne este dat să fim împreună, uniţi prin dragoste, pe lumea asta, cel puţin să căutăm să fim demni unul de celălalt prin virtute. Să nu crezi că odată cu această tristă despărţire se vor sfărâma promisiunile şi jurămintele sfinte pe care ni le-am făcut pe vremea când nădăjduiam ca acestea să se împlinească; sufletele noastre nu se vor despărţi niciodată şi se vor iubi întotdeauna, căci dragostea e o flacără pe care destinul n-o poate stinge. Şi, dacă din întâmplare se vor rupe jurămintele noastre de dragoste, mâna lui Dumnezeu va fi aceea care le va desface, impunându-ne o datorie mai înaltă şi mai sfântă. Adio, Lucia! Dumnezeu mi-e martor că rupând aceste atât de delicate legături mi se rupe în acelaşi timp şi inima. Adio! Să ai curaj pentru a-ţi dărui viaţa cui te poate ajuta. Eu plec departe, iubindu-te mereu până când durerea şi dorul vor pune capăt tristelor mele zile...”

Când termină această scrisoare, scrisă cu lacrimile ochilor şi cu tristeţea inimii, de pe fruntea sa acoperită de o paloare cadaverică, în ciuda aerului răcoros care intrase

în cameră, curgea o sudoare rece. S-ar fi zis că era un condamnat la moarte care îşi semna cu propria mână sentinţa.

Elias a vrut să ducă scrisoarea până la casa bătrânei urmând ca aceasta să i-o dea Luciei.

Soarele îşi arunca razele printre coroanele copacilor seculari, resturi ale unei vechi păduri, care ici-colo proiectau umbre gigantice pe malurile râului, când Elias încălecă şi se îndreptă spre casa bătrânei, absorbit de tristele sale gânduri şi căutând să-şi întărească nobila şi generoasa hotărâre. Se afla cam pe la mijlocul drumului mărginit din loc în loc de căsuţe care, aliniindu-se de-a lungul râului, coborau spre piaţa Cachoeira când, nu prea departe, auzi nişte gemete înăbuşite ce păreau că vin dintr-o colibă sărăcăcioasă ascunsă printre ierburi, care se zărea la vreo sută de metri, spre malul râului. Se opri şi ascultă câteva clipe. Gemetele continuară. Nu mai încăpea nicio îndoială, era vreun nenorocit care suferea şi murea poate în mizerie şi de foame în acea colibă amărâtă sau, poate, cine ştie... acolo gemea victima vreunui groaznic atentat, care erau atât de frecvente în acea vreme în Bagagem. Elias nu era omul care să asiste la suferinţa cuiva fără să caute să-l ajute.

Se îndreptă spre colibă, descălecă şi bătu la uşă.

XVI

Muribundul

La singura ferestruică a colibei apăru numaidecât faţa zbârcită a unei bătrâne cu aspect respingător şi sinistru: ochii săi «mari şi rotunzi, privirea mobilă, dar lugubră şi întunecată, nasul lung şi coroiat pe faţa brăzdată de riduri, părul scurt şi zburlit îi dădea înfăţişarea unei cucuvele cuibărite în acea dărăpănătură. Lui Elias aproape că-i fu frică şi, dacă n-ar fi fost în plină zi, ar fi crezut în existenţa vrăjitoarelor.

— Ce doreşti, domnule?... întrebă sau mai degrabă scheună bătrâna cu voce piţigăiată.

— Aş dori să văd cine se află aici înăuntru şi geme. Se pare că suferă mult; aş încerca să-i vin în ajutor şi să-i alin durerea.

— Nu te nelinişti, domnule. E un biet bătrân care zace paralizat. E aşa de multă vreme fără ca nimeni să-l poată

ajuta, săracu'!... De acu îşi aşteaptă moartea. Dacă vrei să-i dai ceva de pomană, dă-mi mie şi bunul Dumnezeu o să te răsplătească...

— Dar eu vreau să-l văd. Mă pricep puţin şi la medicină şi poate că-i recomand un leac care să-i facă bine...

— Doctorul care are grijă de el îi interzice să primească vizite şi să vorbească cu cineva; aşa că, nu te supăra, nu pot să-ţi deschid uşa...

— Nu-ţi fie teamă, o să evit orice discuţie şi, dacă e nevoie, n-o să-i adresez niciun cuvânt. Vreau doar să-l văd o clipă şi ies imediat.

— Nu, domnule, iartă-mă, nu se poate. E foarte vorbăreţ şi cum vede pe cineva începe să pălăvrăgească şi nu se mai opreşte, şi de fiecare dată îi e mai rău, tot mai rău. Iar eu trebuie să suport toate acestea şi nu-mi convine.

— Dar ţi-am mai spus că dacă el vorbeşte eu o să plec imediat, replică energic Elias, care începuse să fie bănuitor la refuzul bătrânei şi chiar începuse să creadă că acolo se ascundea o taină pe care blestemata de babă se temea ca el să n-o descopere. Pentru Dumnezeu, deschide odată uşa!

— Nu, domnule, ţi-am mai spus, nu se poate.

— Ah, domnule! se auzi dinăuntru vocea răguşită şi

istovită a bolnavului. Cine este acolo, afară, pentru numele lui Dumnezeu, să intre înăuntru.

— Ai auzit? spuse Elias. Mă cheamă. Deschide-mi odată.

— Nu, nu se poate, de câte ori vrei să-ţi spun?

Şi apoi, întorcându-se şi holbându-şi ochii ca o broască râioasă, strigă către bolnav:

— Ah, bătrân nenorocit! Nu-ţi tace gura aia deloc!... Aşa vrei să te faci bine?... Parcă eşti copil!... Fii atent, dacă o ţii tot aşa, n-o să te mai suport... Dacă vrei să stai de vorbă cu toată lumea care trece pe aici, te trimit cu pat cu tot acolo, în mijlocul drumului, şi să aibă el grijă de tine.

— Oricine ai fi, fie-ţi milă şi intră. Nu ţine seamă de ce spune ea. Fie-ţi milă! Pe cele cinci răni ale domnului nostru Iisus Hristos! Intră!... Intră!... cât mai repede.

— Vai, vai, vai! ţipă bătrâna scorpie. Doamne Sfinte! E din ce în ce mai nebun!

— Femeie încăpăţânată, strigă Elias, deschide-mi imediat dacă nu vrei să sparg uşa.

— S-o spargi! Ce bine ţi-ar sta! S-o vedem şi p-asta!... E oare casa ta?... Vezi-ţi de drum, băiete, şi nu-l mânia pe Dumnezeu! Ţi-am mai spus că nu deschid.

Şi zicând acestea închise geamul furioasă.

Elias înţelese că nu mai trebuia să-şi irosească cuvintele

cu vipera aceea. Împinse cu umărul uşa dărăpănată, care era închisă doar cu un zăvoraş.

— Ajutor! scheună bătrâna, omu ăsta are pe dracu' în el! Ajutor!

Elias o îndepărtă cu un brânci pe baba care îi ieşise în cale urlând drăceşte, vrând să-i împiedice intrarea, şi se îndreptă grăbit spre mizerabila încăpere în care zăcea nenorocitul bătrân. Pe un pat de lemn sprijinit pe pari bătuţi în pământ, în acea speluncă întunecată şi umedă, pe o saltea de paie murdară, stătea întins un bătrân metis în zdrenţe, palid, respirând cu greu, pradă celor mai dureroase chinuri. Pe perete, lângă pernă, o lampă neagră de fier arunca asupra feţei ca bronzul o lumină galbenă, lugubră.

— Ah!... Tu eşti, bunul meu Simao! exclamă tânărul îngrozit, după ce îşi aruncă o privire spre faţa bătrânului. Eşti tu, bunul meu Simao! continuă aşezându-se pe marginea patului sărăcăcios şi luând între mâinile sale mâinile bătrânului său prieten. Iartă-mă, bunule Simao! Eu sunt vinovat că zaci aici, în mizerie!...

— Ah, stăpâne, stăpâne! spuse bătrânul făcând un efort teribil ca să se ridice şi înălţându-şi braţele descarnate spre cer; slavă Domnului!...

— Aha! Vă cunoaşteţi!... Bodogăni baba, care se postase în uşa cămăruţei şi care, cu ochi holbaţi şi ameninţători, privea plină de furie acea scenă. Cu atât mai bine pentru mine!... Uite, băiete, dacă tot ai dat buzna în casă, n-ai decât să rămâi şi să te descurci cu bolnavul tău, că eu una nu mai pun picioru' p-aci.

— Du-te cu Dumnezeu, femeie nebună, şi să nu mai vii niciodată că nu are nimeni nevoie de tine.

— O să plec negreşit. De când ai venit am văzut că ai gânduri rele, dar nu ştii, domnişorule, că poate eu mi-am rupt de la gură pentru bătrânul ăsta. Câteodată, cui îi întinzi un deget, îţi ia mâna toată.

Elias nu auzi aceste cuvinte pe care baba le bolborosi când plecă.

— Stăpâne, Dumnezeu te-a adus aici... spuse bătrânul cu voce gâtuită, şi prin ochii tulburaţi de umbra morţii îi trecu o străfulgerare de bucurie. Era să mor cu inima atât de tristă!... Ah!... Baba asta e dracu care mi-a intrat în casă. Dumnezeu să mă ierte!...

— Nu t mai necăji din cauza ei, Simao, a şi plecat...

— Să nu crezi asta, stăpâne, trebuie să fie pe undeva pe aici încercând să tragă cu urechea. Du-te să vezi mai întâi, stăpâne, şi întoarce-te repede. Am multe să-ţi spu**n şi** nu

ştiu dacă moartea o să-mi dea răgaz.

Elias, curios şi uimit, ieşi tiptil din cameră şi făcu înconjurul cocioabei. Bătrâna era, într-adevăr, afară, cu urechea lipită de peretele încăperii în care se afla muribundul. Dar pentru că îl simţise pe Elias venind, plecă spunând blesteme cumplite.

— O să sfârşeşti rău, ticălos bătrân, cu descreieratul tău de stăpân cu tot, bodogăni baba. Asta e răsplata ce mi-o dai pentru răbdarea pe care am avut-o cu tine până acum!...

— Taci, zgripţuroaică bătrână!... Dacă te mai prind pe aici, trăgând cu urechea, o să-ţi dau una de o să-ţi piară cheful să te mai întorci.

Bătrâna, înspăimântată de ameninţarea lui Elias, şi având motive să creadă că nu era doar o simplă ameninţare, se duse la casa ei, ce se afla la vreo două sute de metri mai departe, fără a înceta să rostească blesteme de tot felul.

Elias se întoarse în grabă în camera bolnavului.

— Acum poţi să vorbeşti, Simao, spuse, aşezându-se pe marginea patului. Nu te aude nimeni, suntem singuri... dar nu... stai puţin. Mă duc să văd cum pot să te ajut... Bietul meu Simao!... în ce hal ai ajuns!... O să trimit un doctor să

te vadă.

— Ce doctor, stăpâne!... Nu merită osteneala... O oră sau două, cât îmi mai rămân de trăit... Nici atât...

— Aşa crezi tu, sărmanul meu Simao Cine ştie!?!... Oricum, nu te pot lăsa să mori aşa, fără niciun ajutor... Spune-mi, nu se află pe aici vreun vecin, care ar putea să ne ajute, în afară de baba asta blestemată?...

— O, stăpâne, fie-ţi milă! Nu te îngriji de asta. Timpul e scurt... Simt că o să mor...

— Să mori Nu! Curaj, Simao!... Eu mă duc...

— Când o să te întorci o să mă găseşti mort sau, ce-i încă şi mai rău, jefuit!

— Jefuit?!... exclamă Elias cu un trist surâs, gândindu-se că deja începuse delirul agoniei.

— Da, stăpâne, jefuit!... Stai aici liniştit, am multe de povestit şi trebuie s-o fac acum. După aceea fă ce vrei.

Curiozitatea lui Elias era mare, iar starea bătrânului prieten era într-adevăr, critică şi el putea să-şi dea duhul dintr-o clipă în alta. A fost nevoie deci să cedeze rugăminţilor sărmanului său tovarăş care, cu vocea stinsă, întretăiată de gemete, cu greu a putut să povestească următoarele întâmplări:

— Când domnia ta a plecat în Sincora, singura mea grijă

a fost să scormonesc de-a lungul râului şi să văd dacă Dumnezeu mă ajută să descopăr vreo mină bogată pemn tru stăpânul meu. Bătrânul meu stăpân, săracu', când a murit mi te-a lăsat în grijă. Cum puteam eu să mor liniştit dacă te lăsam pe lume sărac şi neajutorat?!?... Eu, un biet bătrân obosit şi singur pe lume, ce să fac cu diamantele?... Sunt pentru domnia ta. Cu târnăcopul pe umăr şi cu sita în mână am mers de-a lungul râului şi am tot-scormonit. Am pierdut multă vreme fără să găsesc nimic, dar, slavă Domnului, mereu făceam rost de ceva bani ca să-mi duc zilele. De altfel, Sfânta oraşului Patrocinio m-a ajutat şi am găsit, în sfârşit, ceea ce eu şi domnia ta am căutat zadarnic atâta timp. Ce mină, stăpâne!... E o mină grozavă!... Muream cu sufletul neîmpăcat dacă nu puteam să-ţi povestesc!... Acum mor liniştit...

Elias asculta uluit cuvintele bătrânului şi nu îndrăznea să le dea crezare. Era, desigur, delirul imaginaţiei unui muribund şi, în neîncrederea sa, se ruşina aproape să-l ia în serios.

— Bietul Simao!... zise în sinea lui. Raţiunea îl părăseşte odată cu viaţa.

Nu putea să creadă că la căpătâiul unui muribund îl aştepta norocul şi fericirea, aşa cum nenorocirea

obişnuieşte să se ascundă în spatele bucuriilor unei sărbători pentru a ne pregăti o lovitură fatală şi neprevăzută. Totuşi, nu putea să-l întrerupă şi-i puse cu o avidă curiozitate această întrebare:

— Ce mină?... Delirezi, sărmane Simao!... Unde se află?

— Îţi spun acum... Ah! Dacă domnia ta n-ar fi apărut la timp! Te îndoieşti?... O să-ţi arăt şi o să te convingi...

— Diamantul pe care l-am scos e al dumitale... Dacă n-ai fi venit, toate astea ar fi încăput pe mâinile acelei ticăloase femei, Dumnezeu să ne ierte, pe mine şi pe ea!

Spunând acestea, bătrânul, cu mâna tremurândă, scoase de la gât un săculeţ de piele legat cu un şnur pe care îl purta ca pe o relicvă sfântă şi i-l dădu lui Elias zicându-i:

— Taie *şi* te vei convinge şi să n-ai grijă, sunt încă în toate minţile...

Elias luă cuţitul pe care îl avea în buzunarul vestei, şi tăie cu grijă săculeţul. Îi căzu în mână un pumn de superbe diamante. O străfulgerare de bucurie sclipi în ochii tulburi ai muribundului, care murmură cu o voce stinsă:

— Sunt ale tale, toate sunt ale tale, stăpâne.

— Simao, spuse Elias, nu ai pe lume vreun fiu, vreun frate, vreo rudă sau vreun prieten pe care vrei să-l faci

fericit?... Pot eu să le accept fără să aduc cuiva vreun prejudiciu?

— Stăpâne, nimeni nu va fi păgubit. Sunt singur pe lume. Dacă dumneata nu veneai la timp, moştenitoarea mea era acea babă fără suflet… Dumnezeu s-o ierte…

— Şi cine e baba asta? Ce voia ea? Spune-mi tot.

— Îţi spun acum... Ah!... Doamne Dumnezeule!... Ce durere!... O să mor cât de curând!... Doamne!... mai dă-mi puţină putere să isprăvesc ce-am început...

Elias privi spre cer şi repetă din adâncul sufletului implorarea muribundului. Bătrânul se linişti puţin şi continuă:

— De peste o lună am paralizat şi nu mă mai pot mişca; m-am băgat în coliba asta unde am trăit întotdeauna. M-am trezit singur, fără nimeni care să mă îngrijească. Aş fi murit de foame şi mizerie, fără ca nimeni să ştie, dacă nu era această bătrână, singura vecină mai apropiată care, aflând cum am ajuns, se oferi să mă ajute. Am acceptat cu mulţumiri pomana care şi-o făcea şi am crezut că o trimisese Dumnezeu. Cei de pe-aici, văzându-mă că trăiam aşa retras şi căutând mereu printre ierburi, s-au luat de gânduri cu mine şi mi-au scos vorbe cum că aş fi vrăjitor şi că în cocioaba asta a mea am îngropate kilograme de

diamante. Bătrâna, care auzise aceste lucruri, veni într-o zi şi-mi dădu târcoale în timp ce eu dormeam... Am simţit-o şi m-am trezit imediat; dar ea descoperise deja... Asta mi-a fost pieirea... Nimeni nu mai intra aici în afară de ea şi o cumătră de-a ei, la fel de bună ca şi ea, Dumnezeu s-o ierte! Făceau cu schimbul de pază la căpătâiill meu. Aşa că de mai bine de o lună zac aici, în patul ăsta... Ele nu mă lăsau **o** clipă singur şi nu vedeam alte chipuri decât pe ale lor... Adevărul e că din zi în zi mă simţeam tot mai rău şi cred... Dar, ah! stăpâne, pe sufletul bătrânului meu stăpân, să nu spui nimănui şi să nu le faci vreun rău acestor nenorocite...

— Ce crezi?... Vorbeşte, vorbeşte, Simao!

— Cred că m-au ajutat să mor mai repede. Zilele trecute, văzând că eram chiar pe pragul morţii, le-am spus că am de făcut anumite declaraţii şi le-am cerut să cheme un om, ca să scrie ceea ce doream eu, şi câteva persoane ca martori... Timp pierdut... căci n-au găsit nici până azi un asemenea om. În sfârşit, le-am cerut să cheme un preot: acelaşi lucru s-a întâmplat, căci n-au găsit de fel un popă ca să mă spovedească. Era să mor fără spovedanie în ghearele acelor vrăjitoare! De-abia aşteptau să închid ochii ca să mă jefuiască şi să mă lase pradă corbilor... Dar acum

nu trebuie să-mi amintesc aceste jigniri, decât ca să le iert. Slavă Domnului, ai venit şi eu le iert din toată inima.

— Ah, pe ce mâini ai încăput, sărmane Simao!... Dar mina, Simao?... încă nu mi-ai spus unde e mina...

— Ah!... Da... mina e... ah! Doamne!...

Scoase un ţipăt, se zbătu, holbă ochii, din piept îi scăpă un horcăit şi rămase nemişcat.

— Simao! Simao! strigă Elias scuturându-i mâna, văzând că nu dă niciun semn de viaţă.

— E mort! Mort! exclamă îngrozit. Duce cu el în mormânt secretul fericirii mele.

Socotind că a murit, Elias se pregătea să plece ca să aranjeze înmormântarea bătrânului său tovarăş, când un geamăt slab îl avertiză că Simao încă nu murise. Muribundul intrase în agonia care dură aproape zece minute. Elias se duse spre el şi văzu că respiră şi încearcă să-şi deschidă ochii.

— Stăpâne! Stăpâne!... Unde o fi?!... Au fost primele cuvinte pe care le pronunţă cu o voce aproape imperceptibilă. Ah! E aici!... Parcă nu mai zăresc nimic... Mina se află acolo... în josul râului... cu o leghe mai jos de Joaquim Antonio... a treia potecă dinspre râu... E acolo o cruce de cedru pe care am înfipt-o chiar eu... Cu cinci

pietre mari în formă de cruce... şi...

N-a putut să spună mai mult. Chiar aceste ultime cuvinte au fost rostite cu o voce atât de stinsă încât Elias a trebuit să-şi lipească urechea de gura muribundului pentru a le putea auzi. Din nou i se deschiseră ochii, rămase nemişcat şi scoase un suspin: era sfârşitul.

Elias îi închise ochii şi, îngenunchind la picioarele sărăcăciosului pat, într-o reculegere evlavioasă, se rugă pentru sufletul defunctului. Apoi înălţă mulţumiri arzătoare cerului pentru nepreţuita şi aproape miraculoasa binefacere pe care tocmai i-o făcuse prin bătrânul şi sărmanul său prieten.

Închise cu grijă uşa colibei, încălecă şi porni în galop spre piaţa Cachoeira să-i pregătească o înmormântare decentă credinciosului şi nefericitului său tovarăş.

XVII

Coroniţa de mireasă şi mormântul

Încă de dimineaţă Lucia aştepta cu vie nerăbdare

sosirea iubitului ei. Era din ce în ce mai supărată, căci în fiecare zi, tatăl său insista să-l accepte de bărbat pe negustorul care îi ceruse mâna.

Vedea ea bine că la orizont apăreau din nou nori negri şi că încă o dată cerul îi va impune cruda datorie de a-şi sacrifica, de data asta pentru totdeauna, dragostea pentru fericirea familiei. Dar acum, sufletul ei istovit şi descurajat, fie pentru că era deja obosit de atâtea lupte, fie pentru că dragostea însufleţită de prezenţa lui Elias şi întărită de speranţă îi domina inima, nu mai avea acel curaj care o susţinuse prima dată în nobila sa devoţiune.

— Dar, reflectă ea, atunci eram singură, nu aveam veşti de la Elias, care se afla foarte departe; nu aveam de unde să ştiu dacă mă mai iubea şi nici dacă mai era viu sau nu; puteam să dispun liberă de destinul meu. Dar acum, când el se află aproape de mine, când ştiu că trăieşte şi trăieşte numai ca să mă iubească şi are dreptul asupra dragostei mele, pot eu oare, fără să-l întreb, fără să-i spun un cuvânt, să-mi sacrific viitorul, care e şi al lui, pentru o nefericire veşnică?... Oh, nu! Sigur că nu!... Aş trăda dragostea care mi-o poartă şi încrederea pe care o are în mine şi aş merita cu prisosinţă să mă dispreţuiască şi să mă blesteme din nou.

Liniştită întrucâtva de acest subterfugiu sugerat de conştiinţa ei de îndrăgostită, Lucia se scuză faţă de tatăl său invocând diverse motive, căutând să câştige timp până când va avea ocazia să-l întâlnească pe Elias pentru ca, de acord cu el, să iasă din impasul în care se aflau.

Dar soarele trecuse cu mult de amiază şi Elias nu mai apărea. Situaţia Luciei devenea din ce în ce mai tristă şi mai deprimantă şi reveneau stăruinţele, rugăminţile şi ameninţările tatălui său care, în acea zi, hotărâse să înfrângă definitiv opoziţia fiicei. Oamenii cu vederi înguste şi inimă slabă, când din bogaţi ajung săraci, devin iritabili, intoleranţi, nedrepţi şi, uneori, chiar cruzi. Ura de care sunt cuprinşi împotriva destinului, care îi chinuie şi pe care nu se pot răzbuna, şi-o revarsă asupra persoanelor cu care trăiesc şi care le sunt supuse. Maiorul, înfuriat de amânările şi ezitările Luciei, îşi pierdu prudenţa şi bonomia care îl caracterizau şi, călcând în picioare respectul pe care îl păstrase mereu sentimentelor fiicei sale, o mâhni cu o mulţime de mustrări nedrepte şi crude învinuiri.

— Fiică neascultătoare şi capricioasă!... ţipă el cuprins de furie, nu ştii să-ţi sacrifici o pasiune oarecare, nedemnă şi ridicolă, pentru adevăratele interese şi pentru liniştea şi fericirea bătrâneţii mele... Crezi oare că n-am observat că

încă mai ai înrădăcinată în inimă o dragoste ruşinoasă pentru acel amărât care umblă hai-hui, care nu are nici casă, nici masă şi care a fost tot timpul fantoma ce a tulburat liniştea şi fericirea mea şi a familiei mele? Dacă târgul ăsta blestemat ar avea poliţie şi un serviciu militar ca lumea, n-ar mai hoinări pe aici el şi alte haimanale de teapa lui, care nu au altceva de făcut decât să tulbure liniştea oamenilor!... Ah, n-am crezut niciodată că fiica mea iubită, pe care am crescut-o la pieptul meu cu atâta grijă şi răsfăţ, îmi va amărî astfel restul zilelor!...

Şi Lucia, sărmana Lucia, cu ochii plecaţi şi plină de ruşine, asculta toată acea explozie de mânie paternă, tremurând străbătută de groază, de parcă auzea trăsnetele furtunii. Inima ei nu mai avea forţă să reziste la un-atac atât de aspru; era nevoită să se supună acestui nou sacrificiu pe care sufletul îl respingea, dar pe care conştiinţa îl aproba.

Ajungând la capătul puterilor, datorită vorbelor crude şi aspre ale Maiorului, îmbujorată în acelaşi timp şi de ruşine şi de indignare, cu inima străbătută de amărăciune şi disperare, se aruncă la picioarele tatălui său.

— Iartă-mă, tată!... spuse cu voce răguşită şi întretăiată de suspine. Iat-o aici nu pe fiica ta, ci pe sclava ta. Fă cu

ea ce crezi de cuviinţă!

În aceeaşi clipă, se auzi tropotul unui cal şi un călăreţ coborî şi bătu la poartă. Acest incident puse capăt tristei şi dureroasei scene; Lucia se ridică şi, ştergându-şi repede lacrimile, căută să-şi ascundă chipul răvăşit de cumplitele emoţii ale confruntării cu tatăl său. Maiorul se duse liniştit să deschidă uşa dinspre stradă a micului salon în care se aflau, dar păli recunoscându-l pe tânărul împotriva căruia, cu puţine clipe înainte, furia îl făcuse să rostească cele mai groaznice jigniri. Elias, căruia norocul îi surâsese la căpătâiul prietenului său muribund, se prezentă cu un aer mândru şi hotărât; s-ar fi zis că auzise ofensele a căror ţintă fusese cu puţin înainte şi venise să ceară imediat satisfacţie. Dar nici vorbă de aşa ceva.

După ce luase cu minuţioasă grijă măsurile necesare, ca înmormântarea bătrânului său tovarăş să fie cât se poate de onorabilă, Elias încălecă pe cal şi, fără a se opri la casa bătrânei care îl îngrijise, se îndreptă în mare grabă spre căsuţa Maiorului. Timidele şi tainicele întâlniri nu-şi mai aveau rostul. Era timpul să se prezinte deschis şi să-şi declare făţiş dorinţele.

Când Elias apăru în cadrul uşii, Lucia nu-şi putu stăpâni un strigăt de surpriză. Maiorul se dădu înapoi puţin

descumpănit, murmurând pentru sine: „Omul ăsta!... Doamne, omul ăsta e ca o fantomă care-mi apare înaintea ochilor doar în asemenea ocazii”. Recăpătându-şi sângele rece, îl salută amabil şi îi spuse:

— Oh, domnul Elias, mă onorează mult vizita dumitale!... Dar scuză-mi sinceritatea, continuă cu un surâs sardonic, nu pot să vă ascund că în situaţia de faţă ea nu mi se pare de bun augur.

— Nu?... îmi pare foarte rău, domnule Maior; dar nu e de mirare că eu, care am fost întotdeauna nefericit, nu pot aduce decât nenorociri. Dar acum... nu ştiu care poate fi motivul...

— Nu vă aduceţi aminte că ultima vizită cu care m-aţi onorat a fost în ajunul căsătoriei fiicei mele Lucia?...

— Oh, îmi amintesc perfect

— Şi vă mai aduceţi aminte, desigur, că această căsătorie s-a desfăcut într-un mod foarte trist?...

— Ca şi cum s-ar fi întâmplat ieri, domnule Maior...

— Şi acum, când sunt din nou în ajunul căsătoriei ei, iată că apari dumneata. Sunt puţin superstiţios şi din cauza asta îngrijorat...

— Îngrijorarea dumneavoastră nu e fără temei, domnule Maior. Şi dacă tot îmi vorbiţi cu atâta sinceritate,

permiteţi-mi să vă răspund în acelaşi fel. Aflaţi că apariţia mea azi, în casa dumneavoastră, are ca scop zădărnicirea şi acestei căsătorii.

— Într-adevăr, domnule Elias? făcu Maiorul cu un surâs care exprima în acelaşi timp uimire, dispreţ şi batjocură. Şi de data asta speri să avem de-a face cu vreun falsificator de bani?...

— N-are importanţă, răspunse Elias surâzând. Dacă nu e falsificator, logodnicul de acum rămâne un uzurpator care încearcă să fure ceea ce nu-i poate aparţine. Prima dată poliţia s-a însărcinat cu împiedicarea căsătoriei; de data asta o voi face chiar eu.

Maiorul era uluit şi nu ştia ce să creadă despre îndrăzneala şi curajul băiatului care pronunţa aceste cuvinte, nişte nerozii după părerea lui. Omul ăsta e nebun? se întreba. Sau, profitând de sărăcia şi neajutorarea în care mă găsesc, vine acum să mă insulte ca să se răzbune?...

Lucia, de asemenea uimită, dar în acelaşi timp mulţumită, nu putea să înţeleagă semnificaţia acelui nesperat incident şi ardea de nerăbdare să audă din gura lui Elias explicaţia unei purtări atât de neobişnuite; cum nu putea să-i adreseze vreun cuvânt, îl întreba din priviri în

care îi strălucea o vie şi nerăbdătoare curiozitate.

— Desigur, replică Maiorul după un moment de linişte, dumneata glumeşti. Dar permite-mi să te avertizez că nici ocazia şi nici subiectul nu se pretează la batjocură.

— Scuzaţi-mă, domnule Maior! Nu sunt capabil să-mi bat joc de cineva într-o împrejurare atât de delicată. Vă repet că am venit să împiedic această căsătorie şi să cer mâna fiicei dumneavoastră pentru o altă persoană care are mai mult drept asupra Luciei decât pretendentul celălalt.

Consternarea Maiorului creştea pe măsură ce creştea şi bucuria Luciei, care începuse să întrevadă deznodământul acelei scene.

— Deci dumneata, continuă Maiorul rar, căutându-şi cuvintele, deci dumneata ai venit în casa mea special pentru a zădărnici căsătoria fiicei mele cu persoana pe care doresc să i-o dau de soţ? Nu-i aşa, domnule? Chiar dumneata?!?...

— Da, domnule, chiar eu! repetă Elias cu siguranţă.

— Şi cum poţi să pretinzi aşa ceva?

— Scuzaţi-mă, n-am venit să pretind am venit să cer.

Maiorul ezită o clipă cu răspunsul. Îşi trecu mâna prin barba cenuşie şi spuse:

— Dacă ai venit să ceri, e altceva... Cred că este vorba

despre o farsă şi nu vreau s-o mai continuăm. Eu nu pot să-mi retrag promisiunea făcută acelei persoane.

— Şi domnişoara Lucia?... Părerea ei nu contează? Scuzaţi-mi întrebarea, şi zicând acestea o pironi cu privirea pe Lucia.

— Sunt uluit de Dezinvoltura cu care dumneata te amesteci în treburile familiei mele; totuşi trebuie să-ţi spun...

Maiorul era pe punctul de a răspunde că este în asentimentul ei, dar fata îi aruncă o privire care parcă îi spunea: „Nu minţi!” Maiorul continuă puţin încurcat:

— Trebuie să-ţi spun că ea, cu siguranţă, îşi va da consimţământul, de asta sunt sigur.

Elias o privi pe Lucia care clătină din cap în semn că „nu”.

— Sunteţi atât de sigur, domnule Maior? Aţi întrebat-o?

— Am toată certitudinea. În plus, odată ce am început să vorbim deschis, să continuăm în acelaşi fel. N-aş anula căsătoria pentru nicio altă persoană; logodnicul pe care i l-am ales fiicei mele e un tânăr foarte distins, întreprinzător şi inteligent, şi dispune şi de ceva avere. Aici, în Bagagem, nu cunosc altul mai bun sau cel puţin egal cu el. Puteţi spune acelaşi lucru despre cel pe care îl socotiţi mai

îndreptăţit? Suntem săraci, după cum bine ştiţi; mie, care mai am puţin de trăit, puţin îmi pasă, dar aş suferi mult s-o văd pe Lucia îndurând privaţiunile sărăciei, când pot să-i ofer o viaţă mai uşoară şi o poziţie mai bună în societate. Ar fi o cruzime pe care nu mi-aş fi iertat-o niciodată.

— Aveţi perfectă dreptate, domnule Maior, şi n-am nimic împotrivă. Aşadar, e foarte bogat acest tânăr?... Cam ce avere are?

— A intrat în afaceri de puţin timp şi deja are mai bine de douăzeci de mii de escudos bani gheaţă. Aici, în provincie, pentru început nu e rău.

— Şi dacă celălalt, care pretinde mâna fiicei dumneavoastră, are tot atât sau mai mult?

— Nu contează!... Cuvântul meu e sfânt. Nu e un motiv serios ca să nu-mi ţin promisiunea.

— Dar, domnule Maior, fiica dumneavoastră nu şi-a dat consimţământul logodnicului pe care doriţi să i-l daţi.

Nu vă gândiţi că ea şi-a dat deja cuvântul şi inima celui despre care vă vorbesc?

— Ah, în acest caz... Ştiu eu 1?!... Dar... să terminăm cu misterul ăsta. Cine e acest pretendent?... Unde se află acest logodnic?

— Întrebaţi-o pe fiica dumneavoastră, domnule Maior.

Ea vă poate spune la fel de bine ca şi mine.

Lucia se îmbujoră şi îşi coborî privirea.

— Ah!... exclamă Maiorul ca trezit din somn, nu e nevoie să-mi spuneţi nimic, am şi ghicit!... Eşti chiar dumneata... dar e posibil?

— Da, domnule Maior, dumneavoastră aţi spus-o: chiar eu sunt. Ce găsiţi ciudat în asta?

— Nimic... Ceea ce mă uluieşte şi nu pot concepe este că dumneata care, mai ieri, erai tot atât de sărac ca şi mine, ai putut aşa, peste noapte, să faci avere...

— Mi-a picat din cer, domnule Maior, dacă pot spune astfel. Şi nu pentru mine a trimis-o cerul, ci pentru fiica dumitale, care este unul din îngerii săi trimişi pe pământ. Pentru ea am muncit din greu căutând diamante. Soarta capricioasă care peste noapte v-a dus la sărăcie, a vrut ca eu, tot atât de pe neaşteptate să devin bogat. A fost o compensaţie, domnule; şi cerul vrea ca puţinul pe care mi l-a dat acum să fie folosit pentru a scoate din mizerie familia dumneavoastră atât de crunt încercată.

— Domnule Elias, spuse Maiorul emoţionat, iartă-mă...; Am fost victima atâtor decepţii, atâtor nenorociri...

— Înţeleg, îl întrerupse tânărul, vă îndoiţi de ceea ce vă spun. Aveţi dreptate, domnule Maior. Doriţi o dovadă, nu-i

aşa? Iat-o!

— Spunând acestea, Elias scoase din buzunar un pacheţel şi i-l dădu Maiorului.

— Vedeţi bine că, adăugă el, numai setul de pietre, testamentul sau mina ne pot face bogaţi cât ai clipi.

— Sunt, într-adevăr, nişte diamante minunate, **spuse** Maiorul după ce desfăcu pacheţelul... Numai aici **este o** valoare de peste douăzeci de mii de escudos.

— Şi mina de unde au fost scoase mai ascunde şi alte comori, spuse Elias.

— Îmi dau seama că cerul v-a hărăzit unul altuia şi în niciun fel nu mă pot opune căsătoriei voastre, văzând că lucrurile atinse de mâna domnului se îndreaptă într-un mod atât de evident spre acest final. N-am nevoie s-o mai întreb pe Lucia dacă e de acord cu această căsătorie. De mult ştiu de afecţiunea voastră reciprocă şi că ea era cauza pentru care Lucia nu accepta alţi pretendenţi. Cerul mi-e martor că în adâncul inimii nu dezaprobam această dragoste şi că mereu ţi-am recunoscut calităţile şi bunele sentimente, domnule Elias. Dar lumea asta, societatea asta e alcătuită altfel... Eu, eu care în viaţa mea simplă şi monotonă n-am sondat niciodată oceanul pasiunilor omeneşti, nu puteam cunoaşte toată profunzimea unei

asemenea iubiri şi credeam – nesocotitul de mine! – că opunându-mă sentimentelor fiicei mele îi ofeream adevărata fericire. Dar sper, copiii mei, că mă veţi ierta şi nu-mi veţi purta ranchiună.

— Să uităm trecutul, domnule Maior, acest trecut care pentru noi a fost trist şi plin de amărăciune. Aţi avut un motiv întemeiat, să procedaţi aşa, recunosc; şi mai recunosc că, ridicându-mă chiar azi din patul în care petrecusem noaptea Chinuit de nelinişti şi descurajare, văzându-mă sărac, fără viitor şi fără speranţă, după mii de zadarnice tentative şi disperate eforturi pentru a aduna ceva bani, am venit aici cu **o** hotărâre de nezdruncinat de a renunţa pentru totdeauna la dragostea mea şi la toate speranţele mele de fericire, de a renunţa la toate jurămintele şi promisiunile pe care, în zilele luminoase, le făcusem fiicei dumneavoastră şi cu exemplul şi cuvintele mele **s-o** sfătuiesc, s**-o** încurajez şi **s-o** fac să se hotărască să accepte soţul care putea s**-o** sprijine şi să uite de nefericitul care nu putea fi decât **o** piedică în calea fericirii ei şi a familiei sale.

— Ce frumos şi generos comportament! exclamă Maiorul. Sunt mândru să te am ca ginere.

Lucia, fericită, fără să scoată un cuvânt, îl privea fix pe

Elias.

— Dar cerul s-a îndurat de noi, continuă, şi în scurtul drum de la prăvălie până aici, soarta, săvârşind o minune, mi-a surâs pe patul de moarte al unui sărman bătrân, găsind într-o clipă şi fără să caut ceea ce de atâta timp căutam în zadar cu eforturi supraomeneşti. Uitaţi trecutul, domnule Maior, şi binecuvântaţi-ne dragostea; şi eu am uitat totul şi puteţi fi sigur că veţi găsi în mine un fiu supus şi afectuos, iar fiicele dumneavoastră, una, un soţ bun şi tandru, iar cealaltă, un frate devotat.

Maiorul, emoţionat până în adâncul inimii de generozitatea şi cuvintele nobile ale tânărului, îl îmbrăţişă călduros.

— Să fiţi fericiţi, exclamă cu lacrimi în ochi, să fiţi fericiţi, copiii mei!... Cerul să binecuvânteze dragostea voastră.

A doua zi, Elias, folosindu-şi toată priceperea, încercă să descopere mina pomenită de bătrânul său tovarăş în pragul morţii. După câteva zile de căutări, de muncă şi răbdare, o găsi în fundul unei gropi întunecate, acoperită cu iarbă deasă. Nu exista nicio potecă după care să se orienteze. Bătrânul metis avusese grijă să nu lase nicio urmă, pentru a păstra comoara în siguranţă pentru tânărul său stăpân. Elias începu imediat lucrul şi rezultatul nu

dezminţi spusele bătrânului. În câteva zile el adună de patru ori mai mult decât primise din mâinile credinciosului şi devotatului Simao, pe patul de moarte. Dar, lucru ciudat, imediat după aceea mina se epuiză şi oricât de mult ar fi săpat, nimeni nu ar mai fi reuşit să descopere nici cel mai mic diamant. S-ar fi zis că providenţa lăsase acolo comoara numai pentru a recompensa virtutea celor doi credincioşi şi devotaţi îndrăgostiţi.

Cincisprezece zile după întâmplarea care a avut loc în căsuţa Maiorului, în mica şi singura capelă care exista pe atunci în Bagagem, se celebră fără pompă căsătoria celor doi tineri. Bucuria şi mulţumirea care se revărsau de pe feţele mirilor şi ale tuturor celor care asistau la acea solemnitate, îi dădea un aer festiv şi prevestea o căsătorie fericită. Era o pereche frumoasă, demnă de toate bogăţiile pământului.

Ieşind din capelă, mirii, despărţindu-se de alaiul care îi însoţea, o luară pe lângă bisericuţă şi se îndreptară spre un mormânt proaspăt la capul căruia se afla o cruce nouă de lemn.

Îngenuncheară lângă ea şi se rugară câtva timp. Când se ridicară, fata îşi desprinse cea mai frumoasă crenguţă din coroniţa ei de mireasă şi o aşeză pe unul din braţele

crucii; pe celălalt, tânărul puse o ramură de imortelă. Lumea din jur, plină de interes şi admiraţie, contempla scena aceea solemnă şi emoţionantă şi îi binecuvânta din toată inima.

Sfârşit